

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"צ שליט"א

פרשת
שמות
ט"ו – כ"א טבת תשפ"ו

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלִּמּוּד:
לִמּוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהִיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

גמ' **מאן תנא דפליג עליה דר' אלעזר בר' שמעון.** בפרק כל הפסולין (לעיל דף לד:) ואומר כוס עושה חבירו דחוי דקתני חטאת שקבל דמה בארבע כוסות ונתן ארבע מתנות מאחד מהם הוא לבדו נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה ורבי אלעזר ב"ר שמעון אמר התם כולן נשפכין ליסוד דקסבר כוס אחד עושה את חבירו שירים: **רבי נחמיה הוא.** דפליג עליה דאמר הכא קבל דמה בכוס אחד נתן בפנים וחזר ונתן בחוץ חייב דשירים נינהו ושירי הדם שהקריבו בחוץ חייב והיכא דקיבלו בשני כוסות אמר פטור אלמא כוס שני לאו שירים חשיב ליה אלא דחוי היה לשפוך לאמה הלכך לא מיחייב עליה בחוץ: **מאי למה הדבר דומה.** למאי הלכתא דמינהו ומאי גמר מינה: **הא מני רבי היא דאמר.** במסכת תמורה (דף כב:) אבודה בשעת הפרשה מתה כחטאת שכיפרו בעליה דקיימא לן (שם דף כא:) דאזלא למיתה אפילו לא היתה ראשונה אבודה בשעה שמתכפר בשניה אלא בשעת הפרשה ומשהפריש זו תחתיה נמצאת קיימא לן בה דאם נתכפר באחת מהן שניה מתה והכי קאמר תנא דמתני' טעמא דאבודה כלומר זו שהופרשה על ידי איבוד חבירתה הוא דכי שוחט אחת מהן בחוץ אחר שקרבה חבירתה פטור דדמיא לכוס דחוי משום דכרבי סבירא ליה דאמר למיתה אזלא אבל המפריש שתי חטאות לאחריות מעיקרא שאם תאבד האחת יתכפר בחבירתה דאפי' רבי מודה בו דמתכפר באחת מהן והשניה תרעה ודמיה לעולת קיץ המזבח וכן לרבנן באבודה בשעת הפרשה דאית להו תרעה בההוא לא אמרינן דאם שחטה בחוץ לשניה דנפטר ואף על גב דלבתחילה לא קרבה היא גופה עולה אלא דמיהן חייב עליה בחוץ דאי אקרבה לדידה גופה עולה בפנים מתקבלת היא: **כדרב הונא [א"ר] אשם שניתק לרעייה.** כגון תמורת אשם ואשם שמתו בעליו או נתכפרו באחר וקיימא לן (שם דף יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה ונמלך בב"ד ואמרו לו ירעה ושחטו סתם כשר לעולה ודוקא ניתק אבל לא ניתק לא כדאמר בפ"ק (לעיל ד' ה:) הוא בהוייתו יהא: **מי דמי.** מתני' לדרב הונא לחיובי אחטאת שניה בחוץ מהאי טעמא הא לא חזיא היא גופה לעולה כלל דהא נקבה היא: **מיסתיניא.** מקום: **בשעיר נשיא.** שהפריש שנים לאחריות דהתם זכר הוא:

הדרן עלך השוחט והמעלה

פרת חמאת. חוץ מנתה. בגמרא מפרש היכא: **נתה.** לשון גת כלומר מקום עמוק: **ששחטה חוץ מנתה גרסי': פטור.** ולא אמרינן שוחט קדשים בחוץ שלא במקום מצוה דרחמנא פטריה מואל פתח אהל מועד וגו' הראוי לפתח אהל מועד שחובה עליו להביאו שם דמדקפיד קרא לענשו על שלא הביאו ש"מ בעומד להביאו שם משתעי קרא: **כל שאינו ראוי.** כל שאינו עתיד [לבא] ובגמרא פריך הא שעיר המשתלח עתיד לבא להגריל ולהתוודות: **שנאמר לפני משכן.** להקריב קרבן לפני משכן אע"פ שכשר לבא הואיל ואינו כשר ליקרב ובגמרא פריך הני נמי תיפוק לי מואל פתח אהל מועד: **עובר בל"ת.** הואיל וראוי לבא לאחר זמן כדקתני בסיפא שהיה

גמרא **בְּשִׁלְמָא בַּחוּץ וְחָזַר וְנָתַן בִּפְנִים, שֶׁפּוּלּוֹ רָאוּי לִהְיוֹת בִּפְנִים. אֲבָל בִּפְנִים וְהֶעֱלָן [אֶלָּא בִּפְנִים וְחָזַר וְנָתַן] בַּחוּץ, שִׁירַיִם נִינְהוּ. אָמְרִי, הָא מַנִּי, רַבִּי נְחֶמְיָה הִיא, דְּאָמַר שְׁיָרֵי הַדָּם שֶׁהִקְרִיבָן בַּחוּץ, חַיָּיב. אִי רַבִּי נְחֶמְיָה, אֵימָא סֵיפָא, קִבֵּל דָּמָהּ בִּשְׁנֵי כוֹסוֹת, נָתַן שְׁנֵיהֶם בִּפְנִים, פָּטוּר. שְׁנֵיהֶם בַּחוּץ, חַיָּיב. אֶחָד בִּפְנִים וְאֶחָד בַּחוּץ, פָּטוּר. וְהָאָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה, שְׁיָרֵי הַדָּם שֶׁהִקְרִיבָן בַּחוּץ, חַיָּיב. סֵיפָא, אֲתָאן לְתַנָּא קַמָּא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאָמַר, כּוֹס עוֹשֶׂה חֲבֵירוֹ דְּחוּי לַחֲבֵירוֹ). [אָמְרִי, מַאן תַּנָּא דְּפָלִיג עֲלֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר, כּוֹס עוֹשֶׂה חֲבֵירוֹ דְּחוּי, רַבִּי נְחֶמְיָה הִיא]: לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמַפְרִישׁ חַטָּאתוֹ וְאָבְדָה, וְהִפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ, וְאַחַר כָּךְ נִמְצֵאת הָרִאשׁוֹנָה: לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה לָמָּה לִי. הָא מַנִּי, רַבִּי הִיא. דְּאָמַר, אֲבוּדָה בִּשְׁעַת הַפָּרָשָׁה מֵתָה. וְהָכִי קָאָמַר, טַעֲמָא דְּאָבְדָה, הָא הִפְרִישׁ שְׁתֵּי חַטָּאוֹת לְאַחֲרָיוּת, חָדָא מִינַּיְיהוּ, מֵעִיקָּרָא עוֹלָה הִיא. וְכִדְרַב הוּנָא אָמַר רַב, דְּאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב, אָשָׁם שֶׁנִּיתַּק לִרְעִיָּיה, וּשְׁחָטוֹ סְתָם, כָּשֵׁר לְעוֹלָה. מִי דָּמֵי, הָתָם אָשָׁם זָכָר, וְעוֹלָה זָכָר. אֶבָל חַטָּאת, נְקֵבָה הִיא. אָמַר רַבִּי חִיָּיא מְיוֹסְתִינְיָא, בְּשָׁעִיר נָשִׂיא:

הדרן עלך השוחט והמעלה

פָּרַת חַטָּאת שֶׁשְּׁרָפָהּ חוּץ מִגִּתָּהּ, וְכֵן שָׂעִיר הַמְשֻׁתַּלַּח שֶׁהִקְרִיב בַּחוּץ, פָּטוּר. שֶׁנֶּאֱמַר 'וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוֹ', כֹּל שֶׁאֵין רָאוּי לָבֹא אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, אֵין חַיָּבִין עָלָיו. הָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע וְהַמּוּקָּצֶה וְהַנֶּעֱבָד וְהַמְּחִיר [וְהָאֶתְנָן] וְהַכִּלְאַיִם וְהַטְּרֵיפָה וְיוֹצֵא דּוֹפֶן שֶׁהִקְרִיבָן בַּחוּץ, פָּטוּר. שֶׁנֶּאֱמַר 'לִפְנֵי מִשְׁכַּן ה'', כֹּל שֶׁאֵין רָאוּי לָבֹא לִפְנֵי מִשְׁכַּן ה', אֵין חַיָּבִין עָלָיו. בַּעֲלֵי מוּמִין, בֵּין בַּעֲלֵי מוּמִין קְבוּעִין, בֵּין בעלי

אלא בפנים וחזר ונתן בחוץ שיריים נינהו. אע"ג דאית לאוקומא בג' מתנות שבחטאת דאמרינן בפ' ב"ש (לעיל דף לח:) דלענין חוץ הוי כתחילתן לא משמע ליה אלא בשיריים דומיא דסיפא דשני כוסות אחד בפנים ואחד בחוץ שלא היה עושה חבירו דחוי אא"כ נתן לבולם: כשם שדמה פוטר את בשרה מן המעילה דזריקת דם מוציאה בשר קדשי קדשים מן המעילה כך הוא פוטר את בשר חבירתה מן המעילה ופי' בקונטרס משום חטאת שכיפרו בעליה דקי"ל חטאות המתות לא נהנין ולא מועלין וקשה לפירושו דבסוף פרק קמא דמעילה (דף ו:) תנן אמר רבי עקיבא והרי מפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה הרי שניהם עומדים לא כשם שדמה פוטר את בשרה כך פוטר את בשר חבירתה ואמרינן בגמרא אמר רבי אלעזר לא אמר רבי עקיבא אלא ששחט שניהם בבת אחת רצה מזה זורק רצה מזה זורק אבל בזה אחר זה לא ואי חשיב כחטאות המתות אפילו בזה אחר זה נמי אלא ודאי כיון שנשחטה קודם זריקת דמה של חבירתה שראוי להתכפר לא הויא חטאת המתה והיינו טעמא דיש חילוק בין בת אחת לזה אחר זה דבבת אחת חשיבי תרוייהו כחד גופא ולכך פוטר את בשר חבירתה וכן מוכחת הסוגיא: **הא** מני רבי היא דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה. למאן דאמר בפרק ולד חטאת (תמורה דף כג.) דהכל מודים במתכפר בשאינה אבודה דאבודה מתה מיירי הכא בכל ענין דהשניה מתה לרבי ואיכא למאן דאמר התם דבבא לימלך פליגי והיכא דמשך מדעתו אחת מהן והקריב השניה מתה לכולי עלמא דנתבטן לדחותה והיכא דנמלך מודה רבי דנתכפר באבודה דשאינה אבודה רועה והכא מיירי בשחט שאינה אבודה בפנים ואבודה בחוץ וקשה קצת מאי רבי היא רבנן נמי לא פליגי בהכי: **והכי** קאמר טעמא דאבודה אבל הפריש שתי חטאות לאחריות כו'. משמע היכא דקתני אבודה הוי אבודה דוקא ותימה דבסוף פ"ק דמעילה (דף ז.) תניא אמר רבי שמעון כשהלבתי לבפר (בגא) [פאני] כו' עד אמר לי בני אתה אומר כן והרי מפריש חטאת ואבודה והפריש אחרת תחתיה כו' ולר"ש על כרחין לא כמלחק דרועה לר' שמעון לית ליה כלל כדאיתא בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף צז:) ובתמורה פרק ולד חטאת (תמורה דף י) וי"ל דבמעילה אינו יורד לחידוש זה אלא לאשמועינן דזריקה מועלת ליוצא וחד מינייהו נקט אבל מתני' דהכא לחידוש תנייה דאין זה דמיון כ"כ ולא נקטה אלא לאשמועינן דרבי היא חדא מינייהו מעיקרא עולה היא ואפילו למ"ד בעי עקירה חסרון עקירה לא שמיה חסרון בהאי דעומד ליעקר ולא דמי להא דאמרינן בפ' בתרא (לקמן דף קיד:) אי הכי לשמו ליחייב הואיל וראוי שלא לשמו ומשני מחוסר עקירה דהתם אינו עומד ליעקר:

בשעיר נשיא. וא"ת לר"ש חטאת זכר אמאי מתה הא אמרי' בפרק קמא דהוריות (דף ו:) ובפרק שני דתמורה (דף טו:) דחמש חטאות בחד מקום גמירי להו ולא משכחת ולד חטאת בחטאת זכר וי"ל דמתני' דלא כר"ש והא דאמרינן בפ' ולד חטאת (שם דף כג.) גבי שעירי יום הכיפורים והשני יראה לרבי שמעון ודייקא הא ביחיד מתה לאו בזכר כיוצא באלו אלא בנקבה:

הדרן עלך השוחט והמעלה

פרת חטאת ששחטה חוץ מגתה. ברוב ספרים גרסינן ששרפה וכן במסכת פרה פרק ד' (מ"ב) תנן שרפה חוץ לגתה פסולה והוא הדין בשחיטה דאין חיוב חוץ לא בשחיטה ולא בהעלאה כדמוכח בגמרא ועיקר גת ניתקן לשריפה שהוא כעין גומא כדפירש בערוך ושורפין אותה שם ואוספין אפרה:

שהיה ר"ש אומר כו'. בגמרא מפרש לא תעשה דידהו: **תורין שלא הגיע זמנן.** כדתנן בחולין (דף כב:) משיזוזיבו כשירין ומקמי הכי פסולין דתורין משמע גדולים ולא קטנים בני יונה קטנים משמע ולא גדולים ופסולין מתחילת הציהוב ואילך: **בלא תעשה.** הואיל וראוין לאחר זמן יש בו לא תעשה לשוחטן בחוץ: **מחוסר זמן.** שאמרנו פטור בין שהוא מחוסר זמן בגופו בין שהוא מחוסר זמן בבעלים שלא הגיע זמן בעלים להקריב קרבנותיהם: והמצורע לא גרסי' במתני': **שהקריבו.** בתוך ימי ספרן: ויולדת. בתוך מלאת: **ואשמם.** בגמרא פריך מאי אשם איכא בהני: **פטור.** שאין מתקבלין בפנים לא לחובה ולא לנדבה: עולותיהן. דזב וזבה דעוף וד'ילודת בהמה: **חייבין.** שהרי מתקבלות בפנים נדבה לשמן: ושלמיהן. בגמ' פריך מאי שלמים איכא בהני: **קדשי קדשים.** כבשי עצרת: **ומותר העומר.** לאחר קמיצה: היוצק. שמן על המנחה כדכתיב (ויקרא ב) ויצקת וגו': **והפותת.** מנחת מאפה כדכתיב (שם) פתות אותה פתים: **והמגיש.** מנחה בחוץ והיא טעונה הגשה בפנים בקרן מערבית דרומית כמשפטה: **המטיב את הנרות.** מדשן את המנורה בבקר: **פטור.** טעמא יליף בברייתא בגמ': **אין בהן משום זרות.** חיוב מיתה כל הנך הקטרות בדבר שדרכן לאכול לאו הקטרה נינהו וכל הנך עבודות הואיל ויש אחריהן עבודה אין זר חייב עליה מיתה כדאמרינן בפרק בראשונה (יומא דף כד.) עבודת מתנה ולא עבודת סילוק עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה: **ולא משום טומאה.** כהן טמא ששימש דאזהרת זרות ושימוש בטומאה מחד קרא נפקי מוינזרו ולא יחללו בכל הזבחים תנינא (לעיל יז.) מאי דמחייב אזרות מחייב אשימוש טומאה: **ולא משום מחוסר בגדים.** דאינהו נמי כזר בזמן שאין בגדיהן עליהם אין כהונתם עליהם והוו להו זרים הכי נפקא לן בפרק שני (שם יז:): **ולא משום שלא רחוץ ידים ורגלים.** גמר חוקה חוקה ממחוסר בגדים התם לענין אחולי עבודה ולענין מיתה נמי אנן גמרינן לה מהתם: **ועבודה בכבורות.** כדכתיב וישלח את נערי בני ישראל וגו' (שמות כד): **נאספו הבמות.** כדכתיב בשחוטי חוץ: **ועבודה בכהנים.** כדכתיב קרב אל המזבח: **לפנים מן הקלעים.** דכתיב בחטאת ואשם ומנחה (ויקרא ו) בחצר אהל מועד: **קדשים קלים בכל מחנה ישראל.** כמות שהן שרויין בדגליהם והא ילפינן באיזהו מקומן (לעיל נה.) מקראי: **באו לגלגל.** בשעברו את הירדן והוקבע אהל מועד שם שבע שנים שכבשו ושבע שחלקו: **הותרו הבמות.** כדילפינן לקמן מאיש כל הישר בעיניו: קדשי קדשים.הנאכלין לא קרב בבמת יחיד כל שאין נידר ונידב אין קרב בבמה קטנה ואין מנחה בבמה הלכך עולה הוא דהואי ואין נאכלת וחטאת ואשם בבמת ציבור הוא דקרבי ונאכלין לפנים מן הקלעים: **קדשים קלים בכל מקום.** דכיון שבטלו הדגלים והן היו הולכים בכל הארץ לכבשה ולא היתה חנייתן סביבות המשכן בטלה קדושת מחנה ישראל מעשר שני לא הוזכר כאן לפי שלא נהגו מעשרות עד לאחר ירושה וישיבה: **באו לשילה.** לאחר חילוקו מיד קבעוהו בשילה: **נאספו הבמות.** כדקתני והיא היתה מנוחה וכתיב כי לא באתם עד עתה וגו' כלומר כשתעברו את הירדן לא תקריבו בבמות בכל אשר אנחנו עושים פה היום שאנו מקריבין במשכן חטאות ואשמות אלא איש כל הישר בעיניו תעשו דהיינו נדרים ונדבות שאינן עליכם חובה אלא לפי מה שישר בעיניכם כי בעוד שתכבשו ותחלקו לא באתם עד עתה אל המנוחה ועברתם את הירדן וישבתם בארץ היינו לאחר ירושה וישיבה והיה המקום וגו' השמר לך וגו' היינו איסור הבמות: **תקרה.** (של) גג של נסרים: **ויריעות מלמעלן.** בגמרא יליף לה: **בכל הרואה.** במקום שרואין משם את שילה ובגמרא יליף לה: **באו לנוב וגבעון.** כשחרבה שילה ונלקח הארון בימי עלי באו לנוב וגבעון כמו שנאמר אין לחם חול [וגו'] כי אם לחם קדש אשר מלפני ה' (שמואל א כא) אלמא שולחן ומזבח התם הוה חרבה נוב בימי שאול באו לגבעון כדכתיב במלכים (א ג) כי שם הבמה גדולה: **הותרו הבמות.** יליף בגמרא: קדשים קלים בכל ערי ישראל. דהא בכל מקום שהוא שם עושה במה ומקריבו: **ומעשר שני.** פריך בגמרא נסקיה להתם: **והיא היתה נחלה.** ההיא דכתיב בקרא דמשבאו אל המנוחה ואל הנחלה יאסרו הבמות: **לפנים** מן החומה. של ירושלים שהיא במקום מחנה ישראל שבמדבר כדכתיב ואבלת שם לפני ה' (דברים יב): **בעשה.** והביאום לה' וגו' (ויקרא יז): **ולא תעשה.** כדילפי' משם תעלה לשחיטה ואזהרה דהעלאה השמר לך פן תעלה עולותיך וגו' (דברים יב): **וחייבין עליהן כרת.** כדכתיב (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו: **ואין חייבין עליהן כרת.** כדאמרן בהשוחט (לעיל קו:) עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן כו' וקתני סיפא יכול יהו חייבין עליהן כרת תלמוד לומר זאת להם ואין אחרת להם: **הקדישן בשעת איסור הבמות.** מהדהיא שעתא קרינא בהו והביאום לה' וכיון שהמתין עד שלא יבא לקיימו נתבטל העשה על ידו אבל לאו וכרת ליכא דאזהרה ועונש בשעת הקרבה כתיבי והרי הותרו הבמות: **ואלו קדשים קרבין במשכן.** קדשים שהוקדשו למשכן בזמן שהיה המשכן בגלגל והותר במה אלו קדשים צריכין להקריבן במשכן ולא יקרבו בבמה אותם שהוקדשו לשם משכן מפרש ואזיל: **קרבנות ציבור.** סתמן למקדש: **קרבנות יחיד.** סתמן בבמה: **קרבנות שהוקדשו למשכן.** שפירש בשעת הקדישן על מנת להקריבן למשכן: **פטור.** מאזהרה ומעונש שהרי הותרו הבמות ומיהו אסור לשנות משום כאשר נדרת תשמור ועשית (דברים כג): **ומה בין במת יחיד לבמת ציבור.** כולהו יליף בגמרא דלא נהיגי בבמת יחיד: **במת ציבור.** גלגל נוב וגבעון: ומתן

בַּעֲלֵי מוּמִין עוֹבְרִין, שֶׁהַקְרִיבָן בַּחוּץ, פָּטוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, בַּעֲלֵי מוּמִין קְבוּעִין, פָּטוּר. בַּעֲלֵי מוּמִין עוֹבְרִין, חַיָּיב בְּלֹא תַעֲשֶׂה. תּוֹרִים שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנָּן, וּבְנֵי יוֹנָה שֶׁעָבַר זְמַנָּן, שֶׁהַקְרִיבָן בַּחוּץ, פָּטוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, בְּנֵי יוֹנָה שֶׁעָבַר זְמַנָּן, פָּטוּר. וְתוֹרִים שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנָּן, בְּלֹא תַעֲשֶׂה. אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ, וּמְחוּסַּר זְמַן, פָּטוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, הֲרֵי זֶה בְּלֹא תַעֲשֶׂה. שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כָּל שֶׁהוּא רָאוּי לָבֹא לְאַחַר זְמַן, הֲרֵי זֶה בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, כָּל שֶׁאֵין בּוֹ כָּרֵת, אֵין בּוֹ לֹא תַעֲשֶׂה. מְחוּסַּר זְמַן, בֵּין בְּגוּפוֹ בֵּין בִּבְעָלָיו. אֵיזֶהוּ מְחוּסַּר זְמַן בִּבְעָלָיו, הַזָּב וְהַזָּבָה וְהַיּוֹלֶדֶת וְהַמְצוֹרָע, שֶׁהִקְרִיבוּ חַטָּאתָם וַאֲשָׁמָם בַּחוּץ, פְּטוּרִין. עוֹלוֹתֵיהֶן וְשַׁלְמֵיהֶן בַּחוּץ, חַיָּבִין. הַמַּעֲלֶה מִבְּשַׂר חַטָּאת, מִבְּשַׂר אָשָׁם, מִבְּשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, מִבְּשַׂר קָדָשִׁים קַלִּים, וּמוֹתַר הָעוֹמֶר, וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת, וְהַיּוֹצֵק וְהַפּוֹתֵת וְהַמְּגִישׁ וְהַמּוֹלֵחַ וְהַמְנִיף וְהַמְגַיֵּשׁ, וְהַמְסַדֵּר אֶת הַשּׁוּלְחָן, וְהַמֵּטִיב אֶת הַנֵּרוֹת, וְהַקּוֹמֵץ, וְהַמְקַבֵּל דָּמִים בַּחוּץ, פָּטוּר וְאֵין חַיָּבִין עָלָיו, לֹא מִשּׁוּם זָרוּת, וְלֹא מִשּׁוּם טוּמְאָה, וְלֹא מִשּׁוּם מְחוּסַּר בְּגָדִים, וְלֹא מִשּׁוּם [שֶׁלֹּא] רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם. עַד שֶׁלֹּא הוּקַם הַמִּשְׁכָּן, הָיוּ הַבָּמוֹת מוּתָּרוֹת, וַעֲבוֹדָה בַּבְּכוֹרוֹת. וּמִשֶּׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, נֶאֶסְרוּ הַבָּמוֹת, וַעֲבוֹדָה בַּכֹּהֲנִים. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, נֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים. וְקָדָשִׁים קַלִּים, בְּכָל מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. בָּאוּ לַגִּלְגָּל, הוּתְּרוּ הַבָּמוֹת. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, נֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים. וְקָדָשִׁים קַלִּים, בְּכָל מָקוֹם. בָּאוּ לְשִׁילֹה, נֶאֶסְרוּ הַבָּמוֹת. וְלֹא הָיָה שָׁם תִּקְרָה אֶלָּא בֵּית אֲבָנִים בִּלְבַד מִלְמַטָּן, וְהַיְרִיעוֹת מִלְמַעְלָן. וְהִיא הָיְתָה 'מְנוּחָה'. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, נֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים, וְקָדָשִׁים קַלִּים וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּכָל הָרוֹאֶה. בָּאוּ לְנוֹב וְגִבְעוֹן, הוּתְּרוּ הַבָּמוֹת. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, נֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים. קָדָשִׁים קַלִּים, בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל. בָּאוּ לִירוּשָׁלַיִם, נֶאֶסְרוּ הַבָּמוֹת, וְלֹא הָיָה לָהֶן הֶיתֵּר, וְהִיא הָיְתָה 'נַחֲלָה'. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, נֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים. קָדָשִׁים קַלִּים וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, לִפְנִים מִן הַחוֹמָה. כָּל הַקָּדָשִׁים שֶׁהִקְדִּישָׁן בִּשְׁעַת אִיסּוּר הַבָּמוֹת, וְהִקְרִיבָן בִּשְׁעַת אִיסּוּר הַבָּמוֹת, מִבַּחוּץ, הֲרֵי אֵלּוּ בַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. הִקְדִּישָׁן בִּשְׁעַת הֶיתֵּר הַבָּמוֹת, וְהִקְרִיבָן בִּשְׁעַת אִיסּוּר הַבָּמוֹת, בַּחוּץ, הֲרֵי אֵלּוּ בַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן כָּרֵת. הִקְדִּישָׁן בִּשְׁעַת אִיסּוּר הַבָּמוֹת, וְהִקְרִיבָן בִּשְׁעַת הֶיתֵּר הַבָּמוֹת, הֲרֵי אֵלּוּ בַּעֲשֵׂה, וְאֵין בָּהֶן לֹא תַעֲשֶׂה. וְאֵלּוּ קָדָשִׁים קְרֵבִין בַּמִּשְׁכָּן, קָדָשִׁים שֶׁהוּקְדְּשׁוּ לַמִּשְׁכָּן, קָרְבְּנוֹת צִיבּוּר קְרֵבִין בַּמִּשְׁכָּן, וְקָרְבְּנוֹת הַיָּחִיד בַּבָּמָה. קָרְבְּנוֹת הַיָּחִיד שֶׁהוּקְדְּשׁוּ לַמִּשְׁכָּן, יַקְרִיבוּ בַּמִּשְׁכָּן. וְאִם הִקְרִיבָן בַּבָּמָה, פָּטוּר. וּמַה בֵּין בָּמַת יָחִיד לְבָמַת צִיבּוּר, סְמִיכָה, וּשְׁחִיטַת צָפוֹן, ומתן

ומתן סובב מתן סביב. שתהא נראית המתנה לשתי רוחות המזבח דהיינו ב' מתנות שהן ארבע: **תנופה** והגשה. דמנחות: **אין מנחה בכמה**. מפרש בגמ' מנא ליה: **וכיהון**. כהונה דאפי' זר בבמת יחיד כשר: **בגדי שרת**. בגדי כהונה: **ריח ניחוח**. כדאמרינן בפרק בית שמאי (לעיל דף מו:) לשם ששה דברים הזבח נזבח לשם ריח לאפוקי אברים שצלאן והעלן שאין בהם משום ריח ניחוח: **ומחיצה לדמים**. חוט הסיקרא להבדיל בין דמים העליונים לדמים התחתונים: **הזמן**. שנפסלין במחשבת חוץ לזמנו וחייבין על קדשים משום נותר וטמא שוין בשתיהם: **גמ' ממקום** הבדוק לה. לשוחטה שם שאין תחתיה קבר התהום: **בדוקה היא**. לקמן מפרש פלוגתייהו: **לפנים מן החומה**. של ירושלים דכתיב בה (במדבר יט) והוציא אותה וגו': **שלא כנגד הפתח**. של היכל: **הואה**. מפרש בה אל נוכח וגו': **ושרף והזה**. בתר והזה סמך ושרף: **מקום שפורשת למיתה**. מקום שנפשה יוצאה בגמר פירכוסה וליציאת נפשה שלא קבע לה הכתוב מקום: **לא מיבעיא** לחוץ לחומה. שלא כנגד הפתח: **דרחוקי רחקה**. מכנגד הקדושה: **ר"ל סבר ירד מבול לא"י**. ונשקעו בה עצמות המתים: **ותחתיהן חלל**. שאם יש קבר מפסיק החלל ושוב אין טומאה בוקעת למעלה מן החלל אבל טומאה רצוצה בוקעת ועולה עד לרקיע: **ומגדלות שם בניהם**. לפרה דמשום דמטמאין את הכהן השורף את הפרה מפני הצדוקים עשו בה שאר מעלות הרבה שאין אחזיו הכהנים נוגעין בו כל שבעת ימי פרישתו והוו אלו תינוקות נוגעין בו ומזין עליו: **ועל גביהן דלתות**. להפסיק בין התינוקות לקרקע שלא יאהילו על קבר התהום בלכתם למלאות מים חיים לקידוש מן השילוח אלמא לאו כולה בדוקה היא: **וכוסות של אבן**. שכל מעשה פרה בכלי גללים בכלי אבנים שאין מקבלים טומאה כדאמר טעמא בשמעתא קמייתא דסדר יומא (דף ב.): **מעלה עשו בפרה**. משום קולא דאקילו בה משום צדוקין שהיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית והיו מטמאין את הכהן ומטבילין אותו ושרפה טבול יום עשו בה מעלות אחרות דלא לזלזלו בה ומידו אם שחטה במקום שאין בדוק לה לא מיפסלא בהכי דכל א"י בדוקה היא: **איה מתי מבול**. שנמצאים בשאר מקומות וכאן אינן נמצאין: **איה הרוגי נבוכדנאצר**. שהרג בה והטפון כולם ואין אחד מצוי בה על כרחינו בדוקה היא: נהי

חוץ ממקום הבדוק לה. קסבר דבעי בדיקה משום דירד מבול לא"י תימה וכי מדאורייתא בעי בדיקה וי"ל דאיצטריך קרא (שלא) לשרפה במקום טומאה דאסור מדאורייתא דבעי' שחיטה ושריפה במקום טהור כשריפת פרים דאיתקוש אהדדי כדמשמע לעיל בסוף טבול יום (דף קה:) ואם תאמר אמאי לא מיחייב משום חוץ כששחטה חוץ למקומה כיון דתמימה היא וראויה לשאר קרבנות כדאמרינן בפרק שני שעירי (יומא דף סב:) גבי שעירי יום הכפורים ששחטן בחוץ דחייב על שניהם הואיל וראויין לשעיר הנעשה בחוץ ויש לומר דלא דמי דיכול לשנותם דאין עליהם קריאת שם עד שעת הגרלה ועוד דאין קרבן שתהא פרה זו ראויה דאי לשלמים אין שלמים בציבור ועוד דפרה קדשי בדק הבית היא ואין יכול לשנותה בקדשי מזבח: **שנאמר** ושחט והזה מה הזאה כנגד הפתח וכו'. יש ספרים דגרסי ושרף והזה וכן משמע מדמייתי עלה מפלוגתא דרבי יוחנן ור' אושעיא ומידו אפי' גרסינן הכא ושחט והזה ניחא דמשמע ליה דאי מקשינן שריפה להזאה ה"ה שחיטה:

אבל לפנים מן החומה דקרובי קרבה אימא תתכשר קא משמע לן. דפסולה משום דבציעא חוץ לשלש מחנות: **לא** ירד מבול לא"י. תימה והכתיב (בראשית ז) ויכסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים ובבראשית רבה אמרינן דר' ישמעאל ב"ר יוסי ובהמי אחד היו הולכין בדרך פירוש בהמי שומר בהמות אמר להו ההוא כותאה איתו צלויי על טורא גריזים דלא נחית עליה טופנא אמר אותו בהמי לפני ר' ישמעאל בר' יוסי תן לי רשות להשיב לו שתובה א"ל השב א"ל הר גריזים תחת כל השמים הוא א"ל הן ולא כתיב ויכסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים קרא עליו ולא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך אפי' הבהמי בך לא יתעקר מן התשובה ושמא י"ל דויכסו כל ההרים היינו ששלט הבל המבול בכל מקום כדאמרינן לקמן דמתו בהבלא ואותו כותי היה ר"ל שלא היה שם לא הבל ולא שום דבר אי נמי לאותו כותי נתכוונו לדחות בקש וקרא (להכא) ל"ק דבמקום שירד מבול התם קאמר שנתכסו ההרים: **ומביאין** נשים עוברות ויולדות שם. אף על פי שהתינוקות טמאין בנדה ויולדות לא היו חוששין אלא לשמרן מטומאת מת דבעי הזאה ומטומאה היוצאה מגופן כגון בעל קרי: **ועל** גביהן דלתות. מאן דאמר בפ' קמא דגיטין (דף ח:) ובנזיר פרק כ"ג (דף נה.) ובפ' בכל מערבין (עירובין דף ל:) ובפ' בתרא דחגיגה (דף כה.) אהל זרוק לא שמיה אהל סבר כר' יהודה דאמר ברישא הישן (סוכה דף כא.) לא היו מביאין דלתות אלא שוורים שכריין רחבה והתם טעמא משום דכתיב קרא (איוב י) ובעצמות וגידים תסוככני אע"ג דבעלמא אהל שאינו עשוי בידי אדם לא שמיה אהל ומידו רבי יהודה ודאי סבר שמיה אהל דהא קא אמר טעמא מפני שדעתו של תינוק גסה עליו: **ומלאו** ועלו וישבו במקומן. קצת תימה מה מועיל בתינוקות דסוף סוף בעינן איש בשעת קידוש שנותנין האפר במים או בשעת הזאה לרבי יהודה או לרבנן כדמוכח בפרק טרף בקלפי (יומא דף מג.): **מעלה** עשו בפרה. ר"ל נמי ידע דמעלה עשו אלא דאי לא ירד מבול לא"י אין ראוי לעשות מעלה זו ומידו קצת קשה דהא מודה רבי יוחנן דמתו בהבלא כדלקמן: **מדקאמר** איה מתי מבול מכלל דלא הוו. תימה דלרבי יוחנן גופיה תקשי ליה הכא דמתו בהבלא:

וּמַתַּן סָבִיב, וּתְנוּפָה וְהַגָּשָׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵין מִנְחָה בַּבָּמָה, וְכֵיהוֹן וּבִגְדֵי שָׁרֵת וּכְלֵי שָׁרֵת וְרֵיחַ נִיחוֹחַ, וּמְחִיצָה לַדָּמִים, וְרֵיחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם. אֲבָל הַזְּמַן, הַנּוֹתָר וְהַטָּמֵא, שָׁוִין בָּזֶה וּבָזֶה: **גמרא** מַאי חוּץ מְגוּפָתָהּ. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, חוּץ מִמָּקוֹם הַבָּדוּק לָהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן, וַהֲלֹא כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּדוּקָה הָיא. אֶלָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כְּגוֹן שֶׁשְּׁחָטָהּ לִפְנִים מִן חוֹמַת יְרוּשָׁלַיִם. וְלוֹקְמָהּ כְּגוֹן שֶׁשְּׁחָטָהּ חוּץ לַחוֹמָה, שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הַפֶּתַח. דְּאָמַר רַב אֲדָא בַּר אַהֲבָה, שְׁחָטָהּ שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הַפֶּתַח, פְּסוּלָה, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְשָׁחַט' 'וְהִוָּה'. מָה הַזָּאָתָהּ כְּנֶגֶד הַפֶּתַח, אַף שְׁחִיטָתָהּ כְּנֶגֶד הַפֶּתַח. וְכִי תֵּימָא, דִּלְמָא מַקִּישׁ. וְהָא אִתְּמַר (שחטה שלא כנגד הפתח, רבי יוחנן אמר פסולה, 'ושחט והזה'. ריש לקיש אמר כשרה, 'אל מחוץ למחנה ושחט'. ואיתמר נמי), שְׁרָפָהּ שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הַפֶּתַח, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, פְּסוּלָה. וְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא אָמַר, כְּשֵׁרָה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר פְּסוּלָה, 'וְשָׂרַף' 'וְהִוָּה'. וְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא אָמַר, כְּשֵׁרָה, 'עַל פְּרָשָׂה יִשְׂרֹף', מָקוֹם שֶׁפּוֹרֶשֶׁת לְמִיתָה, שָׁם תְּהֵא שְׂרֵיפָתָהּ. אָמְרִי, לֹא מִיבַּעְיָא קָאָמַר. לֹא מִיבַּעְיָא חוּץ לַחוֹמָה, דְּרַחֲקֵי רַחֲקָהּ. אֶלָּא אֲפִילּוּ לִפְנִים מִן הַחוֹמָה, דְּקָרְבֵי קָרְבָהּ, וְאֵימָא תִּתְפַּשַּׂר. קָא מַשְׁמַע לָן. אָמַר מַר, אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן, וַהֲלֹא כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּדוּקָה הִיא. בְּמַאי קָמִיפַּלְגִי. מַר סָבַר, יָרַד מַבּוּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּמַר סָבַר, לֹא יָרַד. אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, וּשְׁנֵיהֶם מִקְרָא אֶחָד דָּרְשׁוּ. 'בֶּן אָדָם אֱמָר לָהּ אַתְּ אֶרֶץ לֹא מְטוּהָרָה הִיא, לֹא גֶּשְׁמָה בְּיוֹם זָעַם'. רַבִּי יוֹחָנָן סָבַר, אַתְּמוּהֵי מַתְמַהּ קְרָא. אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִי לֹא מְטוּהָרָה אַתְּ. בְּלוּם יָרְדוּ עָלַיִךְ גְּשָׁמִים בְּיוֹם זָעַם. וְרֵישׁ לָקִישׁ סָבַר, כִּפְשָׁטֵיהּ. אֶרֶץ לֹא מְטוּהָרָה אַתְּ, מִי לֹא יָרְדוּ עָלַיִךְ גְּשָׁמִים בְּיוֹם זָעַם. אִיתֵיבֵיהּ רֵישׁ לָקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן, חֲצֵירוֹת הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם בְּנָווֹת עַל הַפַּלַּע, וְתַחְתֵּיהֶן חָלוּל מִפְּנֵי קֶבֶר הַתְּהוֹם, וּמְבִיאִין נָשִׁים מְעוּבָּרוֹת, וְיוֹלְדוֹת וּמְגַדְּלוֹת שָׁם בְּנֵיהֶם לַפֶּרָה. וּמְבִיאִין שְׁוָורִים, וְעַל גַּבֵּיהֶן דְּלָתוֹת, וְתִינוֹקוֹת יוֹשְׁבִין עֲלֵיהֶן, וְכוֹסוֹת שֶׁל אֶבֶן בְּיָדָן, וּמְלָאוּ וְיָשְׁבוּ בִּמְקוֹמָן. אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, מַעֲלָה עָשׂוּ בַּפָּרָה. אִיתֵיבֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְרֵישׁ לָקִישׁ, פַּעַם אֶחָד מָצְאוּ עֲצָמוֹת בְּלִשְׁכַּת הַיְּרָכִים, וּבִקְּשׁוּ לְגַזּוֹר טוּמְאָה עַל יְרוּשָׁלַיִם. עָמַד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל רַגְלָיו וְאָמַר, לֹא בּוּשָׁה וּכְלִימָּה הִיא לָנוּ, שֶׁנְּגַזּוֹר טוּמְאָה עַל עִיר אֲבוֹתֵינוּ. אַיֵּה מֵתֵי מַבּוּל, אַיֵּה מֵתֵי נְבוּכַדְנֶצַּר. מִדְּקָאָמַר הָכִי, לָאו לְמֵימְרָא דְּלֹא הָווּ. וּלְטַעְמֵיךְ, הֲרוּגֵי נְבוּכַדְנֶצַּר, הָכִי נַמִּי דְּלֹא הָווּ. אֶלָּא, הָווּ וּפַנִּינְהוּ. הָכָא נַמִּי, הָווּ וּפַנִּינְהוּ. וְאִי אִפְּנִי, הָא

היינו דקם רימא התם. ואע"ג דכל השאר מתו בהבלא מחמת שהיה גדול וגבור לא הזיק לו להבל: **אורזילא** דרימא. גר' ר"ת פי' עופר של ראם דעופר האילים מתרגמי' אורזילא דאיילא (שיר ב) ורימא הוא ראם ולא כרבי שמואל דגורס בהמוכר את הספינה (ב"ב דף עג:) אורזילא דימא ומפרש דג של ים ואגב ריהטיה לא דק דהא אמר הכא לא נגזרה גזרה על ראם ליתא וחלבם אסור דראם ודאי מין חיה הוא וחלבו מותר כדכתיב אקו ודישון ומתרגמינן יעלא ורימא ובופל"ש שבמקומינו קטנים דאין לומר שהוא מין ראם ויש במינו גדול דא"כ מאי קשיא ליה היכא קם הא לא קשיא ליה אריה דבי עילאי בפרק אלו טריפות (חולין דף נט:) היכא קם שהיו אריות אחרים קטנים שיכול להכניס ועוד הא קא חזינן דאותן בופל"ש בני מלאכה נינהו ומושכין בקרון וחורשין בהן וראם לאו בר מלאכה הוא דכתיב התקשר ראם בתלם עבותו אם ישדד עמקים אחריך (איוב לט:) **יצאו** קדשי בדק הבית. בלשון אחר פי' בקונטרס דממעט אפי' תמימים דהא פרת חטאת תמימה וממעטא משום דאינה ראויה לפתח אהל מועד ונראה דאין זו ראיה דפרת חטאת לא קיימא למזבח ולאו מתפיס תמימים לבדק הבית הא אמר בסוף תמורה (דף לג:) דכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם ונמכרו לצורכי עולות ושלמים וא"ת מאי שנא קדשי בדק הבית תמימים משעירי יוה"כ דאמר בפ' שני שעירי (יומא דף סב:) דחייב על שניהם בחוץ הואיל וראויים לשעיר הנעשה בחוץ וכ"ש הנך דאין יוצאין מידי מזבח וי"ל כיון דעדיין לאו קדשי מזבח נינהו לא חשיבי ראוין לפתח אהל מועד: **כאן** קודם הגרלה כו'. בפ' שני שעירי (יומא דף סב:) אמרי' דחייב על שניהם והיינו למסקנא דשמעתין דמשני כאן קודם וידוי וכו' אבל קודם הגרלה חייב דראוי לשעיר הנעשה בחוץ: **כאן** קודם וידוי כאן לאחר וידוי. ומדפטר קרא קודם וידוי כ"ש לאחר וידוי וכי איצטריך פתח אהל מועד משום פרה ומשום קדשי בדק הבית ומיהו היא גופה תימה אמאי לא ממעטינן מלה' ובפ"ק דתמורה (דף יג.) גרס בכל הספרים ולא אוציא פרת חטאת ושעיר המשתלח שהם ראויין לפתח אהל מועד ת"ל לה' שמיוחדים לה' יצאו אלו שאין מיוחדין לה' ומיהו קדשי בדק הבית שפיר מיקרו מיוחדין לה' דכולם לשמים וע"כ נמי לא גרס פרת חטאת בבריית' דלא תיקשי מתני' ועוד אצטריך אל פתח אהל מועד למעוטי גגו כדאמרינן לעיל בפ' השוחט והמעלה (דף קו:):

אתנן

בְּצִיצֵי הַתֵּיבָה. וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן [בֶּן לָקִישׁ], נִהֵי נַמִּי דִּיָּרַד מַבּוּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהָא לֹא פָּשׁ. דְּאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ מְצוּלָה, שֶׁכָּל מֵתֵי מַבּוּל נִצְתַּלְּלוּ שָׁם. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ 'שִׁנְעָר', שֶׁכָּל מֵתֵי מַבּוּל נִנְעֲרוּ שָׁם. אִי אֶפְשָׁר דִּלְמָא אִידַּבְקוּ. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ שִׁנְעָר, שֶׁמְּנַעֲרַת עֲשִׂירֶיהָ. וְהָא קָחָזִינַן דְּהָווּ. תִּלְתָּא דָּרֵי, לֹא מָשְׁכִי. אָמַר רַבִּי אַמִּי, כָּל הָאוֹכֵל מֵעֲפָרָהּ שֶׁל בָּבֶל, כְּאִילּוּ אוֹכֵל בְּשַׂר אֲבוֹתָיו. תַּנְיָא נַמִּי הָכִי, כָּל הָאוֹכֵל מֵעֲפָרָהּ שֶׁל בָּבֶל, כְּאִילּוּ אוֹכֵל בְּשַׂר אֲבוֹתָיו. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, כְּאִילּוּ אוֹכֵל שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים: שָׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ: וּרְמִינְהִי, 'אוֹ קָרְבָּן', שׁוֹמֵעַ אֲנִי אֲפִילּוּ קָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת, שֶׁנִּקְרְאוּ קָרְבָּן, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְנִקְרַב אֶת קָרְבַּן ה''. תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֻבִיאוּ', מִי שֶׁרָאוּי לָבֹא בְּאֹהֶל מוֹעֵד. יָצְאוּ קָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת, שֶׁאֵינָן רְאוּיִן. אוֹצִיא אֶת אֵלּוּ שֶׁאֵינָן רְאוּיִן, וְלֹא אוֹצִיא אֶת שָׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ שֶׁהוּא רָאוּי לָבֹא אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, תַּלְמוּד לוֹמַר 'לָה'', לְהוֹצִיא שָׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ שֶׁאֵינוֹ מְיוּחָד לַה'. לֹא קַשְׁיָא. כַּאן קוֹדֶם הַגְרָלָה, כַּאן לְאַחַר הַגְרָלָה. אַחַר הַגְרָלָה נַמִּי, הָאִיכָּא וִידּוּי. אֶלָּא אָמַר רַב מָנִי, לֹא קַשְׁיָא. כָּאן קוֹדֶם וִידּוּי, כָּאן לְאַחַר וִידּוּי: הָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע: וְהָא נַמִּי תִּיפּוֹק לִי מִ'פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד'.

בשלמא

הָא אִיפְּנִי. נְהִי דְּאִיפְּנִי מִירוּשָׁלַיִם, מִכּוּלָּהּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא אִיפְּנִי. אִיכָּא דְּאָמְרִי, אִיתִיבֵיהּ רֵישׁ לָקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן, אַיֹּה מֵתֵי מַבּוּל, אַיֵּה מֵתֵי נְבוּכַדְנֶאצַּר. מַאי לָאו, מִדְּהָנֵי הֲוֹו, הָנֵי נַמִּי הֲווֹ. מִידֵּי אִירְיָא. הָא כִּדְאִיתֵיהּ, וְהָא כִּדְאִיתֵיהּ. אִיתִיבֵיהּ, 'מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרְבָה מֵתוּ'. בִּשְׁלָמָא לְדִידִי, דַּאֲמִינָא יָרַד מַבּוּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם הָכִי מֵתוּ. אֶלָּא לְדִידָךְ, אַמַּאי מֵתוּ. מִשּׁוּם הֶבְלָא, כִּדְרַב חִסְדָּא. דְּאָמַר רַב חִסְדָּא, בְּרוֹתְחִין קִלְקְלוּ, וּבְרוֹתְחִין נִידּוֹנוּ. בְּרוֹתְחִין קִלְקְלוּ, בְּשִׁכְבַת זֶרַע. וּבְרוֹתְחִין נִידּוֹנוּ, דִּכְתִיב הָכָא 'וַיָּשׁוֹבוּ הַמַּיִם', וּכְתִיב הָתָם 'וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה'. אִיכָּא דְּאָמְרִי, אִיתִיבֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְרֵישׁ לָקִישׁ, 'מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרְבָה מֵתוּ', בִּשְׁלָמָא לְדִידִי, דַּאֲמִינָא לֹא יָרַד מַבּוּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם הָכִי הֲוֵי חָרְבָה. אֶלָּא לְדִידָךְ, מַאי חָרְבָה. חָרְבָה, שֶׁהָיְתָה מְעִיקָּרָא. וְאַמַּאי קָרֵי לֵיהּ חָרְבָה, כִּדְרַב חִסְדָּא. דְּאָמַר רַב חִסְדָּא, בְּדוֹר הַמַּבּוּל לֹא נִגְזְרָה גְּזֵרָה עַל דָּגִים שֶׁבַּיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר 'מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרְבָה מֵתוּ', וְלֹא דָּגִים שֶׁבַּיָּם. בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר, לֹא יָרַד מַבּוּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַיְינוּ דְּקָם רֵימָא הָתָם. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר יָרַד, רֵימָא הֵיכָא קָם. אָמַר רַבִּי יַנַּאי, גּוּרְיוֹת הִכְנִיסוּ בַּתֵּיבָה. וְהָאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חַנָּה, לְדִידִי חֲזִי לִי אוֹרְזִילָא דְּרֵימָא בַּת יוֹמָא, וְהָוֵי כְּהַר תָּבוֹר. וְהַר תָּבוֹר כַּמָּה הָוֵי, אַרְבָּעִין פַּרְסֵי, מְשָׁכָא דְּצַוָּארֵיהּ. תִּלְתָּא פַּרְסֵי, מַרְבַּעְתָּא דְּרֵישָׁא. פַּרְסָא וּפַלְגָּא, רְמָא בָּבָא וְסָכַר יַרְדְּנָא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, רֹאשׁוֹ הִכְנִיסוּ לַתֵּיבָה. וְהָאָמַר מַר, מַרְבַּעְתָּא דְּרֵישָׁא, פַּרְסָא וּפַלְגָּא. אֶלָּא, רֹאשׁ חוֹטְמוֹ, הִכְנִיסוּ לַתֵּיבָה. וְהָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא יָרַד מַבּוּל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. לְדִבְרֵי רֵישׁ לָקִישׁ, קָאָמַר. וְהָא קָסָגְיָא תֵּיבָה. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, קַרְנָיו קָשְׁרוּ בַּתֵּיבָה. וְהָאָמַר רַב חִסְדָּא, אַנְשֵׁי דּוֹר הַמַּבּוּל בְּרוֹתְחִין קִלְקְלוּ, וּבְרוֹתְחִין נִידּוֹנוּ. וּלְטַעֲמִיךְ, תֵּיבָה הֵיכִי סָגְיָא. וְעוֹד, עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הֵיכָא קָאֵי. אֶלָּא, נַם נַעֲשָׂה לָהֶם, שֶׁנִּצְטַנְּנוּ אוּרְזִילָא. הוּא רֵאם דִּימָא שְׁהוּא עַל שִׁפְתֵי הַיָּם: **בר יומא**. ביום שנולד: **משכא דצוארי'**. משך צוארו: **בי מרבעתא דרישיה**. בי מרבץ של ראשו: **רמא בבא וסכר לירדנא**. הטיל גלל בירדן וסכר הירדן וסתם הילוך מימיו כבא כמו (עירובין דף כט:) כיבוי דרעותא דניסן: **חומטו**. שיוכל להנשים: **לא ירד מבול לא"י**. ולמה ליה לשנויי הכי. לימא דהתם קם נ"ל דג': **והא קא סגיא תיבה**. והא התיבה מהלכת על פני המים מגבוה לנמוך נמצא חוטמו נשמטת מן התיבה ומת: **ומשני**. קרניו קשרו לתיבה: **ברותחין נידונו**. ונמצא נמלג ברותחין: **וליטעמיך תיבה היכי סגיא**. והלא זפותה היא מבית ומבחוץ כדכתיב וכפרת אותה וגו' (בראשית ו) וכיון דרותחין הן היאך מהלכת שאין זפתה נפשר: **עוג מלך הבשן**. דכתיב ביה ויבא הפליט וא"ר יוחנן (נדה דף סא:) זה עוג שפלט מאנשי דור המבול: **נם נעשה ונצטננו המים**. שבצידי התיבה ושם עמד עוג והראם וגם הזפת לא נפשר והראם לא הוצרך לתיבה ומפני גובהן לא טבעו: **הא לא פש**. מן המתים שם כלום דאיידי דגבוה היא השפילום המים לבבל שהיא מצולה: **למה נקרא שמה מצולה**. דכתיב (ישעיה מד) האומר לצולה חרבי: **אי אפשר דלא אדביקו**. בטיט: **שמנערת עשיריה**. מפני שאינן מרחמים על הבריות כדאמרינן במסכת ביצה (דף לב:) עשירי בבל יורדי גיהנם הן: **כאילו אוכל שקצים ורמשים**. של מבול: **או קרבן שומע אני כו'**. קרבן דכתיב בשחוטי חוץ (ויקרא יז) להקריב קרבן וגו' דריש ליה בת"כ על הקרבן חייב ואינו חייב על השוחט חולין בפנים או קרבן לאו להכי אתא אלא לחייב על קדשי בדק הבית ששחטן בחוץ שאף הן נקראו קרבן בענין שנאמר (במדבר לא) ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב אצעדה וצמיד ואין זה אלא לבדק הבית: **שאין ראוין לפתח אהל מועד**. אני שמעתי בסדר יומא לפי שסתמן בעלי מומין דקי"ל המתפיס תמימים לבדק הבית עובר בעשה במס' תמורה (דף ז:) אבל לענין הסוגיא אני למד כאן דאפילו תמים נמי קרי אינו ראוי דלא הועתד לבא אל אהל מועד דהא פרת חטאת תמימה היא וקרי לה אינו ראוי: **אוציא את אלו שאין עתידין לאהל מועד**. ולא אוציא שעיר המשתלח דראוי הוא שהוא תמים דבענין שיהא ראוי לשם דלא ידענן הי מתרמי זה שמעתי ולפי סוגיא של שמועה זו משמע דקרי ליה ראוי ועתיד ליכנס משום הגרלה ווידוי: ת"ל לה'. להקריב קרבן לה' המיוחד לה' להוציא שעיר המשתלח שאינו מיוחד לשם: **קודם הגרלה**. הוי ראוי ועתיד ליכנס משום הגרלה ואי לאו דמעטינן מלה' ה"א לחייב: **אחר הגרלה**. לא ראוי לבא הוא ומימעיט מאל פתח: **הא איכא** וידוי. דבעי ליכנס להתוודות עליו: **תיפוק לי מאל פתח אהל מועד**. דהא לאו ראוין הן לבא לעזרה:

בשלמא

בשלמא רובע ונרבע משכחת לה. דאיצטריך למעוטינהו מלהקריב דאקדשינהו והדר נרבעו וכיון דחזו כבר ואידחו ראויים קרינא בהו שנראו כבר ולא מימעטי מאל פתח דאיכא למימר הכי אמר קרא ואל פתח אהל מועד לא הביאו בשנראה לבא ואחר כך שחטו בחוץ חייב אבל שעיר המשתלח לאחר וידוי מימעיט מאל פתח שהרי זה הביאו כשנראה לבא ומשיצא לאחר וידוי לא נראה לבא: **אלא מוקצה ונעבד.** על כרחך מקמי דאקדשינהו הוו להו מוקצה ונעבד דאי לבתר דאקדשינהו תו לא מיתסרי בהקצאה ועבודה דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו: **כה:** וכחש בעמיתו דברים שיש בהם לשם ולעמיתו: **לרבות קדשים קלי.** שהכופר בהן ונשבע והודה חייב עליהם אשם גזילות שהן ממון בעלים דקרינא ביה וכחש בעמיתו: **דבר ערוה.** וחייל אף על המוקדשים כבר הלכך ממעטי בחוץ מלהקריב קרבן דלאו בני הקרבה נינהו דכתיב (ויקרא כב) כי משחתם בהם וכל מקום שנאמר השחתה אינו אלא דבר ערוה ועבודה זרה: נראה לי דה"ג **אתנן ומחיר וכלאים ויוצא דופן בולדות קדשים.** כלומר הנך דאצרכנו למעוטינהו מלהקריב קרבן ולא נפקי מאל פתח על כרחך בשנראו כבר מיירי לא משכחת אלא בולדות קדשים ואירע להו פסול במעי אמן דנראו לבא אל פתח אהל מועד קודם שנעשו אתנן ומחיר אם בא להקריב את אמן היו הן באין אל פתח דאי בדאקדשינהו לא משכחת לה דאין אתנן ומחיר חל על המוקדשין לפי שאינן שלו ומקרא נפקא לן בתמורה (דף ל:) ואי בדהוו אתנן והדר אקדשינהו מאל פתח נפקי וכן כלאים ויוצא דופן דאי אקדשינהו משנולדו מאל פתח נפקי אלא בולדות קדשים דמעיקרא עם אמן נראו לבא: **וקסבר ולדות קדשים בהוייתן הן קדושין.** בלידתן מתקדשות הלכך חל אתנן ומחיר עליהן אם נתן לה עובר של מוקדשין באתנן דלא קדיש עד שנולד: **בהוייתן** (הן). לשון הוייה נקט בהו משום דמאשר יהיה לך נפקי לן ולדות קדשים ליקרב רק קדשיך אלו התמורות אשר יהיו לך אלו הולדות במסכת תמורה (דף יז:): **וצריכי.** הנך תלת פלוגתא דר' שמעון ורבנן במתני': **משום דמאים.** בעודן במומן פטרי רבנן בחוץ דלא מתקבלין בפנים: **מודו ליה.** דהואיל וחזו לאחר זמן קאי בלא תעשה: ובני יונה לא גרסינן: **דאיחזו ואידחו.** אימא אע"ג דכי עבר מומן ירצו השתא מיהא דחויין נינהו ונפטר בחוץ: **לא תעשון כן.** בספרי דריש ליה בתחילת ביאת הארץ היום אנו מטלטלין את המשכן ואנו אסורין בבמה ואין אנו מקריבין אלא במשכן לפיכך כל הקרבנות כשרים להקריב משנבוא לארץ י"ד שנים של כיבוש וחילוק אנו מותרין בבמה ושם לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה להקריב חובות ומה אנו מותרין בה איש כל הישר בעיניו נדרים ונדבות שאינן חובה עליו אלא שישרו בעיניו להתנדב כי לא באתם עד עתה וגו' עד שתבאו אל המנוחה לשילה שאע"פ שנכנסתם לארץ בעברכם את הירדן עדיין לא באתם אל המנוחה: **כי עייליתו לארץ.** י"ד שנים שתכבשו ותחלקו: **ישרות תקריבו.** נדרים ונדבות הקרב בבמת ציבור: **חובות לא תקריבו.** איש איש שבכם לא יקריב שום חובה ואפילו בבמת ציבור עד שתבאו אל המנוחה ותקריבום אלמא חובות דגלגל מחוסרי זמן הם עד כי יבא שילה ויקריבום שם וקאמר רחמנא לא תעשון אותם בגלגל ומשמע בין בבמת ציבור בין בבמת יחיד אלמא מחוסר זמן בבמה בלא תעשה: **אי הכי.** דהנך דגלגל מחוסרי זמן קרית להו:

מילקי

אתנן ומחיר יוצא דופן וכלאים בוולדות קדשים. אתנן ומחיר לא מיתוקם בקדשים קלים אפילו לרבי יוסי הגלילי דאף על גב דממונו הוי אינו חל עליו כדדרשינן פ' כל האסורין (תמורה ל:) לכל נדר פרט לנדור: **וקסבר** ולדות קדשים בהוייתן הן קדושים. וא"ת למה לי קרא למעוטי הלא חולין גמורים נינהו ודינם כשאר חולין לישחט בחוץ דאפילו פדיון לא בעו דאין קדושה חלה עליהן כלל כדמוכח בתמורה בפרק כיצד מערימין (דף כד:) דתנן אם זכר עולה ואם נקבה זבחי שלמים ופריך בגמ' ל"ל למימר אם נקבה זבחי שלמים נקבה מי קדשה בבכורה ומשני סיפא אתאן לבהמה דהקדש וקתני סיפא ילדה טומטום או אנדרוגינוס רשב"ג אומר אין קדושה חלה עליהן ומפרש בגמ' משום דסבר בהוייתן הן קדושים ואין קדושה חלה בדבר שאין ראוי ליקרב א"כ הכא נמי לא חיילא אאתנן ומחיר וכלאים ויוצא דופן וי"ל דהא דאמר רשב"ג אין קדושה חלה עליהן היינו קדושת הגוף (לפדות) וליאסר בגיזה ועבודה אבל קדושת דמים איכא ליפדות שלא במום ולכך בעי האי קרא דלא ממעטי מפתח אהל מועד בקדשי בדק הבית ולמאן דאמר במעי אמן הן קדושים אפילו קדושת הגוף נחתא עלייהו דתפסתינהו קדושה דאימיה וא"ת למאן דאמר בהוייתן נמי נימא מיגו דנחתא להן קדושת דמים נחתא להן קדושת הגוף כדאמר בתמורה בפרק אלו קדשים (דף יט: ושם) גבי מפריש נקבה לאשם ודוחק לומר רשב"ג סבר לה כרבי שמעון דלית ליה מיגו דאמר תמכר שלא במום ועוד דאי כרבי שמעון אפילו סבר במעי אמן קדושים לא חיילא עליה קדושת הגוף כדמפרש התם רבי שמעון לטעמיה דאמר כל מידי דלא חזי לגופיה לא נחתא ליה קדושת הגוף וגם אין לפרש דשאני מפריש נקבה דחזי לשאר קרבנות ושייך מגו טפי דהא אפילו בטרפה אשכחן דאמרינן מגו בסוף יש בקרבנות (שם דף יז.) ונראה לפרש דהכא מיירי כגון דלאחר שנעשו אתנן ומחיר הקדישן או בעודן במעי אמן או אחר שנולדו דכיון שהקדישן בפירוש חיילא עלייהו קדושה וא"ת ולוקמה נמי הכא כמ"ד במעי אמן הן קדושים וכגון שהקדיש בהמה מעוברת ושייר העובר כר' יוחנן דאמר בפ' כיצד מערימין (תמורה כה.) אם שייר משוייר ועשה העובר אתנן ומחיר ואחר כך הקדישן ואע"ג דרבי יוחנן איתותב התם הא לבסוף מסיק כתנאי ועוד מצי לאוקומה בבהמה של חולין מעוברת ועשה העובר אתנן ומחיר ואחר כך הקדישה וי"ל דניחא ליה לאוקומה בפשיטות כמאן דאמר בהוייתן הן קדושים והקדישן ואח"כ נתעברה ואם תאמר בההיא דכיצד מערימין (ג"ז שם) דדייק ארשב"ג דסבר בהוייתן הן קדושין מרישא נמי הוה מצי למידק הכי דאם נקבה זבחי שלמים דאוקימנא בבהמה דהקדש ואי במעי אמן הן קדושות לא היה יכול להפקיע קדושת הולד ויש לומר דנטר עד סיפא ומפרש לה וה"ה לרישא ואם תאמר בסוף בהמה המקשה (חולין עז.) דתנן המבכרת שהפילה שיליא ישליבנה לכלבים ובמוקדשין תקבר ומפרש בגמ' (שם:) משום דרובא בר מיקדש היא על כרחך מדקאמר תקבר קסבר במעי אמן הן קדושין דאי בהוייתן אמאי תקבר הא לא חיילא קדושה אלא בחזי להקרבה כדפריש ואם כן כולה בר מיקדש היא ואמאי נקט רובא דאפי' אכלאים ונדמה תפשה קדושת אימיה אי במעי אמן הן קדושים כדאשכחן בתמורה בסוף יש בקרבנות (דף יז.) דאמרינן גבי כלאים טומטום ואנדרוגינוס דאי אתה מוצא אלא בולדות קדשים ולכל הפחות אתיא כמאן דאמר במעי אמן הן קדושים ויש לומר דנקט רובא ולא כולה משום דאיכא דמות יונה או קלוט לר' שמעון דכיון דלא מישתרי באכילה לא מיסתבר דתפשינהו קדושת אמן אף על גב דבמעי אמן הן קדושין:

משום דפסולא דגופייהו. בכל דוכתי משמע דפסול הגוף חמיר מפסולא דאתי מעלמא כדאמרינן בפרק קמא (לעיל דף ד.) מה לשינוי קודש שכן פסולו בגופו ובפסחים בסוף אלו דברים (דף עג:) נמי אמרינן כל שפסולו בגופו ישרף מיד דהא דמשמע הכא איפכא לאו משום דפסול הגוף קיל אלא הכי קאמר דמום עובר ותורין שלא הגיע זמן הפסול תלוי בגופו ואם היה מום עובר מיד והתורים גדילין לאלתר היו ראויין אבל אותו ואת בנו אין הפסול תלוי בגופו שיועיל לו שום תיקון דלכולי יומא לא חזי:

אלמה

בְּשִׁלְמָא רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע, מַשְׁכַּחַת לֵיהּ דְּאַקְדְּשִׁינְהוּ מֵעִיקָּרָא, וַהֲדַר רָבְעוּ. אֶלָּא מוּקְצֶה וְנֶעֱבָד, אֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. בְּקָדָשִׁים קַלִּים, וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. דְּאָמַר, קָדָשִׁים קַלִּים, מָמוֹן בְּעָלִים הוּא. דְּתַנְיָא, ״וּמָעֲלָה מַעַל בַּה״, לְרַבּוֹת קָדָשִׁים קַלִּים שֶׁהֵן מָמוֹנוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. הִלְכָּךְ רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע, דְּבַר עֶרְוָה, מוּקְצֶה, וְנֶעֱבָד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, בְּקָדָשִׁים קַלִּים. אֶתְנָן וּמְחִיר, כִּלְאַיִם, יוֹצֵא דּוֹפֶן, בְּוֻלְדוֹת קָדָשִׁים. קָסָבַר, וְלָדֵי קָדָשִׁים, בַּהֲוָיָיתָן הֵן קְדוֹשִׁים: בַּעֲלֵי מוּמִין וְכוּ' אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ וְכוּ': וְצָרִיכִי. דְּאִי תָּנָא בַּעֲלֵי מוּמִין, מִשּׁוּם דְּמֵאִיסִי. אֲבָל תּוֹרִין דְּלָא מֵאִיסִי, אֵימָא (לֹא) דְּמוֹדוּ לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. וְאִי תָּנָא תּוֹרִין, מִשּׁוּם דְּלָא חֲזִי, וְאִידְּחוּ. אֲבָל בַּעֲלֵי מוּמִין דְּאִיחֲזוּ וְאִידְּחוּ, אֵימָא (לֹא) דְּמוֹדֶה לְהוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבָּנָן. וְאִי תָּנָא הָנֵי תַּרְתֵּי, מִשּׁוּם דְּפִסְוְלָא דְּגוּפַיְיהוּ. אֲבָל אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ, דְּפִסְוְלָא מֵעָלְמָא קָאָתֵי לָהּ, אֵימָא מוֹדוּ לֵיהּ רַבָּנָן לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. צְרִיכָא: שֶׁהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רַבִּי אִילָעָא אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, דְּאָמַר קְרָא ׳לֹא תַעֲשׂוּן כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פֹּה הַיּוֹם׳. אָמַר לְהוּ מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי עֲיֵילִיתוּ לָאָרֶץ, יְשָׁרוֹת תַּקְרִיבוּ. חוֹבוֹת, לֹא תַקְרִיבוּ. וְגִלְגָּל לְגַבֵּי שִׁילֹה, מְחוּסַּר זְמַן הוּא, וְקָאָמַר לְהוּ מֹשֶׁה ׳לֹא תַעֲשׂוּן׳. אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה לְרַבִּי זֵירָא, אִי הָכִי,

מילקי

אלמה אמר רבי זירא הכתוב נתקו לעשה. אין זה כשאר לאו הניתק לעשה דבפ' בתרא דחולין (דף קמא.) ובפ' ב' דמכות (דף יד. טו. טז.) כגון לאו דגזילה ולקט שכחה ופיאה ונותר ולא יוכל לשלחה כל ימיו דא"כ מאי פריך דללקי משום לאו דלא תעשון והא ניתק לעשה הוא אלא הוי כמו נתקו הכתוב מטומאה חמורה לטומאה קלה דבאותו ואת בנו (חולין פ:) דרשינן ולנדר לא ירצה לימד על כל הפסולים שבשור ושה שהם בלא ירצה וכתב רחמנא במחוסר זמן מיום השמיני והלאה ירצה להוציאו מכלל שאר פסולים שהם בלא ירצה ולומר דבהאי ליכא אלא עשה בעין דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש בסוף פ"ק דתמורה (דף יג:) וכענין זה הוי בדד ישב דמצורע בפ' אלו דברים (פסחים סז.) דאמרי' שהכתוב נתקו לעשה והוציאו מכלל שאר טמאים שהם בלאו דלא יטמאו את מחניהם ולהכי פריך דלילקי משום דמפורש בגופיה לאו בהדיא כדדרשינן מלא תעשון וכן פי' בקונטרס אבל בפרק אותו ואת בנו (חולין פא.) פירש בקונטרס דהוי כשאר לאו הניתק לעשה דעלמא דמיום השמיני והלאה ירצה משמע קודם זמנו לא ירצה והניחהו עד שיעבור זמנו וקשה מהך דשמעתא וכי תימא דהכי פריך משום דאיכא נמי לאו דלא תעשון לא אמרינן דאתי חד עשה ועקר תרי לאוי כדאמרי' בפ"ק דתמורה (דף ד:) לא דמי דהני מילי התם דסמיכי גבי הדדי הלאוין אצל העשה תדע דהא בפרק ב' דמכות (ד' טו. ושם ד"ה תנינא) חשיב לא יטמאו את מחניהם ניתק לעשה אי לאו משום דקדמו עשה אף על גב דאיכא לאו נמי דואל המקדש לא תבא ומיהו התם איכא למימר משום דאיכא תרי עשה דכתיב מחוץ למחנה תשלחום אבל אשכחן גזלה דאיכא תרי לאוי לאו דלא תעשוק ולא תגזול דבפרק המקבל (ב"מ קיא.) אמר רבא זהו עושק זהו גזל וחשבי ליה ניתק לעשה במכות (דף יד:) ובחולין (דף פ:) הלכך צריך לחלק בהדיא דתמורה (דף ד:) כדפרישית דלכך סמך שני הלאוין אצל העשה לומר שאין העשה מנתקם:

רב נחמן בר יצחק אמר פנים דגלגל כו'. שינויא הוא דקמשני (התם) דאפילו לר"ש לא לקי במחוסר זמן בפנים כי אם בחוץ כדפי' בקונטרס ויש גירסא אחרת בספרים לרבי שמעון ה"נ והא גלגל פנים הוא אמר רב נחמן בר יצחק פנים דגלגל כו' וריש לקיש פריך דנפקא ליה מלא תעשון לאו במחוסר זמן דהאי קרא בגלגל קאי ופנים הוא וכי תימא קל וחומר בחוץ הא אין מזהירין מן הדין ומשני פנים דגלגל לגבי שילה כחוץ דמי: **אלא** לאו קודם חצות. ואע"ג דחזי בפנים שלא לשמו לא מיחייב כרת כיון דמחוסר עקירה ואין עומד האי ליעקר קודם זמנו: **היתר** במה לחבירו. ושעת היתר הבמות דקתני היינו קודם חצות דכשר בבמה שלא לשמו וא"ת דמשמע הכא דתורין שלא הגיע זמנן לרבי שמעון חיילא קדושה עלייהו והשוחטן בחוץ בלאו ובמעילה בפרק ולד החטאת (דף יב.) נמי אמר רבי שמעון דמועלין משום דראוין לאחר זמן ובתמורה בפרק אלו קדשים (דף יט:) גבי אשם

מִילְקֵי נַמִּי לִילְקֵי. אַלְמָה אָמַר רַבִּי זֵירָא, הַכָּתוּב נְתָקוֹ לַעֲשֵׂה. הָנֵי מִילֵי, לְרַבָּנָן. לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, הָכִי נַמִּי. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר, פְּנִים דְּגִלְגַּל, לְגַבֵּי שִׁילֹה, כְּחוּץ דָּמֵי. רַבָּה אָמַר, טַעֲמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, כִּדְתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, מִנַּיִן לְזוֹבֵחַ פֶּסַח בְּבָמַת יָחִיד בִּשְׁעַת אִיסּוּר הַבָּמוֹת שֶׁהוּא בְּלֹא תַעֲשֶׂה, תַּלְמוּד לוֹמַר 'לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת הַפֶּסַח'. יָכוֹל, אַף בִּשְׁעַת הֶיתֵּר הַבָּמוֹת כֵּן, תַּלְמוּד לוֹמַר 'בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ', לֹא אָמַרְתִּי לְךָ אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל נִכְנָסִין בְּשַׁעַר אֶחָד. אֵימָת, אִי נֵימָא אַחַר חֲצוֹת, כְּבָר נַמִּי מְחַיַּיב. אֶלָּא לָאו, קוֹדֶם חֲצוֹת. לְעוֹלָם, לְאַחַר חֲצוֹת. וּבִשְׁעַת הֶיתֵּר הַבָּמוֹת, קָאֵי. וְהָא 'בִּשְׁעַת אִיסּוּר הַבָּמוֹת' קָאָמַר. אִיסּוּר בְּמָה לוֹ, הֶיתֵּר בָּמָה לַחֲבֵירוֹ: מְחוּסַּר זְמַן כּוֹ': וְהָנֵי, בְּנֵי אֲשָׁמוֹת נִינְהוּ. אָמַר זְעִירִי, תְּנִי מְצוֹרָע בַּהֲדֵייהוּ: עוֹלוֹתֵיהֶן וְשַׁלְמֵיהֶן: וְהָנֵי, בְּנֵי שְׁלָמִים נִינְהוּ. אָמַר רַב שֵׁשֶׁת, תְּנִי נָזִיר. דִּזְעִירִי, קָבְעוּהָ תַּנָּאֵי. דְּרַב שֵׁשֶׁת, לֹא קָבְעוּהָ תַּנָּאֵי. אָמַר רַבִּי חִלְקִיָּה (דְּבֵי) רַב טוּבִי, לֹא שָׁנוּ, אֶלָּא לִשְׁמוֹ. אֲבָל שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ, חַיָּיב, הוֹאִיל וְרָאוּי לְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ בִּפְנִים. אִי הָכִי, לִשְׁמוֹ נַמִּי נֵיחַיַּיב, הוֹאִיל וְרָאוּי לְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ בִּפְנִים. בָּעֵי עֲקִירָה. מַתְקִיף לָהּ רַב הוּנָא, וְכִי יֵשׁ לְךָ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר לִשְׁמוֹ, וְכָשֵׁר שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ. וְלֹא, וְהָרֵי

פסח

רב נחמן בר יצחק אמר פנים דגלגל כו'. שינויא הוא דקמשני (התם) דאפילו לר"ש לא לקי במחוסר זמן בפנים כי אם בחוץ כדפי' בקונטרס ויש גירסא אחרת בספרים לרבי שמעון ה"נ והא גלגל פנים הוא אמר רב נחמן בר יצחק פנים דגלגל כו' וריש לקיש פריך דנפקא ליה מלא תעשון לאו במחוסר זמן דהאי קרא בגלגל קאי ופנים הוא וכי תימא קל וחומר בחוץ הא אין מזהירין מן הדין ומשני פנים דגלגל לגבי שילה כחוץ דמי: **אלא** לאו קודם חצות. ואע"ג דחזי בפנים שלא לשמו לא מיחייב כרת כיון דמחוסר עקירה ואין עומד האי ליעקר קודם זמנו: **היתר** במה לחבירו. ושעת היתר הבמות דקתני היינו קודם חצות דכשר בבמה שלא לשמו וא"ת דמשמע הכא דתורין שלא הגיע זמנן לרבי שמעון חיילא קדושה עלייהו והשוחטן בחוץ בלאו ובמעילה בפרק ולד החטאת (דף יב.) נמי אמר רבי שמעון דמועלין משום דראוין לאחר זמן ובתמורה בפרק אלו קדשים (דף יט:) גבי אשם שתים והביאו בן שנה אמר ר' שמעון דכל עצמן אינן קדושים משום דכל מידי דלא חזי ליה לגופיה לא נחתא ליה קדושת הגוף ופריך התם מאי שנא ממחוסר זמן דלא חזי ליה לגופיה (לא נחתא ליה קדושת הגוף) ואמר ר"ש דקדוש פירוש במתני' דהכא דתנן מחוסר זמן רבי שמעון אומר בלא תעשה ומשני דאיתקוש לבכור דקדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמן והשתא תינח מחוסר זמן תורין שלא הגיע זמנן מאי טעמא וי"ל דדבר שאינו ראוי לשם קרבן ילפינן ממחוסר זמן שאין ראוי לשום קרבן אבל דבר שראוי לקרבן אחר ולקרבן זה שהוא מקדישו אינו ראוי לא נחתא ליה קדושת הגוף ופסח קודם חצות דקדוש לר' שמעון וכן חטאת ואשם דזב וחבה ויולדת ומצורע דקדושים קודם זמנן כדתנן בפירקין (לעיל קיב.) ולא פליג ר' שמעון ובתורת כהנים בפ' אחרי מות קאמר נמי רבי שמעון והשוחטן בחוץ בלאו הני אין מחוסר זמן בגופן ולא דמי לאשם בן שנה והביאו בן שתים בן שתים והביאו בן שנה דמחוסרי זמן בגופן וא"ת דמחוסר זמן היאך קדוש הא אמרינן לעיל בפ"ק (דף יב.) לילה לקדושה יום להרצאה אבל ביום שביעי לא ובבכורות פרק הלוקח בהמה (דף כא.) קאמר ר"ש מחוסר זמן נבנס לדיר להתעשר יליף מבכור דקדוש לפני זמנו ופריך ואדיליף מבכור לילף מקדשים אלמא משמע דקדשים קודם זמנן לא קדשי וי"ל דאסור להקדישם אבל אם הקדישם תוך זמנם קדושין אלא דעבד איסור דרחמנא אמר מיום השמיני אין הא קודם לכן לא אבל מעשר לרבי שמעון שרי להכניסו תוך זמנו לדיר להתעשר בדיליף התם מעשר העברה העברה מבכור והא דלא ניחא ליה למילף תחת תחת מקדשים דניחא ליה למילף העברה משום דהעברה דתרוייהו משתעי שמעבירה להקדישה ויש ליתן טעם לרבא דריש תמורה (דף ד:) היאך מחוסר זמן קדוש קדושת הגוף דכל היכא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני ושמא לענין זה יליף תחת תחת ממעשר או שמא יש טעם אחר: **דזעירי** קבעוה תנאי. משום דמצורע יש בו טומאה בעין זב וחבה ויולדת אבל נזיר דלא דמי להו שייריה וכן בכריתות בפרק ארבעה מחוסרי כפרה (דף ח:) נמי אשכחן דתני זב וחבה ויולדת ומצורע והתם מפרש מאי טעמא לא תני מצורע ומצורעת כדקתני זב וחבה וניחא השתא לזעירי דבנזיר בלא מצורע סגי דאיכא תרתי בנזיר דנזיר טמא מביא אשם:

פסח

מילקי נמי לילקי. השוחט מחוסר זמן דהא משכן דגלגל דהיא במת ציבור פנים הוא שאהל מועד של מדבר היה שם וקאמר רחמנא ביה נמי לא תעשון: **אלמה אמר רבי זירא.** בפ' אותו ואת בנו (חולין פ:) דקתני קדשים בפנים סופג את הארבעים משום לאו דאותו ואת בנו והוינן בה ונילקי נמי משום לאו דמחוסר זמן דתניא מנין שכל הפסולים שבשור ושבשה שהן בלא ירצה ת"ל ושור ושה שרוע וקלוט ומחוסר זמן פסול הוא ומשני ר' זירא הנח לאו דמחוסר זמן דהכתוב נתקו לעשה דכתיב ביה עשה יתירא כדמפרש התם למימרא שהוציאו ונתקו מכלל לאו דלא קאי עליה בלאו דשאר פסולין והשתא דאמרת הכא לאו בהדיא כתיב ביה נילקי עליה: (**דלמא**) **ה"מ.** דמשני נמי התם דלא לקי לרבנן דפליגי עליה דרבי שמעון דלא דרשי להאי לא תעשה למחוסר זמן דההוא דאותו ואת בנו דשני ר' זירא עלה מיתוקמא התם דלא כר"ש אבל לר' שמעון ה"נ דלקי אלאו דמחוסר זמן בפנים: **רב נחמן בר יצחק אמר.** לר' שמעון נמי לא לקי אמחוסר זמן בפנים דגלגל לגבי שילה חוץ הוא לגבי חובות הואיל דאינו כשר להקרבתו הלכך בחוץ הוא דאשכחן ביה לא תעשה משום איסור במה ולא בפנים: **בשעת איסור הבמות.** קס"ד במדבר ושילה ובית עולמים: **אחר חצות.** די"ד דמטי זימניה: **כרת נמי ניחייב.** דהא מתקבל בפנים: **קודם חצות.** דהוי מחוסר זמן לשמו: **בשעת היתר הבמות קאמר.** כמו בגלגל ונוב וגבעון דהותרו במות יחיד לעולה ושלמים ואשמעינן קרא דלגבי חובות איכא לא תעשה ולאו משום מחוסר זמן דהא חזו השתא בבמה גדולה: **איסור במה לו.** לקרבן זה: **היתר במה לחבירו.** לעולה ושלמים דנדר ונדבה וסיפא ה"ק יכול אף בשעה שהוא מותר בבמה כגון קודם חצות שהוא לשלמים ת"ל כו' בשער אחד בבמה גדולה לשחוט פסחיהם: **דזעירי קבעוה תנאי.** למיתני במתניתין מצורע בהדיא: **דרב ששת לא קבעוה תנאי.** ומיהו אנן משנינן לה בגמרא וקבעינן לה בגמ' הכי בכל חסורי מחסרא דהש"ס: **רב חלקיה.** אאשם קאי ולא אחטאת דאילו חטאת פסולה שלא לשמו בפנים: **לא שנו.** דפטור בחוץ: **אלא לשמו.** ואפילו סתמא דבהאי שמא אינו מתקבל עבשיו בפנים: **אבל שלא לשמו.** כגון לשם עולה ובשם זה הוא ראוי לבא לפנים דכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרין חוץ מן הפסח והחטאת: **אי הכי כי שחיט ליה לשמו בחוץ נמי ניחייב.** דהא ראוי היה לעקור שם זה ממנו ולבא לפנים: **מחוסר עקירה.** וכל כמה דלא איעקר שם אשם מיניה סתמיה לאו למיעקר קאי ולא ראוי הוא: **וכי יש לך דבר שאינו כשר לשמו.** לפנים: **וכשר שלא לשמו.** אפי' דקי"ל לעיל (דף ב.) כל הזבחים כשרין שלא לשמן ה"מ היכא דכשרין לשמן אבל מחוסר זמן בבעלים זה שאינו כשר לשמו היאך יוכשר שלא לשמו:

פסח

רש"י

פסח בשאר ימות השנה. אינו כשר לשמו דתנן שחטו קודם חצות פסול שנאמר בין הערבים: **שלמים הוא.** ואין זה אלא לשמו: **לימא מסייע ליה.** לרב חלקיה: **יכול שאני מוציא.** מאל פתח שלא יתחייב בחוץ על עולת מחוסר זמן בבעלים כגון של יולדת ומצורע הואיל ואינה ראויה לבא לפנים למצותה: **ואשם נזיר ואשם מצורע.** שיש בה פסול ולקמיה מפרש ואזיל מאי פסולה: **שור מ"מ כו'.**

דמצי למימר אשר ישחט במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה ואל פתח וגו' ואנא ידענא דשור או כשב או עז הוא: **ואילו חטאת שייריה.** ולא רבייה לחיובא: **אי נימא בזמנו.** ולשמו: **מאי אירייא.** אשם דרבייה חטאת נמי מחייב דלא בעי רבוייא ואפילו אשם דהא חזי בפנים: **אלא שלא בזמנו.** רבייה לחיובא באשם: **אי לשמו אשם אמאי חייב.** והא אינו כשר ליקרב ומתני' תנא פטור ואי משום דראוי לשלא לשמו בפני' הא מחוסר עקיר' ובולהו מודו בו אלא לאו שלא לשמו רבי לחיובא בחוץ כרב חלקיה אלמא דבר שאינו כשר לשמו בפנים כשר לשלא לשמו ומחייב עליה שלא לשמו בחוץ: ה"ג לעולם בזמנו ושלא לשמו א"נ ה"ג לעולם בזמנו ותו לא וממילא אשלא לשמו דאוקימנא קאי ושכתבו בספרים ולשמו מפרש טועה כתבו ולפום ריהטא משום דפרכינן לעיל אי נימא בזמנו מאי אירייא כו' וקא בעי לשנויי לעולם בזמנו ולשמו ודקא קשיא לך אי הכי חטאת נמי אין ה"נ ותנא אשם והוא הדין לחטאת ולאו מילתא היא דא"כ ר"א מאי בעי הכא מכדי ר"א לענין שלא לשמו אקשיה בפ"ק (לעיל י:) בפסול אשם שלא לשמו בחטאת אבל לענין לשמו מאי עיקר ומאי טפל איכא תרוייהו כתיבי להכשיר בפנים וחיוב בחוץ ותו ל"ל לרבויי להאי משור ובשב ועז הרי כשר ליקרב ובמצותו בפנים הוא שוחטו בחוץ אלא קא משני לעולם בזמנו ושלא לשמו ואיצטריך לרבוייה משום דשלא לשמו פסול הוא: **ור"א היא.** דמקיש אשם לחטאת דמיפסיל בשלא לשמו בפנים באשמות דאפ"ה מחייב עלה בחוץ אע"ג דעקר מיניה שם אשם אבתי אי הוה מעייל ליה לפנים הוה כשר למישחטיה סתמא ובשר לשם אשם ועולה לשם חובה דמשום דיבוריה לא מיעקר שמיה מיניה וכל כמה דלא שחטיה ליה בעיקרה קאי סתמא לשמו הלכך כי שחיט ליה ראוי לפנים לשמו היה וה"ה דאחטאת שלא לשמו נמי חייב אלא תנא טפל ואשמעינן אע"ג דכה"ג פסול בפנים מיחייב עליה בחוץ וה"ה לעיקר דמ"ש סוף סוף תרוייהו פסילי שלא לשמן ובת"כ קתני בה בהדיא שלא לשמו וע"כ מוקי לה כר"א דאילו לרבנן לא איצטריך ליה לרבויי דהא כי האי גוונא מתקבלת בפנים היא: **ת"ש.** סייעתא לרב חלקיה ותיובתא דרב הונא: **בגופה.** כגון תוך שמונה ללידתה: **יכול שאני מרבה** גרס הכא דריש דלעיל היא ובתורת כהנים הכי תניא לה אוציא את אלו שאינן מיוחדין לשם ולא אוציא עולה מחוסרת זמן בגופה וחטאת בין בגופה כו' והגרסנין שינו את הלשון וגרסינן הכא יכול שאני מרבה את כו' לפי שהביאוה בלימודא אחרינא וסברי דסיפא דהדהיא דלעיל היא: **יכול שאני מרבה משום מכ"מ אף עולה מחוסר זמן וכו':** **וחטאת בין בגופה בין בבעלים.** כגון של נזיר ומצורע שלא מלאו ימיהם ואילו אשם נזיר ומצורע מחוסרי זמן בעלים שייריה ולא רבייה לפטורא שמע מינה ס"ל דחייב: **ובמאי אי נימא בלשמו אשם נמי ניפטרייה.** דהא לא חזי: **אלא שלא לשמו.** הלכך חטאת פטור דלא חזי לפנים ואשם חייב דחזי לפנים ואף על גב דאין ראוי לשמו והיינו כרב חלקיה ודלא כרב הונא: ה"ג **הא מני ר"א היא כו' ולא נרסינן לעולם בלשמו: הא מני ר"א היא.** כלומר ודאי בשלא לשמו היא כדקאמרת הלכך חטאת פטור דלא חזי בפנים לא בלשמו ולא בשלא לשמו דמחוסר זמן הוא ואשם נמי פטור דלא חזי לפנים לשמו במחוסר זמן ולא לשלא לשמו דר"א קאמר דפסול באשם שלא לשמו והאי דשייריה לאשם לאו דס"ל דחייב אלא כיון דחד טעמא הוא משום דתרוייהו פסולין שלא לשמו בפנים הוא תנא עיקר חטאת דפטור וכ"ש טפל אשם והאי כ"ש גמגום ודוחקיה דרב הונא לאוקמיה כר"א משום סיפא דעל כרחיך כרבי אליעזר מיתוקמא כדפרישנא לעיל ועוד משום דלרבנן לא ילפינן אשם מחטאת ליכא למימר תנא האי והוא הדין להאי ואף על גב דלרבנן נמי קאמר דפטור דאין לך דבר שאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו לא מצי לאוקומא כרבנן דא"כ נשמעינן אשם דפטור דנשמעינן בה תרתי וכ"ש חטאת: **ת"ש דכי אתא רב דימי כו' ואילו חטאת שיירא ובמאי כו'.** כדאותיבנא בקמייתא: **ומאי קושיא.** לסיועה לרב חלקיה דלמא ה"ג כדאמרינן דבזמנו קאי כדאוקמא בקמייתא לעיל ור"א היא: **אמר ר"נ בר יצחק.** לא מצי לאוקומי להא בזמנו משום דרב דימי קשיא ליה דתני (ליה) בר ליואי אדתני לוי שחטן מחוסר זמן בבעלים פסולין ובחוץ נמי נפטר: **ומשני ליה רב דימי.** הא דתני חייב שלא לשמו והא דתני פסולין ודכוותיה בחוץ פטור בששחטן לשמו ומדקשיא ליה דתני לוי אבר ליואי ש"מ שמיע ליה לרב דימי דמתני' דבר ליואי נמי במחוסר זמן וקאמר חייב ואע"ג דאינו ראוי לשמו בפנים ראוי לשלא לשמו וסייעתא לרב חלקיה: **רב אשי רמי מתני'.** דקתני לשמו פטור אברייתא קמייתא דתניא לעיל חייב: ומשני **מתני' לשמו וברייתא שלא לשמו.** כרב חלקיה: **נימא תהוי תיובתיה דרב הונא.** מדכי אתא רב דימי כדאמרן דליכא לאוקומא בזמנו מדקשיא ליה תני לוי אדתני בר ליואי: **הכא במאי עסקינן.** דמחוסר זמן חייב בשלא לשמו: **כגון שהפריש שני אשמות לאחריות.** שאם יאבד האחד יתכפר בשני ושחט אחד מהם בחוץ קודם זמנו לשם עולה דהאי כיון דסופו לרעייה קאי דאשם שכיפרו בעליו רועה ודמיו לקיץ המזבח שהיא עולה חוזי לדוכתיה בפנים אי שחיט לגופיה לעולה:

כדרב

תוספות

פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא. פי' בקונטרס ואין זה אלא לשמו משמע שרוצה לומר דכיון דשלמים הוא כששוחטו לשם שלמים היינו לשמו וא"ת והלא כששחטו לשם עולה או לשם זבח אחר הוי נמי שלמים כדאמרי' בפ"ק (לעיל ח:) לכל דשחיט ליה שלמים ליהוי וי"ל דמ"מ כיון דשלמים הוא הרי הוא כשר לשמו ושלא לשמו כגון לשם שלמים ולשם זבח אחר:

מחוסר זמן בבעלים. אעולה דוקא קאי ולא אאינך: **או** שהיו בני שתי שנים ושחטן פסולין. הך ברייתא איתא בפ' התכלת (מנחות מה:) והכא והתם קתני פסולין ועוד תניא התם באידך ברייתא פסולין ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה ותימה דבתמורה בפ' אלו קדשים (דף יט:) תניא אשם בן שנה והביאו בן שתים בן שתים והביאו בן שנה כשרים ולא עלו לשם בעלים לשם חובה ר"ש אומר כל עצמן אינן קדושים וי"ל דכאן לשמו כאן שלא לשמו כדמשני הכא ומיהו קשה דא"כ קשיא לרב הונא הא איכא האי דפסול לשמו ובשר שלא לשמו ועוד דאי בשלא לשמו מיירי בתמורה ל"ל למיתני ולא עלו לשם חובה הא אפי' במצותו נמי דכיון דשלא לשמו הוא אין עולה לשם חובה:

מה

פֶּסַח בְּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, דְּאֵינוֹ כָּשֵׁר לִשְׁמוֹ, וְכָשֵׁר שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ. פֶּסַח בְּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה שְׁלָמִים נִינְהוּ. לֵימָא מְסַיַּע לֵיהּ, יָכוֹל שֶׁאֲנִי מוֹצִיא אַף עוֹלַת מְחוּסַּר זְמַן בַּבְּעָלִים, וַאֲשַׁם נָזִיר וַאֲשַׁם מְצוֹרָע, תַּלְמוּד לוֹמַר 'שׁוֹר' מִכָּל מָקוֹם. 'כֶּשֶׂב' מִכָּל מָקוֹם. 'עֵז' מִכָּל מָקוֹם. וְאִילּוּ חַטָּאת, שַׁיְּירָא. בְּמַאי עָסְקִינַן. אִילֵימָא בִּזְמָנוֹ, מַאי אִירְיָא אָשָׁם, אֲפִילּוּ חַטָּאת נַמִּי. אֶלָּא, שֶׁלֹּא לִזְמָנוֹ. וּבְמַאי. אִילֵימָא לִשְׁמוֹ, אָשָׁם אַמַּאי חַיָּיב. אֶלָּא לָאו, שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ. לְעוֹלָם, בִּזְמָנוֹ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא, דְּאָמַר, מַקִּישִׁין אָשָׁם לְחַטָּאת. וְתָנָא טָפֵל, וְהוּא הַדִּין עִיקָּר. תָּא שְׁמַע, יָכוֹל שֶׁאֲנִי מַרְבֶּה עוֹלַת מְחוּסַּר זְמַן בְּגוּפָהּ, וְחַטָּאת בֵּין בְּגוּפָהּ בֵּין בַּבְּעָלִים, תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד'. כֹּל שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָבֹא בְּפֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד, אֵין חַיָּבִין עָלָיו. וְאִילּוּ אָשָׁם, שַׁיְּירָא. בְּמַאי עָסְקִינַן. אִילֵימָא לִשְׁמוֹ, אָשָׁם נַמִּי לִיפְטְרֵיהּ. אֶלָּא לָאו, שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ. לְעוֹלָם, שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא, דְּמַקִּישׁ אָשָׁם לְחַטָּאת. תָּנָא עִיקָּר, וְכָל שֶׁכֵּן לְטָפֵל. תָּא שְׁמַע, דְּכִי אָתָא רַב דִּימִי אָמַר תָּנָא דְּבֵי רַבִּי לֵיוַאי, יָכוֹל שֶׁאֲנִי מוֹצִיא אַף עוֹלַת מְחוּסַּר זְמַן בַּבְּעָלִים, וַאֲשַׁם נָזִיר וַאֲשַׁם מְצוֹרָע, תַּלְמוּד לוֹמַר 'שׁוֹר' מִכָּל מָקוֹם. 'כֶּשֶׂב' מִכָּל מָקוֹם. 'עֵז' מִכָּל מָקוֹם. הָא מַאי רוֹמְיָא. בִּדְאָמַרְתְּ. אָמַר רַב נַחְמָן מְשׁוּם [דְּרָמִי] דְּתָנָא דְּבֵי רַבִּי לֵיוַאי, אַדְּתָנֵי לֵוִי, אֲשַׁם נָזִיר וַאֲשַׁם מְצוֹרָע, שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, כְּשֵׁירִין וְלֹא עָלוּ לַבְּעָלִים לְשׁוּם חוֹבָה. שְׁחָטָן מְחוּסַּר זְמַן בַּבְּעָלִים אוֹ שֶׁהָיוּ בְּנֵי שְׁתֵּי שָׁנִים, וּשְׁחָטָן, פְּסוּלִין. וּמְשַׁנֵּי רַב דִּימִי, לֹא קַשְׁיָא. כָּאן לִשְׁמוֹ, כָּאן שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ. רַב אַשִׁי, רָמֵי מַתְנִיתִין אַבַּרְייָתָא. וּמְשַׁנֵּי, כָּאן לִשְׁמוֹ, וְכָאן שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ. לֵימָא, תֵּיהֱוֵי תִּיוּבְתֵּיהּ דְּרַב הוּנָא. אָמַר לָךְ רַב הוּנָא, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן שֶׁהִפְרִישׁ שְׁתֵּי אֲשָׁמוֹת לְאַחֲרָיוֹת. דְּחַד מִינַּיְיהוּ מֵעִיקָּרָא עוֹלָה הֲוָיָא,

כדרב

מה העלאה שהיא גמר עבודה כו'. סוגיא זו קשה אההיא דלעיל בריש השוחט (דף קו: ושם) דדרשינן להכי כתב רחמנא או לרבות את הזורק דלא תיתי מבינייא ומשום הכי פטור מקבל בחוץ:

ויתיב וקאמר וישלח וגו'. פירש בקונטרס ויתיב רב חסדא וקאמר ונראה לפרש דיתיב וקאמר ארב הונא קאי: **א"ל** הכי אמר רב אסי ופסקוהו. פי' כמו שאמרת אמר רב אסי דוישלח היינו עבודה בבמורות אבל חכמים הפסיקוהו ומנעוהו מלומר כן ושני לשונות שבקונטרס עיקר:

רמזו הקב"ה למשה ולא ידעו. פי' ולא ידע במי אבל היה יודע שעתיד הקב"ה לקדש את המשכן באדם גדול דאמרי' במדרש שאמר לו משה לאהרן הייתי סבור בי או בך:

וקיבל שכר על שתיקתו. תניא בתורת כהנים שבשכר זה נתייחד אצלו הדיבור דכתיב בפרשת יין ושכר אל תשת וידבר ה' אל אהרן ולא כתיב אל משה ותימה דבסיפרי דריש בפרשת קרח דכתיב וידבר אל אהרן שומע אני שהדיבור אל אהרן ת"ל כאשר דבר ה' ביד משה לו בפרשת מחתות השרופים הא למדנו שהדיבור למשה שיאמר לאהרן ושמא זה קורא נתייחד הא דכתיב אל אהרן ולא שיאמר לבני ישראל:

כללות נאמרו בסיני כו'. הוה מצי לאיתויי מדר' יוסי הגלילי דאמר בפ"ק דחגיגה (דף ו: ולקמן קכ.) דאין טעונה הפשט וניתוח: ודילמא

כְּדְרַב הוּנָא אָמַר רַב. דְּאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב, אָשָׁם שֶׁנִּיתַּק לִרְעָיָה וּשְׁחָטוֹ סְתָם, כָּשֵׁר לְעוֹלָה: הַמַּעֲלֶה מִבְּשַׂר חַטָּאת [וְכוּ']: תָּנוּ רַבָּנָן, מִנַּיִן לְמַעֲלֶה מִבְּשַׂר חַטָּאת, וּמִבָּשַׂר אָשָׁם, וּמִבְּשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וּמִבְּשַׂר קָדָשִׁים קַלִּים, וּמִמּוֹתַר הָעוֹמֶר, וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת, שֶׁפָּטוּר. תַּלְמוּד לוֹמַר 'עוֹלָה', מָה עוֹלָה שֶׁהִיא רְאוּיָה לְהַעֲלָאָה, אַף כֹּל שֶׁרְאוּיָה לְהַעֲלָאָה. מִנַּיִן שֶׁאַף הַיּוֹצֵק וְהַבּוֹלֵל וְהַפּוֹתֵת וְהַמּוֹלֵחַ וְהַמְנִיף וְהַמַּגִּישׁ וְהַמְסַדֵּר הַשֶּׁלְחָן, וְהַמֵּטִיב אֶת הַנֵּרוֹת, וְהַקּוֹמֵץ וְהַמַּקְבֵּל בַּחוּץ שֶׁפָּטוּר, תַּלְמוּד לוֹמַר 'אֲשֶׁר יַעֲלֶה עוֹלָה אוֹ זָבַח', מָה הַעֲלָאָה שֶׁהִיא גְּמַר עֲבוֹדָה, אַף כֹּל שֶׁהוּא גְּמַר עֲבוֹדָה: עַד שֶׁלֹּא הוּקַם הַמִּשְׁכָּן [וְכוּ']: יָתִיב רַב הוּנָא בַּר רַב קְטִינָא קַמֵּיהּ דְּרַב חִסְדָּא, וְקָא קָרֵי 'וַיִּשְׁלַח אֶת נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'. אָמַר לֵיהּ, הָכִי אָמַר רַב אַסִּי, (קָרְבוּ) וּפָסְקוּ. סָבַר לְאוֹתוּבֵיהּ מִמַּתְנִיתִין. שַׁמְעֵיהּ דְּקָאָמַר מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב אֲדָא בַּר אַהֲבָה, עוֹלָה שֶׁהִקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, אוֹתְבֵיהּ בָּרַיְיתָא דְּשָׁוְיָא בְּבוּלְהוּ, דְּתַנְיָא, עַד שֶׁלֹּא הוּקַם הַמִּשְׁכָּן, הַבָּמוֹת מוּתָּרוֹת, וַעֲבוֹדָה בַּבְּכוֹרוֹת, וְהַכֹּל כְּשֵׁירִין לְהַקְרִיב, בְּהֵמָה חַיָּה וָעוֹף, זְכָרִים וּנְקֵבוֹת, תְּמִימִין וּבַעֲלֵי מוּמִין, טְהוֹרִין, אֲבָל לֹא טְמֵאִין. וְהַכֹּל קָרְבוּ עוֹלוֹת, וְעוֹלָה שֶׁהִקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, טְעוּנָה הֶפְשֵׁט וְנִיתּוּחַ. וְנָכְרִים בַּזְּמַן הַזֶּה, רַשָּׁאִין לַעֲשׂוֹת כֵּן. תַּנָּאֵי הִיא. דְּתַנְיָא 'וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגָּשִׁים אֶל ה' יִתְקַדָּשׁוּ', רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר, זוֹ פְּרִישׁוּת בְּכוֹרוֹת. רַבִּי אוֹמֵר, זוֹ פְּרִישׁוּת נָדָב וַאֲבִיהוּא. בִּשְׁלָמָא לְמַאן דְּאָמַר, זוֹ פְּרִישׁוּת נָדָב וַאֲבִיהוּא, הַיְינוּ דִּכְתִיב 'הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' לֵאמֹר בִּקְרוֹבַי אֶקָּדֵשׁ'. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר, זוֹ פְּרִישׁוּת בְּכוֹרוֹת, הֵיכָא רְמִיזָא. דִּכְתִיב 'וְנוֹעַדְתִּי שָׁמָּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ בִּכְבוֹדִי', אַל תִּקְרֵי בִּכְבוֹדִי אֶלָּא בִּמְכוּבָּדַיי. דָּבָר זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, וְלֹא יָדְעוּ עַד שֶׁמֵּתוּ בְּנֵי אַהֲרֹן. כֵּיוָן שֶׁמֵּתוּ בְּנֵי אַהֲרֹן, אָמַר לוֹ, אַהֲרֹן אָחִי, לֹא מֵתוּ בָּנֶיךָ אֶלָּא לְהַקְדִּישׁ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כֵּיוָן שֶׁיָּדַע אַהֲרֹן שֶׁבָּנָיו יְדוּעֵי מָקוֹם הֵן, שָׂתַק וְקִבֵּל שָׂכָר, שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיִּדֹּם אַהֲרֹן'. וְכֵן בְּדָוִד הוּא אוֹמֵר 'דּוֹם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ', אַף עַל פִּי שֶׁמַּפִּיל לְךָ חֲלָלִים, אַתָּה שְׁתוֹק. וְכֵן בִּשְׁלֹמֹה הוּא אוֹמֵר 'עֵת לַחֲשׁוֹת וְעֵת לְדַבֵּר', פְּעָמִים שֶׁשּׁוֹתֵק, וּמְקַבֵּל שָׂכָר עַל הַשְׁתִּיקָה. פְּעָמִים מְדַבֵּר, וּמְקַבֵּל שָׂכָר עַל הַדִּבּוּר. וְהַיְינוּ דְּאָמַר רַבִּי חֲיָיא בַּר אַבָּא, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי דִּכְתִיב 'נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁךָ', אַל תִּקְרֵי 'מִמִּקְדָּשֶׁךָ' אֶלָּא 'מִמִּקּוּדָּשֶׁיךָ', בְּשָׁעָה שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּין בִּקְדוֹשָׁיו, מִתְיָירֵא וּמִתְעַלֶּה וּמִתְהַלֵּל. אֶלָּא קַשְׁיָא עוֹלָה. תְּרֵי תַּנָּאֵי הִיא. דְּתַנְיָא, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר, בְּלָלוֹת נֶאֶמְרוּ בְּסִינַי, וּפְרָטוֹת בְּאֹהֶל מוֹעֵד. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, בְּלָלוֹת וּפְרָטוֹת נֶאֶמְרוּ בְּסִינַי, וְנִשְׁנוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד, וְנִשְׁתַּלְּשׁוּ בְּעַרְבוֹת מוֹאָב. אָמַר מַר, הַכֹּל בְּשֵׁירִין לְהַקְרִיב. מְנָא הָנֵי מִילֵּי. אָמַר רַב הוּנָא, דְּאָמַר קְרָא, 'וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַה' וַיִּקַּח מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכֹּל עוֹף הַטָּהוֹר'. 'בְּהֵמָה' בְּמַשְׁמָעוֹ, חַיָּה בִּכְלָל בְּהֵמָה.

זברים

כדרב הונא אמר רב כו' שניתק לרעייה. שניתק מדין הקרבה ומסרוהו לרועה עד שיסתאב דקי"ל (תמורה דף יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה: עולה. אשר יעלה עולה: גמר עבודה. שאין אחריה עבודה ואיתרבו להו באף כל כגון המנסך ומקטיר קטרת ומקטיר קמצים ומקטיר מנחת כהנים: ויתיב רב חסדא וקאמר וישלח את נערי בני ישראל. נראה בעיני שהספרים חסרים כאן ולא ידעתי מה ואם אין חסרין זהו פירושו יתיב רב חסדא וקאמר להאי קרא וישלח את נערי וגו' ומפרש דאלו הבבורות: א"ל רב הונא הכי אמר רב אסי ופסקו. אותו היום פסקה עבודה מן הבבורות שמסיני נצטוו על הבהונה כדיליף לקמן ושמשו נדב ואביהוא כל אותה שנה ראשונה עד שהוקם המשכן ומתו: לישנא אחרינא הכי אמר רב אסי ופסקיה. צריך להפסיק כאן נגינת טעם המקרא באתנחתא ולא יקרא בטעם פשטא כמו שאנו קורין אותו דכשהוא נקרא בטעם פשטא משמע שקריאת נערי בני ישראל דבק על ויעלו עולות משמע שהם העלום אבל כשאתה קורהו באתנחתא עומדת התיבה לבדה ואינה דבק על ויעלו וי"ל שלא שלחם אלא להביא הקרבנות ולעמוד עליהם ויעלו עולות אותם שכשרים להעלותם דהיינו נדב ואביהוא שמשבאו לסיני הופרשו הכהנים כדיליף לקמן: סבר רב חסדא לאותביה מתני'. דקתני שנהגו עבודה בבכורות עד יום הקמת המשכן: שמעיה. רב חסדא לרב חנא דיתיב וקאמר תו משמיה דרב אדא כו': איתיביה מברייתא דשוויא בבולהו. שתהא שוה להשיב על כל דבריו: עולה שהקריבו ישראל במדבר סיני. קודם מתן תורה וישלח את נערי וגו': והכל כשרין ליקרב. כדמפרש ואזיל בהמה וחיה ועוף כו': והכל קרבו עולות. השתא משמע שלא היו מקריבין אלא עולות ולקמיה פריך עליה: רשאין לעשות כן. דלא נאסרו להן הבמות: יתקדשו. מלעלות ואע"פ שרגילין לגשת אלי ולהעלות העד בהן שלא יעלו בהר: זו פרישת בכורות. הזהיר את הבכורות להפריש מן ההר: זו פרישת נדב ואביהוא. כלומר לא נקראו בבורות כהנים אלא מי הן הכהנים הנגשים שהוזהרו כאן לפרוש מן ההר זה נדב ואביהוא שנעשו בסיני כהנים והן הכהנים הנגשים אל ה' להקריב קרבנות: היינו דכתיב. כשמתו נדב ואביהוא אשר דבר וגו' כדקאמר בסיני (שמות יט) פן יפרוץ בהם ה' וכיון שלא נזהרו לפרוש מן ההיכל בהקמת המשכן פרץ בהם: אלא למ"ד זו פרישת בכורות היכא רמיזא. ה"ג ולא גרסי' פרישת נדב ואביהוא היכא רמיזא מיתת נדב ואביהוא היכא רמזוה למשה קודם לכן דקאמר הוא אשר דבר: ונקדש בכבודי. נאמרה לו למשה ביום שנצטווה על מלאכת המשכן ורמז לו שביום שישרה שכינתו על הבית יתקדש בכבודיו ולא נרמז להבין מה הוא עד שמתו: אלא כדי להתקדש בבודו של מקום עליהם. להודיע שהוא נורא על יראיו ומיודעיו וזהו הוא אשר דבר אלי ביום שנצטויתי על המשכן ונקדש בכבודי באותם הנכבדים וקרובים לי אקדש: שנאמר וידום אהרן. הרי ששתק וקבל השכר מפרש בב"ר שמתוך כך זכה ונתייחד אליו הדיבור שנאמר אחרי אותו ענין פרשת שתויי יין ולא הוזכר באותו דיבור משה אלא אהרן: נורא אלהים ממקדשך. אלהים זו מדת הדין אימתי הוא נורא ע"י שהוא עושה דין במקודשיו: אלא עולה קשיא. דקתני הכא (דטעונה הפשט) וניתוח: כללות נאמרו בסיני. כגון מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו וגו' ולא נתפרשו הלכות עולה ושלמים שם: ופרטות באהל מועד. לאחר שהוקם המשכן נאמרה ת"כ למשה ושם נתפרשו והפשיט ונתח לרבי ישמעאל שמעי' דעולה שהקריבו בסיני לא הוטענה הפשט וניתוח: נשתלשו בערבות מואב. משנה תורה שחזר משה ואמרה להם על הסדר כדכתיב (דברים א) בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה וגו': היה בכלל בהמה. דכתיב זאת הבהמה אשר תאכלו וגו' וסמיך ליה איל וצבי ויחמור וגו' (שם יד):

רש"י

ה"ג זכרים ונקבות תמימים ובעלי מומין לאפוקי מחוסר אבר דלא. ולא גרסי' תמות וזכרות בבהמות כו' דמאי אירייא קודם מתן תורה לאחר הקמת המשכן נמי איתא להא ועוד מדקאמר אבל מחוסר אבר לא מכלל דבעלי מומין לא נפסלו לא בבהמה ולא בעוף: שנאמר לבני נח. להקריב לגבוה: שחין ראשי איברים. ולמה לי לאזהורי עלייהו אי לאו משום הקרבה שהקריב מהן בצאתו מן התיבה: מלחיות זרע נפקא. דטריפה אינה יולדת: בדומין לך. למעוטי טריפה: תמים בדרכיו. עניו וסבלן: מהו דתימא אתך. לאו למידרש בדומין לך אלא שהודיע שאינו עושה אלא לכבודו להיות לו לצוותא: קמ"ל לחיות זרע. לאו לצוותא בעי להו ומהשתא על כרחך אתך יתירא הוא למידרש ביה בדומין לך: מי הוו. הרי לא נתנה תורה: הכאין מאיליהן. וכל אותן שבאו אל התיבה מאיליהן באו ובהן הכיר אותם שבאו שבעה שבעה ידע שהן טהורין ושבאו שנים שנים שהן טמאין: ויזבחו זבחים שלמים. וסיני קודם הקמת המשכן הוה ואת אמרת דעד [שלא] הוקם המשכן לא קרבו שלמים כלל: לבל. בין לישראל בין לבני נח קרבו עולות אבל שלמים לא קרבו לבני נח ומשעת מתן תורה שנבחרו ישראל קרבו להם שלמים: תתנער. לשון (שמות יד) וינער ה' את מצרים: שמעשיה בצפון. היינו עולה שטעונה צפון: ותבא. אל מלך המשיח: אומה שמעשיה צפון ודרום. דהיינו ישראל שמקריבין עולות ושלמים: משמניהון דידהו. מן השמנין שבהן ומיהו עולות הוו: בקיבוץ גליות. [וה"ק] עורי רוח צפונית ובואי רוח דרומית לקבץ גליות המפוזרות בכם: זבחים ועולות. זבחים היינו שלמים וקודם מתן תורה כולהו בני נח. ומשני זבחים אינן שלמים אלא לשון שחיטה בעלמא ולאבילה: הניחא למ"ד כו'. פלוגתא לקמן: כתנאי. אי קודם מתן תורה הוה [יתרו] אי לאחר: ובחיכלו כולו אומר כבוד כו'. רישא דקרא קול ה' יחולל אילות ובמתן תורה משתעי ובהיכלו של כל מלך ומלך כולו אומר כבוד להקב"ה: אמר להם וישב ה' מלך לעולם. כבר נשבע שיהא מלך לעולם על בריותיו ולא ישחיתם: תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם. וכ"ו מאדם ועד משה רבינו הרי דבר צוה לאלף דור (תהלים קה): עוז. התורה שהיא מעוז של ישראל:

דאפי'

תוספות

ודילמא למעוטי טריפה. תימה דבפ' שילוח הקן (חולין דף קמ. ושם) גבי שתי צפרים חיות דרשי' מינה תרתי שחיין ראשי איברים שלה ולמעוטי טריפה וי"ל דשאני ציפורי מצורע שהוא בעין קרבן ושניהן שוין לענין פסול אבל גבי נח דשאר מומין כשרין הו"ל לאוקמיה למעוטי טריפה דוקא:

אבל למ"ד טריפה יולדת מאי איכא למימר. פי' דלדידיה לא מייתר ליה מכל החי למחוסר אבר ואיצטריך למעוטי טריפה וא"ת כיון דטריפה חיה ויולדת היכי מימעטא מכל החי הא בפ' שילוח הקן (ג"ז שם) לא ממעט מחיות טריפות למ"ד טריפה חיה ויש לומר דשאני הכא דמכל החי מיותר ושפיר משתמע למעוטי טריפה אע"ג דחיה דמשתמע חיות גמורה ומסתבר למעוטי טריפה אע"ג דחיה ויולדת טפי ממחוסרת אבר דמ"מ אין טריפה בריאה נשארת ולא חזיא לקיום העולם כולי האי: **אתך** בדומין לך. וא"ת א"כ האי מכל החי למה לי דתרוייהו מאתך נפקא וכי תימא דלמא נח גופיה מחוסר אבר הוה מי קאמר רחמנא דכוותך עייל שלמים לא תעייל וי"ל דמוקמא קרא בדדמי לטריפה ולא דמי למחוסרת אבר דלענין קיום העולם לא חיישינן:

דילמא נח גופיה טריפה הוה. וא"ת והלא חי אחרי כן ג' מאות שנה וי"ל דשמא לא היה בכח ובריאות כראוי לו וסוגין בפ"ד טריפה חיה ור"ת היה רגיל לחלק בין טריפות דאדם לטריפות דבהמה משום דאדם אית ליה מזלא וקשה דבריש אלו טריפות (חולין דף מג.) מייתי ראיה מאיוב אטריפות דבהמה:

אסור

זְכָרִים וּנְקֵבוֹת, תְּמִימִין וּבַעֲלֵי מוּמִין. (דְּאָמַר מַר, תַּמּוּת וְזִכְרוּת בַּבְּהֵמָה, וְאֵין תַּמּוּת וְזִכְרוּת בָּעוֹפוֹת. וְאִיתְּקֵשׁ בְּהֵמָה לְעוֹף, תְּמִימִין וּבַעֲלֵי מוּמִין) לְאַפּוּקֵי מְחוּסַּר אֵבֶר דְּלָא, (אמר) [דְּאָמַר] רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנַּיִן לְמְחוּסַּר אֵבֶר שֶׁנֶּאֱמַר לִבְנֵי נֹחַ, תַּלְמוּד לוֹמַר 'וּמִכָּל הָחַי מִכָּל בָּשָׂר', אָמְרָה תּוֹרָה, הָבֵא בְּהֵמָה שֶׁחַיִּין רָאשֵׁי אֵיבָרִין שֶׁלָּהּ. וְדִילְמָא, לְמַעוּטֵי טְרֵיפָה. הַהוּא, מִ'לְחַיּוֹת זֶרַע נְפַקָא. הָנֵיחָא לְמַאן דְּאָמַר, טְרֵיפָה אֵינָהּ יוֹלֶדֶת. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר, טְרֵיפָה יוֹלֶדֶת, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. הָאָמַר קְרָא 'אִתָּךְ', בְּדוֹמִין לָךְ. וְדִילְמָא, נֹחַ גּוּפֵיהּ, טְרֵיפָה הֲוָה. תָּמִים כְּתִיב בֵּיהּ. וְדִילְמָא, 'תְּמִים' בְּדָרָכָיו. צַדִּיק כְּתִיב בֵּיהּ. וְדִילְמָא, תָּמִים בְּדָרָכָיו, צַדִּיק בְּמַעֲשָׂיו. אִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ דְּנֹחַ גּוּפֵיהּ טְרֵיפָה הֲוָה, מִי קָאָמַר לֵיהּ לְנֹחַ, דִּכְוָותָךְ עַיֵּיל, שְׁלָמִים לָא תְּעַיֵּיל. וּמֵאַחַר דְּנָפְקָא לָן מֵ'אִתָּךְ', 'לְחַיּוֹת זֶרַע' לָמָּה לִי. מַהוּ דְּתֵימָא, 'אִתָּךְ' לְצַוּוָתָא בְּעָלְמָא, אֲפִילּוּ זָקֵן, אֲפִילּוּ סָרִיס, קָמַשְׁמַע לָן: טְהוֹרִין אֲבָל לֹא טְמֵאִין: וּמִי הֲווּ טְמֵאִין וּטְהוֹרִין בְּהַהִיא שַׁעֲתָא. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן, מֵאוֹתָן (שֶׁלֹּא נֶעֶבְדָה בָּהֶן עֲבֵירָה) [הָעֲתִידִין לִיטַּהֵר].

מָנָא הָווּ יָדְעִי. כִּדְרַב חִסְדָּא, דְּאָמַר רַב חִסְדָּא, הֶעֱבִירָן לִפְנֵי הַתֵּיבָה, כָּל שֶׁהַתֵּיבָה קוֹלַטְתּוּ, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא טָהוֹר. אֵין הַתֵּיבָה קוֹלַטְתָּן, בְּיָדוּעַ שֶׁהֵן טְמֵאִין. רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר, אָמַר קְרָא 'וְהַבְּאִים זָכָר וּנְקֵבָה', הַבָּאִין מֵאֵילֵיהֶן. אָמַר מַר, וְהַכֹּל קָרְבוּ עוֹלוֹת. עוֹלוֹת אִין, שְׁלָמִים לֹא. וְהָא כְּתִיב 'וַיַּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַה' פָּרִים'. אֶלָּא אִימָא, הַכֹּל קָרְבוּ עוֹלוֹת, [וּשְׁלָמִים. וְהָתַנְיָא, אֲבָל שְׁלָמִים לֹא, כִּי אִם עוֹלוֹת]. עוֹלוֹת אִין, שְׁלָמִים לֹא. כְּמַאן דְּאָמַר, לֹא קָרְבוּ שְׁלָמִים בְּנֵי נֹחַ. דְּאִיתְּמַר, רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא. חַד אָמַר, קָרְבוּ [שְׁלָמִים בְּנֵי נֹחַ]. וְחַד אָמַר, לֹא קָרְבוּ. מַאי טַעְמָא דְּמַאן דְּאָמַר, קָרְבוּ שְׁלָמִים בְּנֵי נֹחַ. דִּכְתִיב 'וְהֶבֶל הֵביא גַּם הוּא מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵיהֶן', אֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁחֶלְבוֹ קָרֵב לִגְבֵי מִזְבֵּחַ, וְאֵין פְּוּלוֹ קָרֵב לִגְבֵי מִזְבֵּחַ, הֱוֵי אוֹמֵר זֶה שְׁלָמִים. מַאי טַעְמָא דְּמַאן דְּאָמַר, לֹא קָרְבוּ. דִּכְתִיב 'עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן', תִּתְנַעֵר אוּמָּה שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ בַּצָּפוֹן, וְתָבוֹא אוּמָּה שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ בַּצָּפוֹן וּבַדָּרוֹם. וּמַר נַמִּי, הָכְתִיב 'וּמֵחֶלְבֵיהֶן' [דִּירְחוּ]. וּמַר נַמִּי, הָכְתִיב 'עוּרִי צָפוֹן'. [הַהוּא], בְּקִבּוּץ גָּלֻיּוֹת הוּא דִּכְתִיב. וְהָא כְּתִיב 'וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה גַּם אַתָּה תִּתֵּן בְּיָדֵינוּ זְבָחִים וְעוֹלוֹת וְעָשִׂינוּ לַה' אֱלֹהֵינוּ'. זְבָחִים לַאֲכִילָה, וְעוֹלוֹת לְהַקְרָבָה. וְהָא כְּתִיב 'וַיַּקְהֵל יִתְרוֹ [חוֹתֵן מֹשֶׁה] עוֹלָה וּזְבָחִים'. הַהוּא, לְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה הוּא דִּכְתִיב. הָנֵיחָא לְמַאן דְּאָמַר, [יִתְרוֹ] אַחַר מַתַּן תּוֹרָה הָיָה. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר, [יִתְרוֹ] קוֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. דְּאִיתְּמַר, בְּנֵי רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. חַד אָמַר, יִתְרוֹ קוֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה. וְחַד אָמַר, יִתְרוֹ אַחַר מַתַּן תּוֹרָה הָיָה. לְמַאן דְּאָמַר, יִתְרוֹ קוֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה הָיָה, קָסָבַר, שְׁלָמִים הִקְרִיבוּ בְּנֵי נֹחַ. דִּתְנָאֵי, 'וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן', מַה שְּׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא וְנִתְגַּיֵּיר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, מִלְחָמַת עֲמָלֵק שָׁמַע, שֶׁהָרֵי כְּתִיב בְּצִדּוֹ 'וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֶב'. רַבִּי אֶלְעָזָר הַמּוֹדָעִי אוֹמֵר, מַתַּן תּוֹרָה שָׁמַע [וּבָא], שֶׁכְּשֶׁנִּיתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הָיָה קוֹלוֹ הוֹלֵךְ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, וְכָל [מַלְכֵי] עוֹבְדֵי כוֹכָבִים אֲחָזָתַן רְעָדָה בְּהֵיכְלֵיהֶן וְאָמְרוּ שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר 'וּבְהֵיכְלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד'. נִתְקַבְּצוּ כּוּלָּם אֵצֶל בִּלְעָם הָרָשָׁע, וְאָמְרוּ לוֹ, מַה קּוֹל הֶהָמוֹן אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ, שֶׁמָּא מַבּוּל בָּא לָעוֹלָם. (אָמַר לָהֶם), 'ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב'. [אָמַר לָהֶם], 'וְיֵשֶׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם', כְּבָר נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵינוֹ מֵבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם. אָמְרוּ לוֹ, מַבּוּל שֶׁל מַיִם אֵינוֹ מֵבִיא. אֲבָל מַבּוּל שֶׁל אֵשׁ, מֵבִיא, שֶׁנֶּאֱמַר 'כִּי (הִנֵּה) בָּאֵשׁ ה' נִשְׁפָּט'. אָמַר לָהֶן, כְּבָר נִשְׁבַּע שֶׁאֵינוֹ מַשְׁחִית כָּל בָּשָׂר. וּמַה קּוֹל הֶהָמוֹן הַזֶּה שֶׁשָּׁמַעְנוּ. אָמַר לָהֶם, חֶמְדָּה טוֹבָה יֵשׁ לוֹ בְּבֵית גְּנָזָיו, שֶׁהָיְתָה גְּנוּזָה אֶצְלוֹ תְּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דוֹרוֹת קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וּבִיקֵּשׁ לִיתְּנָהּ לְבָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר 'ה' עוֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן', [מִיָּד] פָּתְחוּ כּוּלָּם וְאָמְרוּ 'ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם'. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר, קְרִיעַת יַם סוּף שָׁמַע וּבָא, שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיְהִי כִשְׁמוֹעַ כָּל מַלְכֵי הָאֱמֹרִי'. וְאַף רָחָב הַזּוֹנָה אָמְרָה לִשְׁלוּחֵי יְהוֹשֻׁעַ 'כִּי שָׁמַעְנוּ אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ ה' אֶת מֵי יַם סוּף'. מַאי שְׁנָא הָתָם, דְּאָמַר (לֵיהּ) 'וְלֹא הָיָה בָם עוֹד רוּחַ'. וּמַאי שְׁנָא הָכָא, דְּקָאָמַר 'וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ'.

דאפילו

אסור לסייען ואסור לעשות שליחותן. תימה לר' יוסי דאמר לעיל בפרק ב"ש (דף מה.) דקדשי גוים השוחטן בחוץ חייב לא ה"ל למיתני הכא לשון אסור כדמוכח בריש פ' בתרא דיומא (דף עג:) דחיוב כרת ליתי למיתני אסור וי"ל דקתני אסור לפי שיש כמה עבודות דלא מיחייב עלייהו בחוץ דאסור לסייען דגזרינן אטו עבודה דבת חיובא:

כמאן כרבי אלעזר בן שמוע בו'. עיקר מילתיה במנחות בהקומץ רבה (דף כב.):

גבה חמשים מכל שבט ושבט שהן שש מאות. הא דכתיב הכא בסף והבא זהב מפרש לקמיה דה"ק גבה בסף שוה נ' שקלים של זהב לכל שבט דהיינו שוה שש מאות זהב לכל השבטים ור"ת אומר שיש במדרש דנתן לו חמשים שקלי זהב דהיינו שש מאות שקלי בסף וקשה דבפ' שור שנגח (ב"ק דף לו.) משמע דדינר של זהב שוה כ"ה של בסף ואומר ר"ת דדינר של זהב עב כפלים משל בסף ותדע מדאמרי' בפ' אלו טריפות (חולין דף נה:) גבי טחול ואי אישתייר ביה כעובי דינר זהב כשירה משמע דמשונה בעוביו משל בסף: **אימא** בכל מקומות מחנה ישראל. שאפילו בשעת

דַּאֲפִילּוּ אַקְשׁוּיֵי, נַמִּי לֹא אַקְשׁוּ. וּמְנָא יָדְעָה. דְּאָמַר מַר, אֵין לְךָ כָּל שֹׂר וְנָגִיד שֶׁלֹּא בָּא עַל רָחָב הַזּוֹנָה. אָמְרוּ, בַּת עֶשֶׂר שָׁנִים הָיְתָה כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְזָנְתָה [כָּל] אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר. אַחַר חֲמִשִּׁים שָׁנָה, נִתְגַּיְּרָה. אָמְרָה, יֶהֱא מָחוּל לִי, בִּשְׂכַר חֶבֶל חַלּוֹן וּפִשְׁתִּים: אָמַר מַר, וְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים בִּזְמַן הַזֶּה, רַשָּׁאִין לַעֲשׂוֹת בֵּן. מְנָא הָנֵי מִילֵּי. דְּתָנוּ רַבָּנָן, 'דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְצוּוִּין עַל שְׁחוּטֵי חוּץ, וְאֵין הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים מְצוּוִּין עַל שְׁחוּטֵי חוּץ. לְפִיכָךְ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בּוֹנֶה לוֹ בָּמָה לְעַצְמוֹ, וּמַקְרִיב עָלֶיהָ כָּל מַה שֶּׁירְצָה. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא, אָמַר רַב אַסִּי, אָסוּר לְסַיְּעָן וְלַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתָן. אָמַר רַבָּה, וּלְאוֹרִינְהוּ [לְהוּ], שָׁרֵי. כִּי הָא דְּאִיפְּרָא הוּרְמִיז, אִימֵּיהּ דִּשְׁבוֹר מַלְכָּא, שַׁדְּרָה קוּרְבָּנָא לְרָבָא. שָׁלְחָה לֵיהּ, אַסְקוּהָ נִיהֳלֵיהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם. אָמַר לְהוּ לְרַב סַפְּרָא וּלְרַב אָחָא בַּר הוּנָא, זִילוּ וּדְרוּ תְּרֵי עוּלְמֵי גּוּלָּאֵי, וַחֲזוּ הֵיכָא דְּמַסְּקָא יַמָּא שִׁירְטוֹן, וּשְׁקַלוּ צִיבֵי חַדְתֵּי, וְאַפִּיקוּ נוּרָא מִמָּרָא חַדְתָּא, וְאַסְּקוּהָ נִיהֳלֵיהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, כְּמַאן, כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ. דְּתַנְיָא, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ אוֹמֵר, מַה מִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ חֶדְיוֹט, אַף עֲצִים שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן חֶדְיוֹט. וְהָא, מוֹדֶה רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ בִּבְמָה. דְּתַנְיָא, כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר 'וַיִּתֵּן דָּוִד לְאָרְנָן בַּמָּקוֹם, שְׁקֶל זָהָב מִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת' וגו', וּכְתִיב 'וַיִּקֶן דָּוִד אֶת הַגֹּרֶן וְאֶת הַבָּקָר בְּכֶסֶף שְׁקָלִים חֲמִשִּׁים'. הָא כֵּיצַד, גּוֹבֶה מִכָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט חֲמִשִּׁים, שֶׁהֵן שֵׁשׁ מֵאוֹת. רַבִּי אוֹמֵר מִשּׁוּם אַבָּא יוֹסִי בֶּן דּוֹסְתַּאי, בָּקָר [וַעֲצִים] וּמְקוֹם מִזְבֵּחַ בַּחֲמִשִּׁים. וְכָל הַבַּיִת כּוּלּוֹ, בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ אוֹמֵר, בָּקָר וְעֲצִים וּמְקוֹם מִזְבֵּחַ, בַּחֲמִשִּׁים. וְכָל הַבַּיִת כּוּלּוֹ, בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת. דִּכְתִיב 'וַיֹּאמֶר אֲרַוְנָה אֶל דָּוִד, יִקַּח וְיַעַל אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ [הַטּוֹב בְּעֵינָיו]. רְאֵה הַבָּקָר לְעוֹלָה, וְהַמּוֹרִיגִים [וּכְלֵי הַבָּקָר] לָעֵצִים. וְרָבָא אָמַר לָךְ, הָתָם נַמִּי בְּחַדְתֵּי. מַאי מוֹרִיגִים. אָמַר עוּלָּא, מִטָּה שֶׁל טוּרְבָּל. מַאי, מִטָּה שֶׁל טוּרְבָּל. אָמַר אַבַּיֵי, עִיזָּא דְּקַרְקָפָא דְּדָיְישָׁן דִּישָׁאֵי. אָמַר אַבַּיֵי, מַאי קְרָא 'הִנֵּה שַׂמְתִּיךְ לְמוֹרַג חָרוּץ חָדָשׁ בַּעַל פִּיפִיּוֹת'. מַקְרֵי לֵיהּ רָבָא לִבְרֵיהּ, וְרָמֵי לֵיהּ קְרָאֵי אַהֲדָדֵי. כְּתִיב 'וַיִּתֵּן דָּוִד לְאָרְנָן וגו', וּכְתִיב 'וַיִּקֶן דָּוִד וגו'. הָא כֵּיצַד, גּוֹבֶה מִכָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט חֲמִשִּׁים, שֶׁהֵן שֵׁשׁ מֵאוֹת. וְאַפַּתִּי, קַשְׁיָין אַהֲדָדֵי. הָתָם כֶּסֶף, הָכָא זָהָב. אֶלָּא הָכִי קָאָמַר, גּוֹבֶה כֶּסֶף בְּמִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת זָהָב: קָדָשִׁים קַלִּים נֶאֱכָלִים [בְּכָל מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל]: אָמַר רַב הוּנָא, בְּכָל מְקוֹמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל מַחֲנֶה לֹא הָוֵי. אִיתְּמַר, רַב נַחְמָן לְרַב הוּנָא, וּמַחֲנוֹת בַּמִּדְבָּר, לֹא הָוֵי. וְהָא תַּנְיָא, כְּשֵׁם שֶׁמַּחֲנֶה בַּמִּדְבָּר, כָּךְ מַחֲנֶה בִּירוּשָׁלַיִם. מִירוּשָׁלַיִם לְהַר הַבַּיִת, מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל. מֵהַר הַבַּיִת לְשַׁעַר נִקָּנוֹר, מַחֲנֶה לְוִיָּה. מִכָּאן וְאֵילַךְ מַחֲנֶה שְׁכִינָה, וְהֵן הֵן קָלָעִים שֶׁבַּמִּדְבָּר. אֶלָּא אֵימָא, בְּכָל מְקוֹם מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל. פְּשִׁיטָא. מַהוּ דְּתֵימָא, אִיפְּכָא, קָא מַשְׁמַע לָן. וְאֵימָא הָכִי נַמִּי. אָמַר קְרָא 'וְנָסַע אֹהֶל מוֹעֵד', אַף עַל פִּי שֶׁנָּסַע, 'אֹהֶל מוֹעֵד' הוּא. תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אוֹמֵר, עוֹד אַחֶרֶת הָיְתָה, וְחִיל עֶזְרַת נָשִׁים הָיָה, וְלֹא הָיוּ עוֹנְשִׁין עָלֶיהָ. וּבְשִׁילֹה, לֹא הָיוּ אֶלָּא שְׁנֵי מַחֲנוֹת בִּלְבָד. הֵי מִינַּיְיהוּ, לֹא הֲוָה. אָמַר רַבָּה, מִסְתַּבְּרָא, דְּמַחֲנֵה לְוִיָּה, הֲוַאי. דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ, מַחֲנֵה לְוִיָּה לֹא הֲוַאי,

דאפי' אקשויי. אבר לתשמיש לא אקשו והיא שהיתה יודעת בדבר אמרה לשלוחי יהושע בלשון זה: **דאמר מר.** במכילתא בפ' יתרו: **אמרה ימחל לי כשכיל חבל ופשתים** וחלון. במכילתא תניא הכי אמרה רבש"ע בג' דברים חטאתי בג' ימחל בחבל ופשתים וחלון שהיו מנאפים עולין אליה בחבלים דרך החלון ויורדים וגם טמנתם בפשתי העץ ובאותן שלשה דברים עצמן זכתה להציל השלוחים: **אסור לסייען.** בשעת איסור הבמות כגון בזמן הזה דקדושת ירושלים אין אחריה היתר: **אורויי להן.** היאך יעשו: **זילו דברו תרין עולמי גילאי.** לכו וקחו שני גוים בחורים בני גיל אחד שכן נוי לדבר: **דמסקא ימא שירטון.** לימין בלע"ז ומתייבש ונעשה קרקע דבעינן שלא נשתמש הדיוט במזבח: **ואייתו ציבי חדתי.** שלא נשתמש בהן אדם שלא יהא שברי כלים: **ואפקו נורא ממרא חדתא.** נ"ל שהוא פויישי"ר של איסתמא אצייי"ר בלע"ז שמוציאין בו אש מן האבנים: ה"ג כמאן כר"א בן שמוע דתניא ר"א בן שמוע אומר מה מזבח כו'. ובת"כ היא שנויה בפרשה ראשונה: **כתוב אחד אומר.** ברייתא זו משובשת בספרים ושנויה היא בספרי בברכת כהנים וכך היא שנויה הא כיצד מקום מזבח בחמשים וכל הבית בשש מאות רבי אומר בשם אבא יוסי בן דוסתאי גבה מכל שבט חמשים שהן שש מאות ר"א בן שמוע אומר ויקן דוד את הגורן כדמפרש בענין ויתן דוד לארונה במקום [שקלי] זהב משקל שש מאות אבל הבקר לעולה והמוריגים וכלי הבקר לעצים בבסף שקלים חמשים ויאמר ארונה וגו' (ע"כ הגי') והכי פירושא דקרא ויקן דוד את הגורן ולא פירש במה קנאו שהרי פירשו במקום אחר כבר (דה"א כא) ויתן דוד לארונה במקום וגו' ואת הבקר קנה בכסף שקלים חמשים (זהב): **הא מודה ר' אלעזר בבמה.** דקתני המוריגים לקח דוד לעצים כדבר ארונה: **משקל שש מאות.** לקמיה מפרש כסף שוה משקל שש מאות זהב: **מטה של טורבל.** כך נקרא במסכת פרה (פי"ב מ"ט): **עיזא דקורקפא.** כמין עז של עץ ויש בו יתידות חדים [וגם עשוי] חריצים חריצים קרני"ש ומוליכו ומביאו על הקשים של דישה לאחר שנידושה ומתחתכין ונעשין תבן: **מאי קרא.** דהוא עשוי חריצים ומוכן לדוך ולדוק: **כסף שש מאות שקלי זהב.** וה"ק כסף שוה שקלים חמשים של זהב גבה מכל שבט ושבט: **בכל מקומות ישראל.** קא סלקא דעתך השתא דאפי' יצא אחד מהן חוץ למחנה ישראל אוכל קדשים קלים שם: **שער נקנור.** של עזרה היה שער המזרח: **והן הן קלעים שבמדבר.** לפנים משער נקנור הוה כמקום לפנים מן הקלעים במשכן: **אימא בכל מקומות מחנה ישראל.** שאפי' בשעת סילוק מסעות אין נפסלים אלא מוליכין עמו ובמקום חנייתן אוכלין במחנה: **עוד אחרת היתה.** מחנה רביעית חלוקה מהר הבית ומעזרה ולא היו עונשין עליה על הנבנס לה בטומאה במסכת

נמצאו

כלים (פ"א מ"ח) מפרש מה היא חלוקתו מהר הבית: **דמחנה לויה מיהא הואי.** ומחנה ישראל הוא דחסר דאם לא כן דמחנה ישראל הואי ולא מחנה לויה:

נמצאו

רש"י

נמצאו זבין וטמאי מתים משתלחין חוץ למחנה. שכינה לבדה דהא שניהם מותרין במחנה ישראל כדאמרי' בפסחים בפ' אלו דברים (דף סז.): **מחניהם.** שני מחנות משמע אחת לכל זב ואחת לכל טמא נפש אלא ודאי הואי מחנה לויה ומשתלחין טמאי מתים ממחנה שכינה ומותרין במחנה לויה וזבין ובעלי קריין משתלחין חוץ למחנה לויה: **אלא מאי מחנה ישראל לא הוי.** ומשיצא חוץ למחנה לויה שוב אין שם קבע מחנה והרי הוא כשדה בעלמא ומותרין מצורעין לישב שם הצריכין להשתלח ממחנה ישראל וישבו עכשיו עם הזבין: **א"כ נמצאו זבין ומצורעים.** חוץ למחנה לויה בלבד: **אלא כולהו הוו.** ודקתני לא היו אלא שתי מחנות לענין קליטה הוא דנסתלקה תורת מחנה לויה מלקלוט את ההורגים שוגג: **ושמתי לך מקום בחייך.** רמז לו הקב"ה למשה במתן תורה שיזכה למצוה זו כדכתיב (דברים ד) אז יבדיל משה שלש ערים בסוף ארבעים שנה: **לך מקום.** המקום שלך דהיינו מחנה לויה אף הוא נקלט: **מכאן אמרו בן לוי.** שהיה דר בערי מקלט שכל ארבעים ושמנה עיירות של לוים ערי מקלט היו כדאמרי' במס' מכות (דף יד.) ואם הרג בשוגג גולה לאחד מערי חבריו דדריש ביה נמי הכי ושמתי לך מקום אף הלוים גולים: **ואם גלה בפלכו.** עצמו כגון משכונה לשכונה: **פלכו** קולטו. דומיא דמדבר שהיה מחנה לויה קולטת: **כל הנידד והנידד קרב בבמה.** קטנה דאילו בבמה גדולה ע"כ קרבו חובת צבור דכתיב ויעשו את הפסח בגלגל אלא בקטנה ואמר דקרבי נדרים ונדבות ולא חובות ובתורת כהנים תני לה בהדיא לר' מאיר: **מנחות ונזירות. נידד** ונידד הוא וקרבי: **כל שאין נידד ונידד אין קרב בבמה קטנה.** כדיליף טעמיה לקמיה שאין יחיד מקריב חובה בשעת היתר הבמות ואפילו בגדולה וצבור בקטנה לא מקרבי כו' אישתכח דאין חובות קריבין בקטנה ואי קשיא לר' מאיר א"כ יחיד לא עשה פסחו בגלגל וקרא כתיב ויעשו את הפסח (במדבר ט) פסח קרבן צבור קרי ליה דאתי בכנופיא במס' יומא (דף נא.) והכי נמי בדר"ש קתני אף צבור לא הקריבו אלא פסחיהם אלמא קרבן צבור קרי ליה לקמן יליף טעמא דכולהו: **לא קרבי כו'.** לאפוקי מנחות ונזירות דלא קרבי בבמה קטנה: **כל שהצבור ויחיד מקריבין באהל מועד שבמדבר.** דהיינו כל הקרבנות כולן נדרים ונדבות וחובות (שקבוע לחם זמן) מקריבין באהל מועד שבגלגל דהיא במה גדולה והשתא פליג אדר"מ ואדרבנן דמדקתני כל שהצבור כו' לאשמועינן דאין חילוק באהל מועד שבמדבר לאהל מועד שבגלגל מכלל דשמעינהו לר"מ ורבנן דאמרי יש חילוק ומה חילוקו שאין יחיד מקריב בו חובות וטעמייהו נמי שמעינן לקמן דאפי' בבמה גדולה לא קרבי ליחיד אלא נדרים ונדבות ולר' מאיר מנחות ונזירות בכלל: **במות מותרות.** במות יחיד: **ובמתו שבראש הגג.** היא במת יחיד: **אלא עולה ושלמים.** ולא מנחות ונזירות: **ובאן ובאן.** במת צבור ובמת יחיד לא קרבו בהן ליחיד אלא עולות ושלמים ולקמן פריך היינו תנא קמא דהא חכמים דלעיל נמי הכי אמרי: ר' שמעון פליג אכולהו דכולהו סבירא להו דאין חילוק לצבור בין מדבר לגלגל בבמה גדולה ורבי שמעון אומר אף צבור עצמם לא הקריבו בגדולה יותר מיחיד בקטנה: **אלא פסחים כו'.** אבל לא פר העלם דבר ושעירי עבודה זרה לא קרבו להם בגלגל:

נִמְצְאוּ זָבִין וְטֻמְאֵי מֵתִים מִשְׁתַּלְּחִין חוּץ לְמַחֲנֶה אַחַת. וְהַתּוֹרָה אָמְרָה ׳וְלֹא יְטַמְּאוּ אֶת מַחֲנֵיהֶם׳, תֵּן מַחֲנֶה לֶוִּי וּמַחֲנֶה לָוִי. אָמַר לֵיהּ רָבָא, אֶלָּא מַאי, מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל לֹא הֲווֹאי. נִמְצְאוּ זָבִין וּמְצוֹרָעִין מִשְׁתַּלְּחִין לְמָקוֹם אֶחָד, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה ׳בָּדָד יֵשֵׁב׳, שֶׁלֹּא יֵשֵׁב טָמֵא אַחֵר עִמּוֹ. אֶלָּא לְעוֹלָם, כּוּלְּהוּ, תְּלָתָא הֲווֹ. וּמַאי, לֹא הָיוּ אֶלָּא שְׁתֵּי מַחֲנוֹת, לְקַלְיטָה. מִכְּלָל, דְּבַמִּדְבָּר הֲוַאי קָלְטָה מַחֲנֶה לְוִיָּה. אִין. וְהָא תַּנְיָא, ׳וְשַׂמְתִּי לְךָ מָקוֹם׳, בְּחַיֶּיךָ, מָקוֹם מְקוֹמְךָ. ׳אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה׳, מְלַמֵּד שֶׁמַּגְלִין בַּמִּדְבָּר. לְהֵיכָן גּוֹלִין, לְמַחֲנֵה לְוִיָּה. מִכָּאן אָמְרוּ, בֶּן לֵוִי שֶׁהָרַג, גּוֹלֶה מִפֶּלֶךְ לְפֶלֶךְ. וְאִם גָּלָה לְפִלְכּוֹ, פִּלְכּוֹ קוֹלְטוֹ. מַאי קְרָא. אָמַר רַב אֲחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָא, ׳כִּי בְעִיר מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב׳, עִיר שֶׁקְּלָטַתּוּ כְּבָר: בָּאוּ לַגַּלְגַּל: תָּנוּ רַבָּנָן, כֹּל נִידָּד וְנִידָּד, הָיָה קָרֵב בַּבָּמָה. שֶׁאֵין נִידָּד וְנִידָּד, אֵין קָרֵב בַּבָּמָה. מִנְחָה וּנְזִירוּת, קְרֵיבִין בַּבָּמָה, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, לֹא קָרְבוּ יָחִיד אֶלָּא עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים בִּלְבָד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כֹּל שֶׁהַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד מַקְרִיבִין בְּאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר, מַקְרִיבִין בְּאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּגִּלְגָּל. מַה בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר לְבֵין אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּגִּלְגָּל. אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר, לֹא הָיוּ בָּמוֹת מוּתָּרוֹת. אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּגִּלְגָּל, הָיוּ הַבָּמוֹת מוּתָּרוֹת. וּבָמָתוֹ שֶׁבְּרֹאשׁ גַּגּוֹ, לֹא הָיָה מַקְרִיב עָלֶיהָ אֶלָּא עוֹלָה וּשְׁלָמִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, כֹּל שֶׁהַצִּבּוּר מַקְרִיבִין בְּאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר, מַקְרִיבִין בְּאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּגִּלְגָּל. וְכָאן וְכָאן, לֹא קָרְבוּ יָחִיד אֶלָּא עוֹלָה וּשְׁלָמִים בִּלְבָד. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אַף צִבּוּר לֹא הִקְרִיבוּ אֶלָּא פְּסָחִים,

וחובות

תוספות

בשעת סילוק המסעות אין נפסלין אלא מוליכן עמו ובמקום חנייתן אוכלין במחנה כך פירש בקונטרס ונראה דאף שעת הליכתם שרי כיון דאמרי' לעיל (דף סא.) אע"פ שנסע אהל מועד הוא ודוקא לקדשים קלים אע"פ שנסע אהל מועד הוא אבל קדשי קדשים דבעי מחיצה כיון דנסתלקו מסעות אין מחנה שכינה קיים ולחם הפנים ושאר קדשי קדשים מיפסלי ביוצא כדמוכח במנחות בפ' שתי הלחם (דף צה.) ולעיל בפ' קדשי קדשים (דף ס:) דאמר בשני מקומות קדשים נאכלין ומוקי לה בקדשי קדשים ולאחר שיפרקו לוים את המשכן היינו כל זמן שלא נסע מכל וכל דעדיין המזבח וקלעי החצר במקומן וא"ת בריש שתי הלחם (מנחות דף צה.) דפליגי בלחם הפנים אם נפסל במסעות ומפרש דבמסודר כ"ע לא פליגי דלא מיפסיל כי פליגי במסולק מאן דאמר אינו נפסל כדדרשינן דאע"פ שנסע אהל מועד הוא ואידך ההוא לדגלים הוא דאתא פ' להודיע איזה דגל יסע תחלה והשתא אמאי לא משני דאתא לקדשים קלים ולקדשי קדשים קודם סילוק הקלעים: **והתורה** אמרה בדד ישב. שלא יהו טמאים אחרים יושבים עמו אע"ג דהך סוגיא לר"ש והך דרשא לר' יהודה דלר"ש דריש ליה מקרא אחרינא בפסחים בריש אלו דברים (דף סו.) ניחא ליה להש"ס לאתויי דרשא הפשוטה והקצרה: **פלכו** קלטתו. כף דגושה בנחמיה כמו נסך נסכו: **עיר** שקלטתו כבר. עיקר קרא ברוצח שהרג בעיר מקלטו ותרוייהו תנינהו במכות פ"ב (דף יב:) הרג באותה העיר גולה משכונה לשכונה ולוי גולה מעיר לעיר ושמא היינו לכתחלה דבן לוי גולה מעיר לעיר אבל דיעבד הא אמרי' דאם גולה לתוך פלכו פלכו קולטו ומפלך לפלך היינו מעיר לעיר ואם גולה לתוך פלכו כגון משכונה לשכונה וכן משמע פ' הקונטרס אי נמי גם לכתחלה אין זקוק לצאת מן העיר והא דגולה לעיר אחרת כדי להלך כולה ובתחומה דאי בעירו משכונה לשכונה אם חזר לשכונתו כיצא חוץ לתחום: **כל** הנידד ונידד קרב בבמה. אפי' מנחות ונזירות קרב בבמה קטנה כדמפרש ושאין נידד ונידד אין קרב בבמה קטנה דאילו צבור אין מקריבין בקטנה וחובות דיחיד אפי' בגדולה לא קרבי בשעת היתר הבמות לר' מאיר כדמוכח מלתא דר' יהודה כדפי' בקונטרס דמדקאמר ר' יהודה כל שהצבור ויחיד מקריבין כו' מכלל דשמעינהו לר' מאיר ורבנן שיש חילוק וזהו חלוקו שאין יחיד מקריב חובות בגלגל אפי' בבמה גדולה דר' מאיר ורבנן דרשי לא תעשו בגלגל ככל אשר אנחנו עושים פה היום חובות ואפי' בבמה גדולה אלא איש הישר בעיניו יעשה ישרות דהיינו נדבות ר' יהודה סבר דכי כתיב הישר אבעיניו קאי דהיא במת יחיד: **רבי** שמעון אומר אף צבור לא הקריבו כו'. פי' בקונטרס ר"ש פליג אכולהו דכולהו סבירא להו דאין חילוק לצבור בין מדבר לגלגל בבמה גדולה ור"ש אומר אף צבור עצמן לא הקריבו בגדולה יותר מיחיד בקטנה אלא פסחים כו'

וחובות

וחובות הקבוע להם זמן אבל פר העלם דבר ושעירי עבודה זרה לא קרבו להם בגלגל עכ"ל ובחנם הזכיר פר העלם דבר ושעירי עבודה זרה שהן חטאות שאין קבוע להם זמן דאפי' חטאות הקבוע להם זמן כגון שעירי הרגלים לא קרבו לר"ש כדמסיק לקמן תתרגם מתני' בעולה. (הג"ה וא"כ ביוה"כ לא קרבו צבור באהל מועד בנוב וגבעון לא פרים ולא שעירים כי אם תמידים והא דאמרי' בתוספתא ר' יהודה אומר אבשלום נזיר היה שנאמר ויאמר אבשלום אלכה נא ואשלם נדרי אשר נדרתי בחברון כי נדר נדר עבדך בשבתי בגשור והאי קרא בהיותם בגבעון כתיב ומפרש פ"ב דתמורה (דף יד:) שהקריבם בחברון בבמת יחיד דאי הלך בחברון להביא כבשים טובים ולהקריבם בבמה גדולה א"כ מחברון מיבעי ליה והשתא לר' יהודה אי נזירות נדר ונידב הוא אתי שפיר שהקריבן בבמת יחיד בחברון ואי נזירות חובה הוי א"כ הקריבן בגבעון באהל מועד שהיה שם דלר' יהודה יחיד נמי מצי מקריב חובות בבמה גדולה אף בשעת היתר הבמות ולא דייק בין מחברון ובחברון אבל רבנן דאמרי נזירות חובה הוא ולא קרב יחיד חובות אף בבמת צבור בנוב וגבעון א"כ אבשלום לא נזיר היה והא קרא דאלכה ואשובה ואשלם נדרי מיירי בנדרים ונדבות. הג"ה: **רבי** שמעון אומר אף צבור לא הקריבו כו'. לכאורה ר"ש אדרבנן דלעיל מיניה קאי ואינהו סברי כרבנן קמאי דמנחות ונזירות לא קרבו בבמה דליכא בייהו אלא נסכים כדמפרש לקמיה ש"מ דלר"ש נמי לא קרבו דהא אפי' בצבור ממעט יותר משאר תנאים ותימה דבפ"ק דמגילה (דף ט:) [במתני' דקתני] אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים זה הכלל כל הנידר ונידב קרב כו' ומפרש בגמ' בעין פסחים דהיינו חובות הקבוע להם זמן אבל שאין קבוע להם זמן הכא והכא לא קרב ומוקי לה כר"ש אלמא ר"ש תני האי כללא א"כ מנחות ונזירות קרבי לר"ש וכדאמרינן הכא לר"מ דתני האי כללא ואי הוה גרסי' במגילה זה הכלל נידר ונידב בלא כל הוה ניחא ליה דכל דר"מ אתי לרבויי מנחות ונזירות ועוד יש לומר דהא דפשיטא ליה לר"מ דמנחות ונזירות ישרות משום דתניא בת"כ בפרשת אחרי מות מה שלמים מיוחדין שהם נידר ונידב קריבין בבמה אף כל נידר ונידב קרב בבמה אף המנחות והנזירות דברי ר"מ וקצת תימה אי אההיא סמיך דלא מייתי לה ועוד לר"ש דמגילה מי נפקא מנחה מכלל נידר ונידב ונראה ליישב מתניתין דהכי קאמר דאין חילוק בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים כל הנידר ונידב הקרב בבמה גדולה קרב בקטנה וכל שאין נידר ונידב שאין קרב בגדולה אין קרב בקטנה ולא נחת אלא לפרש מה ששוותה הגדולה והקטנה אבל יש נידר ונידב שאין קרב לא בזו ולא בזו כגון מנחות ונזירות אבל לנידר ונידב דר"מ אין לפרש דלא אייתי במנחות ונזירות דשפיר מישתמע מלישנא דנידב ועוד דקתני לה בהדיא בת"כ וכן נראה ודאי לפרש דאההיא דתורת כהנים סמיך אע"ג דלא מייתי לה דבתמורה מייתי לה בפ"ב (דף יד:) דאמרי' התם אמר ליה אביי ולימא מר שלמי פסח דאי שלמי נזיר נידר ונידב הוא דהא תניא זה הכלל כל הנידר ונידב קרב בבמת יחיד וכל שאינו נידר ונידב אינו קרב בבמת יחיד ותניא המנחות ונזירות קריבות בבמת יחיד דברי ר"מ משמע דמההיא דייק ולא מלישנא ומאן דלא חשיב התם נזירות נידר ונידב קמשני סמי מכאן נזירות: **ורבנן** מנחות אין מנחה בבמה ליחיד. בין בבמה גדולה בין בבמה קטנה קאמר כדתניא אינך רבנן כאן וכאן לא קרבו (נסכים) ליחיד אלא עולה ושלמים בלבד ואמרי' דנסכים איכא בינייהו ותו לא וה"ה דעופות נמי לא קרבו לרבנן כדאמרי' בסוף פירקין (דף קיט.) לדברי האומר אין מנחה בבמה אין עופות בבמה מ"ט זבחים ולא עופות זבחים ולא מנחות דאוקימנא ההוא קרא לעיל בריש השוחט (דף קו:) בקדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות ותימה דבסוף פירקין (קיג.) תנן ר' יהודה אומר אין מנחה בבמה והכא קא"ר יהודה כל שהצבור והיחיד מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין באהל מועד שבגלגל והרי מנחות ועופות דבגלגל כאן וכאן לא קרבו ולא מיסתבר למימר דנהי דלרבנן כאן וכאן לא קרבו לר' יהודה קרבו בבמה לצבור דמהיכי תיתי הך דרשא למר ולמר ועוד א"כ לקמן דפריך חכמים היינו תנא קמא ומשני קרבו נסכים במדבר איכא בינייהו לימא דמנחה קריבה בבמת צבור איכא בינייהו דלרבנן קמאי קרבה ולבתראי לא קרבה: **מחלוקת** בחטאת ואשם. בחטאת ואשם של נזירות איירי: **ואין** נוהגין בבמה קטנה. פי' בקונטרס דכתיב בהו להניף תנופה להי' וא"ת הרי מנחה לת"ק דר' יהודה דמתני' דאיתא בבמה קטנה ואין תנופה והגשה בה וא"כ הנך נמי ליהוי בבמה ולא ליבעי תנופה ויש לומר דהני חזה ושוק ותרומת לחמי תודה עיקר מצותן בתנופה הלכך בטלה תנופה בטלי אינהו אבל מנחה עיקר מצותה קמיצה והקטרה: **מחלוקת** בעולה (ואשם) [ושלמים]. של נזירות קאמר ותימה דמאן דאמר לא קרבו ואפי' בבמה גדולה היכי משני קרא דאבשלום דכתיב (שמואל ב טו) ואשלם נדרי דליכא למימר בשאר נדרים דבפרק שני דתמורה (דף יד:) משמע דאיירי בקרבן נזירות:

ותתרגם

וְחוֹבוֹת שֶׁקְּבוּעַ לָהֶן זְמַן. מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי מֵאִיר, דְּאָמַר קְרָא ״לֹא תַעֲשׂוּן כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פֹּה הַיּוֹם״. אָמַר לָהֶן מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי עֲיֵילִיתוּ לָאֲרַע, יִשָּׂרוֹת תַּקְרִיבוּ, חוֹבוֹת לֹא תַקְרִיבוּ. מְנָחוֹת וּנְזִירוּת, יִשָּׂרוֹת נִינְהוּ. וְרַבָּנָן, אֵין מְנָחָה בַּבָּמָה. נְזִירוּת, חוֹבוֹת נִינְהוּ. אָמַר שְׁמוּאֵל, מַחֲלוֹקֶת בְּחַטָּאת וְאָשָׁם. אֲבָל בְּעוֹלוֹת וּשְׁלָמִים, דִּבְרֵי הַכֹּל, יִשָּׂרוֹת נִינְהוּ וְקָרְבִי. מוֹתִיב רַבָּה, חָזֶה וְשׁוֹק וּתְרוּמַת לַחְמֵי תּוֹדָה, נוֹהֲגִין בְּבָמָה גְּדוֹלָה, וְאֵין נוֹהֲגִין בְּבָמָה קְטַנָּה. וְאִילּוּ הַזְּרוֹעַ בְּשֵׁלָה, שַׁיְּרָה. אִי אָמְרַת בִּשְׁלָמָא, בְּעוֹלָה וּשְׁלָמִים פְּלִיגִי. הָא מַנִּי, רַבָּנָן הִיא. אֶלָּא, אִי אָמְרַת בְּחַטָּאת וְאָשָׁם פְּלִיגִי, הָא מַנִּי. אֶלָּא, אִי אִיתְמַר הָכִי אִיתְמַר. אָמַר שְׁמוּאֵל, מַחֲלוֹקֶת בְּעוֹלָה וּשְׁלָמִים. אֲבָל בְּחַטָּאת וְאָשָׁם, דִּבְרֵי הַכֹּל חוֹבוֹת נִינְהוּ וְלֹא קָרְבִי. אָמַר מַר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים כֹּל שֶׁהַצִּבּוּר מַקְרִיבִין בְּאֹהֶל וְכוּ'. מַאי טַעְמַייְהוּ דְּרַבָּנָן, אָמַר קְרָא (אִישׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה) [׳אִישׁ כָּל הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו׳]. ׳אִישׁ׳, יִשָּׂרוֹת הוּא דְּלִיקְרוּב, חוֹבוֹת לֹא לִיקְרוּב. וְצִבּוּר, אֲפִילּוּ חוֹבוֹת לִיקְרוּב.

ורבי

לא תעשון וגו'. לאחר ביאת הארץ משתעי וקאמר לא תעשון כשתבאו בגלגל: **ככל אשר אנחנו עושים פה היום.** שאנו בין צבור בין יחיד מקריבין חטאות ואשמות ובכור ומעשר שהן חובות שאין קבוע להם זמן וכ"ש חובות הקבוע להם זמן אבל מה אנו עושים שם איש כל הישר בעיניו היחיד לא יקריב שם אלא נדרים ונדבות שישרו בעיניו לנדור ולנדוב עד מתי כי לא באתם וגו' עד שתבאו לשילה: **ישרות תקריבו.** נדרים ונדבות: **חובות לא תקריבו.** היחידים דאיש כתיב ולא פליג קרא בין גדולה בין קטנה דליחיד לא קרב אלא נידר ונידב הלכך שאין נידר ונידב אין קרב בבמת יחיד דהא אין קדשי צבור קריבין כדתנן במתני' (דף קיב:) קרבנות צבור קריבין במשכן קרבנות יחיד קריבין בבמה: **מנחות ונזירות ישרות נינהו.** דאע"ג דבמלאת נזרו הויין קרבנותיו חובה עליו מיהו ע"י נדר באו עליו: **אין מנחה בבמה.** כדאמרי' לקמן זבחים ולא מנחות [דכתיב] למען אשר יביאו בני ישראל וגו' על פני השדה היינו במות שעת היתר שלהם והביאום לה' אותם שהוקדשו בשעת היתר ולא הספיק להביאם עד שנאסרו כדאמרן בהשוחט לעיל (דף קו:) דפסוק זה בקדשי קדשים שהוקדשו בשעת היתר והקריבום בשעת איסור קאי וזבחו זבחי שלמים ומפרש בת"כ אין לי שקרבו בבמה אלא שלמים דהא אוקימנא בקדשי במה מניין אף עולה ת"ל זבחים יכול אף חטאת ואשם ת"ל אותם ומה ראית אחרי שריבה ומיעט אמרת מה שלמים הבאים בנדר ונדבה אף כל הבא בנדר ונדבה ולר"מ איתרבו נמי מנחות ונזירות ורבנן דייקי זבחים ולא מנחות אלא דבר הזבוח: **נזירות חובה היא.** דהוא לא התנדב [אלו] הקרבנות אלא אסר עצמו ביין ובתגלחת ומאליו נתחייב בקרבנות: **מחלוקת.** דר"מ ורבנן בנזירות בחטאת ואשם שבה אבל עולות ושלמים דנזיר דברי הכל קרבי: **חזה ושוק,** המורם משלמים ותודה וארבע חלות המורמות לכהן מארבע מיני חלות שבתודה כדכתיב והקריב ממנו אחד מכל קרבן וגו' (ויקרא ז): **ואין נוהגין בבמה קטנה.** גרסינן בסוף פירקין (דף קיט:) דכתיב בהו להניף תנופה לה' ולא בבמה ואילו מורם מאיל נזיר דהיינו זרוע בשלה שיירה ולא תנייה שמע מינה לא קרבי שלמי נזיר בבמה דאי הוו קרבי הוה תני דלא נהיג ביה נמי תרומה דידיה: **אלא אי אמרת בחטאת ואשם הוא דפליג.** אבל שלמי נזיר דברי הכל קרבי הא מני: **איש הוא דחובות לא הקריבו.** ואפי' בגדולה אבל צבור מקריבים חובות:

ורבי

רש"י

ורבי יהודה. דאמר יחיד נמי מקריב חובות בגדולה אמר לך כי כתיב הישר דממעט יחיד מהקרבת חובות אבעיניו כתיב: **אלא לרבי יהודה הא כתיב איש**. ואי לאו למעוטי אף מבמה גדולה אתא למה לי דכתיב איש נכתוב כל הישר בעיניו וכיון דבעיניו היינו קטנה פשיטא דאיש הוא דמימעיט דהא צבור לא מקרבי בה: **להכשיר את הזר**. לעבודת במה: **זר מזורק הכהן נפקא לן**. לקמן בפירקין דכתיב (ויקרא יז) וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד כהן פתח אהל מועד ואין כהן בבמה אלא אפי' זר ואפי' עבד הכי דריש ליה בתורת כהנים: **חכמים היינו תנא קמא**. רבנן בתראי היינו רבנן קמאי דהא אינהו נמי הכי אמרי דיחיד לא קרבו אלא עולות ושלמים וצבור קרבי [נמי חובות] דהא מאיש נפקא להו מיעוטא: **קרבו נסכים במדבר איכא בינייהו**. לרבנן קמאי לא קרבו נסכים במדבר ועולה ושלמים גרידא בלא נסכים קא גמרי דקרבי בבמה דבמדבר לא קרבי דכי תבאו דפרשת נסכים (במדבר טו) להטעינה נסכים במשכן שילה אתא לאחר ירושה וישיבה כדאמרן בהשוחט (לעיל קיא.) ורבנן בתראי לטפויי אתו מדתנן משנה יתירא כל שהצבור מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין בגלגל למה להו למיתני הא רבי יהודה נמי בצבור כוותייהו קאמר והכי איבעי להו למימר כאן ובאן לא קרבו ליחיד אלא עולה ושלמים אלא לטפויי אדרבנן קמאי אתו ואמרי כל שהציבור צריכין להקריב מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין באהל מועד שבגלגל ולטפויי נסכים אתו ולמימר דקרבו במדבר לצבור וליחיד וכן בגלגל לשתי הבמות ולמאן דאית ליה קרבו במדבר אית ליה דקרבו בבמת יחיד בגלגל דכי תבאו לא אתא אלא להטעינה נסכים לבמה קטנה דהא בגדולה כבר היו קריבין: **פשיטא**. דבעו למיעבד פסח: **ערל**. שנטמא במת מקבל הזאה וטהור מטומאת מת ליגע בקדשים ויליף מהכא דכתיב (יהושע ה) ויעשו את הפסח בגלגל דמשמע שעשאוהו כהלכתו במילה בטהרה ורובן ערלים היו במדבר דכתיב (שם) לא מלו ואמרינן ביבמות בעשרה בניסן שעברו את הירדן לא מהול משום חולשא דאורחא אלא בחד סרי הוא דמהול ואשתכח דטמאי מתים שהיו בהם שהרי רובן טמאי מתים היו שמתו אבותיהם כל ארבעים שנה במדבר ונטמאו בהם ואם לא קבלו הזאה ונטהרו בערלותן אין להם שהות להזות משמלו דהא צריך להפריש שלשה ימים בין הזאה להזאה רביעי חמישי ושישי ובאן אי לא הזו עד יום אחד עשר בניסן הזאה ראשונה לאחר שמלו תו לא מטי זמן הזאה שניה עד יום חמשה עשר וביבמות איתיה להא דרבי יוחנן בפרק הערל (דף עא:): **ותתרגם מתניתך**. דקתני חובות הקבוע להם זמן קרבו בגדולה: **בעולה**. כגון עולות של תמידין ומוספין צבור קרבו בה [אבל] חטאות הקבוע להם זמן כגון שעירי הרגלים של צבור לא קרבו בה: **דאי בחטאת**. דאי חובות הקבוע להם זמן בחטאת נמי קאמר: **חטאת נדבה מי איכא**. ליקרב ביוצא בה בקטנה ועל כרחיך מתניתין קמ"ל דלא קרבו לר"ש בגדולה לבד מפסחים אלא חובות שיש ביוצא בהן נדבה מדקתני אלא פסחים וחובות הקבוע להם זמן ואי ס"ד כל חובות הקבוע להם זמן קאמר פסחים דקתני למה לי הכי הוה ליה למימר אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא חובות הקבוע להם זמן והוו להו פסחים בכלל אלא ה"ק אלא פסחים שקרבו בגדולה ולא קרבו בקטנה כלל ושאר דברים שקרבו כאן ובאן אין חילוק בהן אלא שבזו לא קרבו אלא נדבות ובזו קרבו אף חובות הקבוע להם זמן: **ונוקמה נמי כמנחה**. דמשכחת לה כאן מנחת נדבה בקטנה ובגדולה עודפת מנחת חביתין שהיא חובות הקבוע להן זמן בכל יום: **קא סבר רב אדא בר אהבה אין מנחה בכמה**. דזבחים כתיב ובשלמי צבור דעצרת ליכא לאוקמה משום דשלמי במה קטנה לא דמי להו שאלו קדשי קדשים ואלו קדשים קלים: **מנה"מ**. דבית אבנים למטן ויריעות לגג: ויטש משכן שילה אהל שכן באדם: **השמר לך**. משתבאו אל המנוחה קאי קרא:

ולו

וְרַבִּי יְהוּדָה אָמַר לָךְ, כִּי כְּתִיב 'הַיָּשָׁר', (בעיניו) [אַבְעֵינָיו] הוּא דִּכְתִיב. אֲבָל בְּבָמָה גְּדוֹלָה, אֲפִילּוּ חוֹבוֹת נַמִּי לִיקְרוֹב. אֶלָּא, הָא כְּתִיב 'אִישׁ'. לָאו לְמֵימְרָא, דְּאִישׁ יִשְׂרוֹת הוּא דְּלִיקְרוֹב, הָא חוֹבוֹת לָא לִיקְרוֹב. כִּי כְּתִיב 'אִישׁ', לְהַכְשִׁיר אֶת הַזָּר. זָר, מִ'וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת הַדָּם עַל מִזְבַּח ה'', נָפְקָא. מַהוּ דְּתֵימָא, לִיבְעֵי קִדּוּשׁ בְּכוֹרוֹת כְּמַעֲשֵׂרָא, קָא מַשְׁמַע לָן. חֲכָמִים, הַיְינוּ תַּנָּא קַמָּא. אָמַר רַב פָּפָּא, קָרְבוּ נְסָכִים בְּמִדְבָּר, אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ: אָמַר מַר, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר וְכוּ': מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דִּכְתִיב 'וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בַּגִּלְגָּל', פְּשִׁיטָא. אֶלָּא, הָא קָא מַשְׁמַע לָן, דְּחוֹבוֹת, בְּעֵין פֶּסַח הוּא דְּקָרֵב. הָא לָאו בְּעֵין פֶּסַח, לָא קָרֵב. וְאִידָךְ, מִיבָּעֵי לֵיהּ לְכִדְרַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי בַּנָּאָה, עָרֵל מְקַבֵּל הַזָּאָה. תָּנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַב אֲדָא בַּר אַהֲבָה, אֵין בֵּין בָּמָה גְּדוֹלָה לְבָמָה קְטַנָּה, אֶלָּא פֶּסַח וְחוֹבוֹת שֶׁקְּבוּעַ לָהֶן זְמַן. (אָמַר לֵיהּ, יָחִיד, חוֹבוֹת שֶׁקְּבוּעַ לָהֶן זְמַן, מְנָא לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, אַסְמְיֵהּ). אָמַר לֵיהּ, תְּתַרְגֵּם מַתְנִיתָךְ בְּעוֹלַת חוֹבָה, דְּאִיכָּא עוֹלַת נְדָבָה. דְּאִי חַטָּאת, (יחיד הוא חובות דקביע ליה זמן) חַטָּאת נְדָבָה], מִי אִיכָּא. וְלוֹקְמֵהּ בְּמִנְחַת חוֹבָה, דְּהָא אִיכָּא חֲבִיתִין. קָא סָבַר, אֵין מִנְחָה בַּבָּמָה: בָּאוּ לְשִׁילֹה וְכוּ': מְנָא הָנֵי מִילֵּי. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר 'וְהַבִיאֵהוּ בֵּית ה' שִׁילֹה', וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר 'וַיִּטֹּשׁ (אֶת) מִשְׁכַּן שִׁילֹה, אֹהֶל שִׁכֵּן בָּאָדָם'. וּכְתִיב 'וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר', הָא בֵּיצַד, לֹא הָיְתָה שָׁם תִּקָּרָה, אֶלָּא אֲבָנִים מִלְמַטָּן וִירִיעוֹת מִלְמַעְלָן, וְהִיא הָיְתָה מְנוּחָה: קָדְשֵׁי קָדָשִׁים: מְנָא הָנֵי מִילֵּי. אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, דְּאָמַר קְרָא 'הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תַּעֲלֶה עוֹלוֹתֶיךָ בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר (אתה) תִּרְאֶה'. בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה, אִי אַתָּה מַעֲלֶה. אֲבָל אַתָּה אוֹכֵל, בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה רוֹאֶה. אֵימָא, בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה רוֹאֶה, אִי אַתָּה מַעֲלֶה. אֲבָל אַתָּה זוֹבֵחַ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁתִּרְאֶה. אָמַר רַבִּי יַנַּאי, אָמַר קְרָא 'שָׁם תַּעֲלֶה' 'וְשָׁם תַּעֲשֶׂה'. רַבִּי אַבְדִימִי בַּר חַמָּא אָמַר, אָמַר קְרָא

ולו

תוספות

ותתרגם מתניתך בעולה. פירוש כגון עולות תמידין ומוספין שיש ביוצא בהם נדבות אבל חטאות הצבור כגון שעירי הרגלים אע"ג דקבוע להם זמן לא קרבו והא מילתא דייק לה מדקתני פסחים דליתני קבוע להם זמן ותו לא והוו להו פסחים בכלל אלא על כרחך מתניתין קמ"ל דלא קרבו לרבי שמעון בגדולה לבד מפסחים אלא שיש ביוצא בהם בבמה והכי קאמר אלא פסחים שקרבו בגדולה לא קרבו בקטנה כלל ושאר דברים שקרבו כאן ובאן אין חילוק בהם אלא שבזה לא הקריבו אלא נדבות ובזה קרבו חובות הקבוע להם זמן כדפירש בקונטרס והכי נמי הוה מצי למידק אברייתא דלעיל דקאמר ר"ש אף צבור לא הקריבו כו' ואי משום דלא איירי התם רבי שמעון בחילוק שבין במה גדולה לבמה קטנה כדאיירי הכא מ"מ על חנם הזכיר פסחים דהא הוו בכלל חובות הקבוע להם זמן ותימה מנא ליה לר' שמעון הא מילתא דחטאת דקבוע להם זמן לא קרב דהא לעיל מפרשינן טעמא דרבי שמעון דיליף מפסח גלגל והא ליכא למילף מפסח דפסח נמי אין ביוצא בו נדבה ואי הוה מפרשינן כן דפסח חשיב ביוצא בו נדבה משום דהוי קדשים קלים כעין שלמים הוה ניחא אבל בקונטרס לא פירש כן וע"ק היכי דייק מדקתני פסחים דלמא הא דקתני פסחים משום דעיקר טעמא מפסח יליף וכן בפ"ק דמגילה (דף ט:) תני פסחים לחוד ופריך בגמרא פסחים ותו לא אלא כעין פסחים ע"כ מה שהזכיר פסחים טפי מאינך משום דכולהו מפסח ילפינן לכן נראה לפרש דקא אמר תתרגם מתניתך בעולה היינו משום דכיון דמפסח יליף אית לן למימר מה פסח שקבוע לו זמן וישנו בצבור כביחיד בשעת היתר הבמות צבור בפסח ראשון ויחיד בפסח שני כדאמרי' פסחים (דף סז.) איש נדחה ואין צבור נדחין אף כל שקבוע להם זמן וישנו בצבור כביחיד בשעת היתר הבמות דהיינו עולות שישנן בצבור בתמידין ומוספין וביחיד בנדבה אבל חטאת לא משכחת ביחיד בשעת היתר הבמות דאפילו בבמה גדולה לא קרבו חובות דיחיד לרבי שמעון כמו לר"מ ורבנן והכי פירושו דשמעתא ותתרגם מתניתך בעולה דאיכא עולת נדבה ונדבות דיחיד קרבו והוי דומיא דפסח דאי בחטאת חטאת נדבה מי איכא דמשכחת ביה חטאת ביחיד דאילו חובות דיחיד לא קרבו לא עולות ולא חטאות ופריך ונוקמה במנחה דאיכא חביתים ומשני אין מנחה בבמה וא"ת ונוקמה בשלמים כגון כבשי עצרת דהא איכא ביה שלמי נדבה וי"ל כדפרש"י דכבשי עצרת קק"ד נינהו ושלמי יחיד קדשים קלים ולא משכחת כיוצא בהן ביחיד:

באו

ולו **תאנת שילה.** חפשתיו ולא מצאתיו במקרא אבל מצאתיו (ועבר) מזרחה תאנת שילה (יהושע טז): **תאנת.** לשון תאניה ואניה (איכה ב) שהיו מתאנחין ורואין שמשם היו זוכרין אבילת קדשים שהיתה במקום מראיתו: **שאינו שלו.** אשת אדוניו: **בן פרת יוסף.** לשון פריה ורביה מקום אבילת קדשים נתרבה לו על ידי העין ושילה בחלקו של יוסף היתה כדכתיב (תהלים עח) וימאס באהל יוסף וגו׳

אחר ויטש משכן שילה כתיב: **ורצון.** ע״י רצון שלא רצה ליזון ממה שאינו שלו: **בין השנואים.** שילה קדשיו נאכלין אף בגבולי שאר שבטים שנשנאוהו: **אסברא לי.** הראני דוגמא לדבר: **בי כנישתא דמעון.** משם היו רואין את שילה ולא היה דבר מפסיק: **לא רואה את כולה.** לראות משם את כולה שילה אלא מקצת: **חד ברא הוה ליה לביריל ולא מיתקן.** נראה בעיני כי אביו של אביי ביריל שמו: **מי מקרבן.** שילה וגבול נחלת בנימין: **תאנת שילה.** על שהיה בנימין מתאונן עליה: **העולם הזה.** כל מקום ששרתה שכינה ואף שילה ונוב וגבעון: **נשתיירו לשילה.** מארבע מאות ושמונים מיציאת מצרים לבנין הבית סס״ט: **שניה הוקם המשכן.** דכתיב ויהי בשנה השנית בחדש הראשון וגו׳ (שמות מ): **וקאמר כלב.** בשעת חילוק כשבא לתבוע חברון בן מ׳ שנה וגו׳ והיא היתה השנה השניה נתעכבו במדבר שוב שלשים ושמונה שנה נמצא כלב בן ע״ח שנים כשעברו הירדן וקאמר בשעת חילוקה בן חמש ושמונים שנה הרי שבע נשתהו לכיבוש: **מדשבע כיבשו שבע חילקו.** סברא בעלמא היא: **ואיבעית אימא מדלא אשכח י״ד שנה אחר(ג) שהוכתה העיר.** דלא מיתוקם קרא דכתיב ביחזקאל (לג) בארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר בראש השנה שנאמר בעשור לחדש היה דבר ה׳ אלי וגו׳ ודרשינן במסכת ערכין (דף יב.) איזה היא שנה שראש השנה בעשור לחדש הוי אומר זה יובל ולא מנו שמיטין ויובלות אלא לאחר ירושה וישיבה וכי אמרת דשנות כיבוש וחילוק י״ד היו ודלית להו ממנין היובלות משכחת לה דחרב הבית בשנת ל״ו ליובל והוה ליה שנת היובל שנת י״ד שנה אחר שנה שהוכתה העיר ואי לא לא משכחת לה כיצד ויהי בשמנים שנה וד׳ מאות שנה וגו׳ ויבן הבית לה׳ צא מהן מ׳ שהיו במדבר נמצא משבאו לארץ עד שנבנה הבית ארבע מאות וארבעים והבית עמד ד׳ מאות ועשר הרי ח׳ מאות וחמשים הרי י״ז יובלות שלימים צא מהן י״ד שכבשו ושחלקו שלא מנו יובלות נמצא בית חרב קודם השלמת היובל י״ד שנה והכי תניא בהדיא בערכין (שם:) י״ז יובלות מנו ישראל משנכנסו לארץ עד שיצאו ואי אתה יכול לומר משנכנסו מנו שאם אתה אומר כן נמצא בית חרב בתחילת היובל ואי אתה מוצא י״ד שנה אחרי אשר הוכתה העיר אלא צא מהן שבע שכבשו ושבע שחלקו ואתה מוצא ארבע עשרה שנה אחר שהוכתה העיר: חרבה נוב. ע״י שאול: **בקרית יערים.** שם נתנוהו לסוף ד׳ חדשים שעמד בשדה פלשתים שנאמר (שמואל א ה) ותכבד יד ה׳ אל האשדודים והחזירוהו בעגלה חדשה ונתנוהו שם ועשה שם עשרים שנה עד שהביאו דוד משם בשנה ראשונה שנעשה מלך על כל ישראל שהיא שנה שמינית למלכו על יהודה: הכי גרסינן **עשרה דשמואל עצמו.** שהיה שופט לבדו משמת עלי עד שמלך שאול ובמסכת תמורה (דף יד: טו.) ה״ג לה עשר שנים שמלך שמואל לעצמו דאותה שנה ששאלו להם מלך היא שנה עשירית לשמואל הרמתי ושנה אחת מלכו שמואל ושאול יחד שהיה שאול הולך אחר עצת שמואל עד שסרח במעשה אגג וסר שמואל מעליו כדכתיב (שמואל א טו) ולא יסף שמואל לראות את שאול וגו׳ ומלך שוב שאול שתי שנים והן שכתב במקרא (שם יג) ושתי שנים מלך על ישראל דלא חשיב אותם דמלך שמואל בהדיה והיינו דאמרינן במסכת תענית (דף ה:) מי גרם לשאול שישב בגבעה שתי שנים ומחצה תפלתו של שמואל ברמה דבחצי שנה ראשונה סרח ונגזרה עליו מיתה אלא שעמדה לו תפלת שמואל ושבע שמלך דוד בחברון על יהודה ולבשהמליכוהו כל ישראל עליהם הביא את הארון מקרית יערים עיר דוד הרי עשרים:

דכתיב

וְלוֹ תַּאֲנַת שִׁילֹה׳, מָקוֹם שֶׁכָּל הָרוֹאֶה אוֹתוֹ, מִתְאַנֵּחַ עָלָיו עַל אֲכִילַת קָדָשִׁים שֶׁלּוֹ. רַבִּי אֶבְהוּ אָמַר, אָמַר קְרָא ׳בֶּן פֹּרָת יוֹסֵף בֶּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן׳, עַיִן שֶׁלֹּא רָצְתָה לָזוּן וְלֵיהָנוֹת מִדָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, תִּזְכֶּה וְתֹאכַל כְּמִלֹּא עֵינֶיהָ. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא אָמַר, ׳וּרְצוֹן שׁוֹכְנִי סְנֶה׳, עַיִן שֶׁלֹּא רָצְתָה לֵיהָנוֹת מִדָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, תִּזְכֶּה וְתֹאכַל בֵּין הַשְּׁנוּאִין. תָּנָא, ׳רוֹאֶה׳ שֶׁאָמְרוּ, רוֹאֶה כּוּלּוֹ, וְלֹא הַמַּפְסִיק בֵּינוֹ לְבֵינוֹ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְקִים לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אַסְבְּרָא לָךְ, כְּגוֹן בֵּי כְּנִשְׁתָּא דְּמָעוֹן. אָמַר רַב פָּפָּא, ׳רוֹאֶה׳ שֶׁאָמְרוּ, לֹא רוֹאֶה כּוּלּוֹ אֶלָּא רוֹאֶה מִקְצָתוֹ. בָּעֵי רַב פָּפָּא, עוֹמֵד וְרוֹאֶה, יוֹשֵׁב וְאֵינוֹ רוֹאֶה, מַאי. בָּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה, עוֹמֵד עַל גַּבֵּי הַנַּחַל, וְרוֹאֶה (יושב) בְּתוֹךְ הַנַּחַל וְאֵינוֹ רוֹאֶה, מַאי. תֵּיקוּ. כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי, בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת שָׁרְתָה שְׁכִינָה עַל יִשְׂרָאֵל. בְּשִׁילֹה, וְנוֹב וְגִבְעוֹן, וּבֵית עוֹלָמִים, וּבְכוּלָּן לֹא שָׁרְתָה אֶלָּא בְּחֵלֶק בִּנְיָמִין, שֶׁנֶּאֱמַר ׳חוֹפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם׳, כָּל חֲפִיפוֹת לֹא יְהוּ אֶלָּא בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין. כִּי אָזַיל אַבַּיֵי, אָמְרָה קַמֵּיהּ דְּרַב יוֹסֵף, אָמַר, חַד בְּרָא הֲוָה לֵיהּ לְכַיְילִיל, וְלֹא מִיתְקַן. וְהָכְתִיב ׳וַיִּמְשׁ (אֶת) מִשְׁכַּן שִׁילֹה׳, וּכְתִיב ׳וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר׳. אָמַר רַב אֲדָא, מַאי קָא קַשְׁיָא לֵיהּ. דִּלְמָא, שְׁכִינָה בְּחֵלֶק בִּנְיָמִין, וְסַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה בְּחֵלֶק יוֹסֵף. מִדְּמָצִינוּ בְּבֵית עוֹלָמִים, דִּשְׁכִינָה בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, וְסַנְהֶדְרִין בְּחֶלֶק יְהוּדָה. אָמַר לֵיהּ, הָכִי הַשְׁתָּא. הָתָם, מִיקָּרְבָן נַחֲלוֹת גַּבֵּי הֲדָדֵי. הָכָא, מִי מִקָּרְבָן. הָכָא נַמִּי מִקָּרְבָן, כִּדְאָמַר רַבִּי חָמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא, רְצוּעָה הָיְתָה יוֹצֵאת מֵחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה, וְנִכְנֶסֶת לְחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, וּבָהּ הָיָה מְזִבֵּחַ בָּנוּי, וְהָיָה בִּנְיָמִין הַצַּדִּיק מִצְטַעֵר עָלֶיהָ לִבְלִעָהּ. הָכָא נַמִּי, רְצוּעָה הָיְתָה יוֹצֵאת מֵחֶלְקוֹ שֶׁל יוֹסֵף לְחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב ׳תַּאֲנַת שִׁילֹה׳. כְּתַנָּאֵי, ׳חוֹפֵף עָלָיו׳ זֶה מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן, ׳כָּל הַיּוֹם׳ זֶה מִקְדָּשׁ שֵׁנִי, ׳וּבֵין כְּתֵיפָיו שָׁכֵן׳ אֵלּוּ יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ. רַבִּי אוֹמֵר, ׳חוֹפֵף עָלָיו׳ זֶה הָעוֹלָם הַזֶּה, ׳כָּל הַיּוֹם׳ אֵלּוּ יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ, ׳וּבֵין כְּתֵיפָיו שָׁכֵן׳ זֶה הָעוֹלָם הַבָּא. תָּנוּ רַבָּנָן, יְמֵי אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר, אַרְבָּעִים שָׁנָה חָסֵר אַחַת. יְמֵי אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּגִּלְגָּל, אַרְבַּע עֶשְׂרֵה, שֶׁבַע שֶׁכָּבְשׁוּ וְשֶׁבַע שֶׁחָלְקוּ. יְמֵי אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבְּנוֹב וְגִבְעוֹן, חֲמִשִּׁים וְשֶׁבַע. נִשְׁתַּיְּירוּ לְשִׁילֹה, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים חָסֵר אַחַת. יְמֵי אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר, אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, מְנָלַן. דְּאָמַר מַר, שָׁנָה רִאשׁוֹנָה עָשָׂה מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. שְׁנִיָּה, הוּקַם הַמִּשְׁכָּן וְשָׁלַח מֹשֶׁה מְרַגְּלִים. שֶׁבַּגִּלְגָּל, אַרְבַּע עֶשְׂרֵה, שֶׁבַע שֶׁכָּבְשׁוּ וְשֶׁבַע שֶׁחָלְקוּ, מְנָלַן. דְּקָאָמַר כָּלֵב ׳בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה אָנֹכִי בִּשְׁלֹחַ מֹשֶׁה עֶבֶד ה׳ אוֹתִי מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ וָאָשִׁיב אוֹתוֹ דָּבָר כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבִי׳, וּכְתִיב ׳וְעַתָּה הִנֵּה אָנֹכִי הַיּוֹם בֶּן חָמֵשׁ וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה׳. כִּי עַבְרִיהּ לְיַרְדֵּן, בַּר בַּמָּה הֲוֵי, בַּר שַׁבְעִין וְתַמְנֵי. וְקָאָמַר ׳בֶּן חָמֵשׁ וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה׳, הֲרֵי שֶׁבַע שֶׁכָּבְשׁוּ וְשֶׁבַע שֶׁחָלְקוּ. מְנָלַן. אִיבָּעֵית אֵימָא, מִדְּשֶׁבַע כָּבְשׁוּ, שֶׁבַע נַמִּי חָלְקוּ. וְאִיבָּעֵית אֵימָא, מִדְּלֹא מַשְׁכַּחַת לָהּ ׳בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר אֲשֶׁר הוּכְּתָה הָעִיר׳: אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבְּנוֹב וְגִבְעוֹן חֲמִשִּׁים וְשֶׁבַע, מְנָא לָן. דִּכְתִיב ׳וַיְהִי כְּהַזְכִּירוֹ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים׳, וְתָנָא, כְּשֶׁמֵּת עֵלִי הַכֹּהֵן, חָרְבָה שִׁילֹה, וּבָאוּ לְנוֹב. כְּשֶׁמֵּת שְׁמוּאֵל הָרָמָתִי, חָרְבָה נוֹב, וּבָאוּ לְגִבְעוֹן. וּכְתִיב ׳וַיְהִי מִיּוֹם שֶׁבָּת הָאָרוֹן בְּקִרְיַת יְעָרִים וַיִּרְבּוּ הַיָּמִים וַיִּהְיוּ עֶשְׂרִים שָׁנָה וַיָּנֻחוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי ה׳׳. הֲנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה, עֶשֶׂר שָׁנָה שֶׁמָּלַךְ שְׁמוּאֵל בְּעַצְמוֹ, וְשָׁנָה שֶׁמָּלַךְ שְׁמוּאֵל וְשָׁאוּל, וּשְׁתַּיִם שֶׁמָּלַךְ שָׁאוּל, וְשֶׁבַע דָּוִד.

דכתיב

[לא.]

הֲלָכָה ט: מַתְנִיתִין: הָיָה מְבַשֵּׁל אֶת הַשְּׁלָמִים אוֹ שׁוֹלְקָן, וְכֹהֵן נוֹטֵל אֶת הַזְּרוֹעַ בְּשֵׁלָה מִן הָאַיִל, וְחַלַּת מַצָּה אַחַת מִן הַסַּל, וּרְקִיק מַצָּה אֶחָד, וְנוֹתֵן עַל כַּפֵּי הַנָּזִיר וּמְנִיפָן. וְאַחַר־כָּךְ הֶחָתַר הַנָּזִיר לִשְׁתּוֹת בְּיַיִן וְלִטָּמֵא לְמֵתִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כֵּיוָן שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים, הֶחָתַר הַנָּזִיר לִשְׁתּוֹת בְּיַיִן וּלְהִטָּמֵא לְמֵתִים.

גְּמָרָא: מַתְנִיתָא אָמְרָה, הַשָּׁלוּק קָרוּי מְבֻשָּׁל, דְּתְנִינַן: הָיָה מְבַשֵּׁל הַשְּׁלָמִים אוֹ שׁוֹלְקָן. וּקְרָיָה אָמְרָה, שֶׁהַצְּלִי קָרוּי מְבֻשָּׁל, דִּכְתִיב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב׳ לה, יג): ״וַיְבַשְּׁלוּ אֶת הַפֶּסַח בָּאֵשׁ״. אִין תֵּימַר שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה, רַבִּי יוֹנָה בְּצָרְיָה אָמַר: ״כַּמִּשְׁפָּט״. וּמַתְנִיתָא אָמְרָה, שֶׁהַשָּׁלוּק קָרוּי מְבֻשָּׁל, וְהָא תְּנִינַן: ׳הַנּוֹדֵר מִן הַמְּבֻשָּׁל, מֻתָּר בְּצָלִי וּבְשָׁלוּק׳! אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָלְכוּ בְנְדָרִים אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם.

אָמַר רַבִּי יאשִׁיָּה: הָלְכוּ בְנְדָרִים אַחַר לְשׁוֹן תּוֹרָה. מַה נָפִיק מִבֵּינֵיהוֹן? אָמַר ׳קוֹנָם יַיִן שֶׁאֵינִי טוֹעֵם בֶּחָג׳, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן – אָסוּר בְּיוֹם־טוֹב הָאַחֲרוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יאשִׁיָּה – מֻתָּר. אוּף רַבִּי אוֹשַׁעְיָא מוֹדֶה שֶׁהוּא אָסוּר, לָא אָמַר רַבִּי יאשִׁיָּה אֶלָּא לָחֳמָרִין. רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אָכַל אֲלִיטִין״, וְאָמַר ׳לָא טָעֲמִית מָזוֹן בְּהָדֵין יוֹמָא׳. וְהָתְנַן: הַנּוֹדֵר מִן הַמָּזוֹן מֻתָּר בְּמַיִם וּבְמֶלַח! פְּתַר לַהּ כְּרַבִּי יאשִׁיָּה דְּאָמַר: הָלְכוּ בְנְדָרִים אַחַר לְשׁוֹן הַתּוֹרָה.

מִנַּיִן שֶׁכָּל הַדְּבָרִים קְרוּיִין מָזוֹן? אָמַר רַב אַחָא בַּר עוּלָּא (בְּרֵאשִׁית מה, כג): ״וְעָשָׂר אֲתֹנֹת נֹשְׂאֹת בָּר וָלֶחֶם וּמָזוֹן״ וְגוֹ׳, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר ״וּמָזוֹן״? אֶלָּא מִכָּן שֶׁכָּל הַדְּבָרִים קְרוּיִין מָזוֹן.

כְּתִיב (בַּמִּדְבָּר ו, יט): ״וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַזְּרֹעַ בְּשֵׁלָה מִן הָאַיִל״, אִי ״בְּשֵׁלָה״ יָכוֹל בְּפְנֵי עַצְמָהּ? תַּלְמוּד לוֹמַר ״מִן הָאַיִל״. הָא כֵּיצַד? חוֹתְכָהּ עַד שֶׁהוּא מַנִּיחַ בָּהּ כְּשִׁעוּרָהּ. וְלֹא הַקֹּדֶשׁ בּוֹלֵעַ מִן הַחֹל וְלֹא הַחֹל בּוֹלֵעַ מִן הַקֹּדֶשׁ? חִלְּפַי שְׁאָל לְרַבִּי יוֹחָנָן וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: תֵּבֶל מַהוּ שֶׁיֵּאָסֵר בְּיוֹתֵר מִמָּאתַיִם? אָמַר לֵהּ: אֵין תֵּבֶל בְּיוֹתֵר מִמָּאתַיִם. וְהָא תְּנִינַן: כָּל הַמְּחַמֵּץ וְהַמְתַבֵּל וְהַמְדַמֵּעַ, אֵין תֵּימַר לְמֵאָה וּלְמָאתַיִם, אֲפִלּוּ לֹא חִמֵּץ אֲפִלּוּ לֹא תִבֵּל! אֶלָּא בָּעֲנָבִים

[לא׃]

אֲנַן קָיְמִין. רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּשֶׁלֹּא צִמְּקוּ, אֲבָל אִם צִמְּקוּ - יֵשׁ תֵּבֶל בְּיוֹתֵר מִמָּאתַיִם. רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּשֶׁלֹּא בִשְּׁלוּ, אֲבָל אִם בִּשְּׁלוּ יֵשׁ תֵּבֶל בְּיוֹתֵר מִמָּאתַיִם.

רַבִּי יַסָּא וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּשֵׁם בַּר פְּדָיָה: כָּל נוֹתְנֵי טְעָמִים, אֶחָד מִמֵּאָה. רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה בֶּן לֵוִי בְּשֵׁם בַּר פְּדָיָה: כָּל נוֹתְנֵי טְעָמִים, אֶחָד מִשִּׁשִּׁים. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק לְרַבִּי חִיָּה בַּר אַבָּא: הָא רַבִּי יַסָּא פְּלִיג עָלָךְ, וְהָא מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל תְּרֵיכוֹן: ׳כָּל הַמְּחַמֵּץ הַמְתַבֵּל וְהַמְדַמֵּעַ׳! אִין תֵּימַר לְמֵאָה מִמָּאתַיִם, אֲפִלּוּ לֹא חִמֵּץ אֲפִלּוּ לֹא תִבֵּל,

---

פֵּרוּת מְתוּקִים״ד

אֶלָּא בְּיוֹתֵר אֲנַן קַיְמִין? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: תִּפְתֵּר בָּשָׂר בְּבָשָׂר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: הוּא בָּשָׂר בְּבָשָׂר, הוּא שְׁאָר כָּל הָאִסּוּרִין. דְּאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: וּלְאִסּוּר, מְשַׁעֲרִין אוֹתוֹ כְּלוּ בָצָל כְּלוּ קִפְלוּט.

מַיי כְּדוֹן, אֲהָן אָמַר נוֹתְנֵי טְעָמִים אֶחָד מִמֵּאָה, וַאֲהָן אָמַר נוֹתְנֵי טְעָמִים אֶחָד מִשִּׁשִּׁים? וּשְׁנֵיהֶן לְמֵדִין מֵאֵיל נָזִיר, מַאן דְּאָמַר נוֹתְנֵי טְעָמִים אֶחָד מִמֵּאָה, אַתְּ עוֹשֶׂה אֶת הַזְּרוֹעַ אֶחָד מִמֵּאָה לָאַיִל. וּמַאן דְּאָמַר נוֹתְנֵי טְעָמִים אֶחָד מִשִּׁשִּׁים, אַתְּ עוֹשֶׂה אֶת הַזְּרוֹעַ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים לָאַיִל. מַאן דְּאָמַר נוֹתְנֵי טְעָמִים אֶחָד מִמֵּאָה, אַתְּ מוֹצִיא אֶת הָעֲצָמוֹת מִן הַזְּרוֹעַ, וּמַאן דְּאָמַר נוֹתְנֵי טְעָמִים אֶחָד מִשִּׁשִּׁים, אֵין אַתְּ מוֹצִיא אֶת הָעֲצָמוֹת מִן הַזְּרוֹעַ. וּכְשֵׁם שֶׁאַתְּ מוֹצִיא אֶת הָעֲצָמוֹת מִן הַזְּרוֹעַ, כָּךְ אַתְּ מוֹצִיא מִן הָאַיִל! לֵית יָכִיל, דְּתָנֵי: אֵין טְנוּפֶת שֶׁל תְּרוּמָה מִצְטָרֶפֶת עִם הַתְּרוּמָה לֶאֱסֹר אֶת הַחֻלִּין, אֲבָל טְנוּפֶת שֶׁל חֻלִּין מִצְטָרֶפֶת עִם הַחֻלִּין לְהַעֲלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה.

רַב בִּיבִי בָּעֵי: טְנוּפֶת שֶׁל תְּרוּמָה, מַהוּ שֶׁתִּצְטָרֵף עִם הַחֻלִּין לְהַעֲלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה? מִן מַה דְּאָמַר רַב הוּנָא: קְלִיפֵּי אִסּוּר מִצְטָרְפִין לְהֶתֵּר, הָדָא אָמְרָה, טְנוּפֶת שֶׁל תְּרוּמָה מִצְטָרֶפֶת עִם הַחֻלִּין לְהַעֲלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה.

תָּנֵי רַבִּי חִזְקִיָּה: כָּל מַה שֶׁאָסַרְתִּי לְךָ בְּמָקוֹם אַחֵר הִתַּרְתִּי לְךָ כָּאן. לְפִי שֶׁבְּכָל מָקוֹם מֵאָה אָסוּר, מֵאָה וְעוֹד מֻתָּר, וְכָא אֲפִלּוּ מֵאָה מֻתָּר.

רַב אָמַר: תְּנוּפָה מְעַכֶּבֶת בְּנָזִיר. וְהָתָנֵי: "תּוֹרַת הַנָּזִיר" - בֵּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּפַּיִם בֵּין שֶׁאֵין לוֹ כַּפַּיִם! דְּאָמַר רַב בְּנָזִיר שֶׁיֵּשׁ לוֹ. וְתָנֵי כֵן: הָרָאוּי לִתְנוּפָה - תְּנוּפָה מְעַכֶּבֶת בּוֹ, שֶׁאֵין רָאוּי לִתְנוּפָה - אֵין תְּנוּפָה מְעַכֶּבֶת בּוֹ.

שְׁמוּאֵל אָמַר:

[לב.]

שֵׂעָר מְעַכֶּבֶת בְּנָזִיר, כִּתְנוּפוֹת וְכִבְהוֹנוֹת שֶׁל מְצֹרָע. וְהָתָנֵי (וַיִּקְרָא יד, ב): "תּוֹרַת הַמְּצֹרָע" - בֵּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּהוֹנוֹת בֵּין שֶׁאֵין לוֹ בְּהוֹנוֹת! פְּתַר לַהּ כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר: נוֹתֵן עַל מְקוֹמָן.

הֲלָכָה י: מַתְנִיתִין: גִּלַּח עַל הַזֶּבַח, וְנִמְצָא פָּסוּל - תִּגְלַחְתּוֹ פְּסוּלָה, וּזְבָחָיו לֹא עָלוּ לוֹ. גִּלַּח עַל הַחַטָּאת שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, וְאַחַר־כָּךְ הֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו לִשְׁמָהּ - תִּגְלַחְתּוֹ פְּסוּלָה, וּזְבָחָיו לֹא עָלוּ לוֹ. גִּלַּח עַל הָעוֹלָה וְעַל הַשְּׁלָמִים שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, וְאַחַר־כָּךְ הֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו לִשְׁמָן - תִּגְלַחְתּוֹ פְּסוּלָה, וּזְבָחָיו לֹא עָלוּ לוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אוֹתוֹ הַזֶּבַח לֹא עָלָה לוֹ, וּשְׁאָר כָּל הַזְּבָחִים עָלוּ לוֹ. וְאִם גִּלַּח עַל שְׁלָשְׁתָּן, וְנִמְצָא אֶחָד מֵהֶן כָּשֵׁר - תִּגְלַחְתּוֹ כְּשֵׁרָה, וְיָבִיא שְׁאָר הַזְּבָחִים.

גְּמָרָא: עָלָת לוֹ וּלְתִגְלַחְתּוֹ. אֵין תֵּימַר לֹא עָלָת לוֹ וּלְתִגְלַחְתּוֹ, אֲפִלּוּ זְבָחָיו לֹא עָלוּ לוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי: מַהוּ עַל שַׁלְמֵי חֲגִיגָה לְגַלֵּחַ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן? וְלָא מַתְנִיתָא הִיא? רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אוֹתוֹ הַזֶּבַח לֹא עָלָה לוֹ וּשְׁאָר כָּל הַזְּבָחִין עָלוּ לוֹ. וַאֲפִלּוּ שְׁחָטָן,

לֹא כְשַׁלְמֵי נְדָבָה הֵן? ! הָדָא אָמְרָה, שֶׁהוּא מְגַלֵּחַ עַל שַׁלְמֵי נְדָבָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי יוֹסֵי בַּר אָבוּן אָמַר: רַב אַדָּא בַּר אַחָוָה וְרַבִּי יוֹחָנָן: רַב אַדָּא בַּר אַחָוָה צְרִיכָא לֵיהּ, וְרַבִּי יוֹחָנָן פְּשִׁיטָא לֵיהּ.

הֲלָכָה יא: מַתְנִיתִין: מִי שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים, וְנִטְמָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: סָתַר אֶת הַכֹּל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יָבִיא שְׁאָר קָרְבְּנוֹתָיו וְיִטְהַר. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֶׂה בְּמִרְיָם הַתַּדְמוּרִית, שֶׁנִּזְרַק עָלֶיהָ אֶחָד מִן הַדָּמִים, וּבָאוּ וְאָמְרוּ לָהּ עַל בְּתָהּ שֶׁהִיא מְסֻכֶּנֶת, וְהָלְכָה וּמְצָאתָהּ שֶׁמֵּתָה. וְאָמְרוּ חֲכָמִים: תָּבִיא שְׁאָר קָרְבְּנוֹת וְתִטְהַר.

גְּמָרָא: מְחַלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, תַּמָּן הוּא אָמַר: לֹא סָתַר אֶלָּא שִׁבְעָה, וְכָא הוּא אָמַר אָכֵן! רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: סוֹתֵר כָּל קָרְבְּנוֹתָיו. פְּשִׁיטָא דָּא בְּלֹא נִטְמָא כְּשֵׁר, לָא בְּדָא כְּשֵׁר וְאַחַר־כָּךְ נִטְמָא? אָמַר רַבִּי חִינְנָא:

[לב:]

וְלֹא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא? וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שַׁמּוּתֵי הוּא. דְּתָנֵי: נָזִיר מְמֹרָט, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: צָרִיךְ לְהַעֲבִיר תַּעַר עַל רֹאשׁוֹ. בֵּית־הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ לְהַעֲבִיר תַּעַר עַל רֹאשׁוֹ.

כֵּן הִיא מַתְנִיתָא: יִטְהַר וְיָבִיא שְׁאָר קָרְבָּנוֹ. כֵּן הִיא מַתְנִיתָא: תִּטְהַר וְתָבִיא שְׁאָר קָרְבָּנָהּ.

הַדְרָן עֲלָךְ שְׁלֹשָׁה מִינִין

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

הֲלָכָה א: **מַתְנִיתִין**: כֹּהֵן גָּדוֹל וְנָזִיר אֵינָן מְטַמְּאִין בִּקְרוֹבֵיהֶן. הָיוּ מְהַלְכִין בַּדֶּרֶךְ וּמָצְאוּ מֵת מִצְוָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִטַּמֵּא כֹּהֵן גָּדוֹל וְאַל יִטַּמֵּא נָזִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִטַּמֵּא נָזִיר וְאַל יִטַּמֵּא כֹּהֵן גָּדוֹל. אָמַר לָהֶן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: יִטַּמֵּא כֹּהֵן, שֶׁאֵינוֹ מֵבִיא קָרְבָּן עַל טֻמְאָתוֹ, וְאַל יִטַּמֵּא נָזִיר, שֶׁמֵּבִיא קָרְבָּן עַל טֻמְאָתוֹ. אָמְרוּ לוֹ: יִטַּמֵּא נָזִיר, שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ קְדֻשַּׁת שָׁעָה, וְאַל יִטַּמֵּא כֹּהֵן, שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ קְדֻשַּׁת עוֹלָם.

גְּמָרָא: כְּתִיב (וַיִּקְרָא כא, יא): "וְעַל כָּל נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֹא", מָה אֲנַן קָיְמִין? אִם לְאָסְרוֹ עַל הָרְחוֹקִים הֲרֵי הוּא בִּכְלָל כֹּהֵן הֶדְיוֹט, אֶלָּא אִם אֵינוֹ עִנְיָן לִרְחוֹקִים תְּנֵיהוּ עִנְיָן לִקְרוֹבִין. כְּתִיב "וְעַל כָּל נֶפֶשׁ" וְאַתְּ אָמַר אָכֵן? אָמַר רַבִּי חִיָּה בַּר גַּמְדָּא: מִכָּן אִסּוּר אַחֵר אִסּוּר בַּתּוֹרָה?! אֶלָּא לְהַתִּיר מֵת מִצְוָה.

אִית דְּבָעֵי נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא (שָׁם, ד): "לֹא יִטַּמָּא בַּעַל בְּעַמָּיו" - "בְּעַמָּיו" אֵינוֹ מִטַּמֵּא, מִטַּמֵּא הוּא לְמֵת מִצְוָה.

אִית דְּבָעֵי מִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָכָא: "לְהֵחַלּוֹ" -

[לג.]

"לְהֵחַלּוֹ" אֵינוֹ מִטַּמֵּא, אֲבָל מִטַּמֵּא הוּא עַל מֵת מִצְוָה.

אִית דְּבָעֵי מִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא (דְּבָרִים כא, כג): "כִּי קִלְלַת אֱלֹהִים תָּלוּי" - אֶת שֶׁהוּא מֵזֶהָר עַל קִלְלַת הַשֵּׁם מֵזֶהָר הוּא עַל מֵת מִצְוָה, וְשֶׁאֵינוֹ מֵזֶהָר עַל קִלְלַת הַשֵּׁם אֵינוֹ מֵזֶהָר עַל מֵת מִצְוָה. הֲתִיבוֹן: הֲרֵי גּוֹיִם! אֵלּוּ שֶׁמִּיתָתָן בִּתְלִיָּה, יָצָא זֶה שֶׁמִּיתָתוֹ בְּסַיִף.

"קָבוֹר" - מִצְוַת עֲשֵׂה, מִנַּיִן אַתְּ מַרְבֶּה סַיִף שֶׁנֶּהֱרַג בּוֹ, עֵץ שֶׁנִּתְלָה בּוֹ, סוֹדָר שֶׁנֶּחְנַק בּוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר: "תִּקְבְּרֶנּוּ". יָכוֹל יִקָּבְרוּ עִמּוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ" - קְבוּרָה לוֹ, וּלְעֵצוֹ, וּלְאַבְנוֹ. הָא כֵּיצַד? מַעֲמִיק שְׁלֹשָׁה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲלֶם הַמַּחֲרֵשָׁה.

"תִּקְבְּרֶנּוּ" - כֻּלּוֹ וְלֹא מִקְצָתוֹ. "תִּקְבְּרֶנּוּ", מִכָּן שֶׁאִם שִׁיֵּר מִמֶּנּוּ - לֹא עָשָׂה כְּלוּם.

מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ"? מִכָּן שֶׁאֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵת מִצְוָה עַד שֶׁיְּהֵא רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ. תָּנֵי רַבִּי יַסָּא קַמֵּי רַבִּי יוֹחָנָן: כְּשֵׁם שֶׁאָדָם מְטַמֵּא לְמֵת מִצְוָה, כָּךְ אָדָם מְטַמֵּא עַל אֵבֶר מֵת מִצְוָה. אָמַר לֵהּ רַבִּי יוֹחָנָן: וְיֵשׁ כֵּן זוֹ?! רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָה: תִּפָּתֵר בְּחוֹזֵר.

תָּנֵי: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין אָדָם מְטַמֵּא עַל אֵבֶר מִן הַחַי מֵאֲבִיו, אֲבָל אָדָם מְטַמֵּא עַל עֶצֶם כְּשְׁעוֹרָה מֵאֲבִיו. רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאָדָם מְטַמֵּא עַל עֶצֶם כְּשְׁעוֹרָה מֵאֲבִיו, כָּךְ מְטַמֵּא עַל אֵבֶר מִן הַחַי מֵאֲבִיו.

מַעֲשֶׂה בְּיוֹסֵי בֶּן פַּכְסַס, שֶׁעָלְתָה עַל רַגְלוֹ נוֹמִי[טו] וְנִכְנַס הָרוֹפֵא לְחָתְכָהּ, אָמַר לוֹ: 'כְּשֶׁתַּנִּיחַ בּוֹ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה הוֹדִיעֵנִי'. חֲתָכָהּ, וְהִנִּיחַ בָּהּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה וְהוֹדִיעוֹ. קָרָא לִנְחוּנְיָה בְּנוֹ אָמַר לוֹ: 'נְחוּנְיָה בְּנִי,

---

מַכָּה שֶׁצָּרִיךְ בִּגְלָלָהּ לַחְתֹּךְ אֶת הָאֵבֶר[טו]

עַד כָּאן הָיִיתָ חַיָּב לְטַפֵּל בִּי, מִכָּן וְאֵילָךְ צֵא, שֶׁאֵין אָדָם מְטַמֵּא עַל אֲבֶר מִן הַחַי מֵאֲבִיו׳. וּכְשֶׁבָּא דָבָר אֵצֶל חֲכָמִים אָמְרוּ: עַל זֶה נֶאֱמַר (קֹהֶלֶת ז, טו): ״יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ״ – הַצַּדִּיק אוֹבֵד, וְצִדְקוֹ עִמּוֹ.

אִי זֶהוּ מֵת מִצְוָה? כָּל שֶׁהוּא צוֹוֵחַ וְאֵין בְּנֵי הָעִיר בָּאִים. בָּאוּ בְנֵי הָעִיר, הֲרֵי זֶה מוֹשֵׁךְ אֶת יָדוֹ. עַד הֵיכָן? עַד כְּדֵי נוֹשְׂאֵי הַמִּטָּה וְחֹלוּפֵיהֶן וְחֹלוּפֵי חֹלוּפֵיהֶן.

בְּשֶׁאֵינָן צְרִיכִין לוֹ, אֲבָל אִם הָיוּ צְרִיכִין לוֹ – לָא בְדָא. בְּשֶׁאֵינָן מַכִּירִין אוֹתוֹ, אֲבָל אִם הָיוּ מַכִּירִין אוֹתוֹ – לָא בְדָא. בְּשֶׁאֵין כְּבוֹדוֹ, אֲבָל אִם הָיָה כְּבוֹדוֹ אָכֵן – לָא בְדָא. וְהַנָּשִׂיא, כְּבוֹדוֹ לְכֵן.

וּמָהוּ שֶׁיִּטַּמָּא כֹּהֵן לִכְבוֹד

[לג:]

הַנָּשִׂיא? כַּד דְּמַךְ רַבִּי יוּדָן נְשִׂיָּיא, אַכְרִיז רַבִּי יַנַּאי וְאָמַר: ׳אֵין כְּהָנָּה הַיּוֹם׳. כַּד דְּמַךְ רַבִּי יוּדָן נְשִׂיָּיא בַּר בְּרֵיהּ דְּרַבִּי יוּדָן נְשִׂיָּיא, דְּחַף רַבִּי חִיָּה לְרַבִּי זְעֵירָא בַּר בָּא, בִּכְנִישְׁתָּא דְּגוֹפְנָא דְּצִפּוֹרִין, וּמְסַאֲבֵיהּ.

כַּד דְּמָכַת יְהוּדִינְיִי אַחֲתֵיהּ דְּרַבִּי יוּדָן נְשִׂיָּיא, שְׁלַח רַבִּי חֲנִינָה בָּתַר רַבִּי מָנָא, וְלָא סְלַק. אֲמַר לֵיהּ: אִם בְּחַיֶּיהָן אֵין מְטַמִּין לָהֶן, לֹא כָל שֶׁכֵּן בְּמִיתָתָן?! אָמַר רַבִּי נַסָּא: בְּמִיתָתָן, עֲשׂוּ אוֹתָן כְּמֵת מִצְוָה.

מַהוּ שֶׁיִּטַּמָּא לִכְבוֹד רַבּוֹ? רַבִּי יַנַּאי זְעֵירָא דְּמַךְ חָמוּי, הוּא הֲוָה חָמוּי הוּא הֲוָה רַבֵּיהּ. שְׁאַל לְרַבִּי יוֹסֵי, וְאָסַר לֵיהּ. שְׁמַע רַבִּי חָמָא וְאָמַר: יִטְמְאוּ לוֹ תַּלְמִידָיו. נִטְמְאוּ לוֹ תַּלְמִידָיו, וְאָכְלוּ בָשָׂר וְשָׁתוּ יַיִן. אֲמַר לוֹן רַבִּי מָנָא: חֲדָא מִן תַּרְתֵּי לֹא פְלִיטָה לְכוֹן: אִם אֲבֵלִים אַתֶּם, לָמָּה אֲכַלְתֶּם בָּשָׂר וּשְׁתִיתֶם יַיִן? וְאִם אֵין אַתֶּם אֲבֵלִים, לָמָּה נִטְמֵאתֶם?

מַהוּ שֶׁיִּטַּמָּא אָדָם לְתַלְמוּד תּוֹרָה? רַבִּי יוֹסֵה הֲוָה יָתִיב וּמַתְנֵי, וְעָאל מֵיתָא. מִן דִּיתַב לֵיהּ – לֹא אָמַר כְּלוּם, וּמִן דִּנְפַק לֵיהּ – לֹא אֲמַר לֵיהּ וְלֹא כְלוּם. רַבִּי נְחוּמִי בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּה בַּר אַבָּא אָמַר: אַבָּא לָא הֲוָה עָבֵיר תְּחוֹת כִּיפְתָּא דְּקֵיסָרִין, וְרַבִּי אָמִי עֲבַר.

רַבִּי חִזְקִיָּה, רַבִּי כֹּהֵן וְרַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא הֲווֹן מְטַיְּלִין בִּפְלַטְיָא דְּקֵיסָרִין, הִגִּיעוּ לְכִפָּה, וּפֵרַשׁ רַבִּי כֹּהֵן. הִגִּיעוּ לִמְקוֹם טָהֳרָה, וְחָזַר אֶצְלָן. אֲמַר לוֹן: ׳בַּמָּה הֲוֵיתוּן עָסְקִין׳? אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה לְרַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: ׳לֹא תֵימָא לֵיהּ כְּלוּם׳. אֵין מְשׁוּם דְּבָאִישׁ לֵיהּ דִּפְרַשׁ, שֶׁמִּטַּמֵּא אָדָם לְתַלְמוּד תּוֹרָה לָא יָדְעִין, וְאִי מְשׁוּם דַּהֲוָה סַיְיעָן לָא יָדְעִין.

תָּנֵי: מִטַּמֵּא הוּא כֹּהֵן וְיוֹצֵא לְחוּץ לָאָרֶץ לְדִינֵי מָמוֹנוֹת וְדִינֵי נְפָשׁוֹת, וּלְקִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, וּלְעִבּוּר הַשָּׁנָה, וּלְהַצִּיל שָׂדֶה מִן הַגּוֹי, וְלִלְמֹד תּוֹרָה, וְלָשֵׂאת אִשָּׁה. רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ לוֹ מֵאַיִן לִלְמֹד, אַל יִטַּמֵּא. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ מֵאַיִן לִלְמֹד – יִטַּמֵּא, שֶׁלֹּא מֵהַכֹּל אָדָם זוֹכֶה לִלְמֹד. אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי יוֹסֵף כֹּהֵן שֶׁהָיָה יוֹצֵא אַחַר רַבּוֹ וּמְטַמֵּא אַחַר רַבּוֹ לְצַיְידָן. אֲבָל אָמְרוּ: לֹא יֵצֵא כֹּהֵן לְחוּץ לָאָרֶץ, אֶלָּא אִם כֵּן הִבְטִיחוּ לוֹ אִשָּׁה.

מַהוּ שֶׁיִּטַּמֵּא כֹּהֵן גָּדוֹל לִנְשִׁיאוּת כַּפַּיִם? גְּבִילָה אַחוּי דְּרַבִּי בָּא בַּר כֹּהֵן אָמַר קָמֵי רַבִּי יוֹסָה בְּשֵׁם רַב אַחָא: מִטַּמֵּא הוּא כֹּהֵן לִנְשִׁיאוּת כַּפַּיִם. שְׁמַע רַבִּי אַחָא וַאֲמַר: אֲנָא לָא אֲמָרִית לֵהּ כְּלוּם. חֲזַר וָמָר: אוֹ דִלְמָא לֹא שְׁמַע מִנִּי אֶלָּא כַּיי דְּמַר רַבִּי יוּדָה בַּר פַּזִּי בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: כָּל כֹּהֵן שֶׁעוֹמֵד בִּכְנֶסֶת וְאֵינוֹ נוֹשֵׂא אֶת כַּפָּיו – עוֹבֵר בַּ׳עֲשֵׂה׳. וּסְבַר מֵימַר שֶׁמִּצְוַת עֲשֵׂה דּוֹחָה לְמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה,

[לד.]

אֲנָא לָא אֲמְרִי לֵהּ, אֲיתוֹנֵיהּ וַאֲנָא מַלְקֵי לֵהּ.

רַבִּי אַבָּהוּ הֲוָה יָתִיב מְתַנֵּי בִּכְנִישְׁתָּא מָרְדָתָא דְּקֵיסָרִין, וַהֲוָה תַּמָּן מִיתָא. הִגִּיעָה עוֹנַת נְשִׁיאוּת כַּפַּיִם – לָא שַׁאֲלוּן לֵהּ, עַנְתָא דְּמֵיכְלָא – אֲתָא וְשַׁאֲלוּן לֵהּ, אֲמַר לוֹן: ׳עַל נְשִׁיאוּת כַּפַּיִם לֹא שְׁאִלְתּוּן לִי, וְעַל מֵיכְלָא שְׁאִלְתּוּן יָתִי? כַּד שָׁמְעִין כֵּן, הֲוָה כָּל חַד וְחַד מִנְּהוֹן שָׁמֵט גַּרְמֵיהּ וְעָרַק.

אָמַר רַבִּי יַנַּאי: מִטַּמֵּא כֹּהֵן לִרְאוֹת הַמֶּלֶךְ. כַּד סְלַק דּוֹקְלִינוֹס מַלְכָּא לְהָכָא, חֲמוֹן לְרַבִּי חִיָּה מִיפְּסַע עַל קִבְרַיָּא דְּצוֹר בְּגִין מֵיחֲמִינֵהּ. רַבִּי חִזְקִיָּה, רַבִּי יִרְמְיָה, וְרַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מִצְוָה לִרְאוֹת גְּדוֹלֵי מַלְכוּת, לְכְשֶׁתָּבוֹא מַלְכוּת בֵּית דָּוִד יְהֵא יוֹדֵעַ לְהַפְרִישׁ בֵּין מַלְכוּת לְמַלְכוּת.

מַהוּ שֶׁיִּטַּמֵּא לִכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ? רַבִּי יַסָּא שְׁמַע דַּאֲתָת אִמֵּיהּ לְבָצְרָה, אֲתָא וּשְׁאַל לְרַבִּי יוֹחָנָן: מַהוּ לָצֵאת? אֲמַר לֵהּ: מִפְּנֵי סַכָּנַת דְּרָכִים – צֵא, וְאִם בִּשְׁבִיל כְּבוֹד אִמְּךָ – אֵינִי יוֹדֵעַ. אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: עוֹד הִיא צְרִיכָה לְרַבִּי יוֹחָנָן? אַטְרַח עֲלוֹי. וְאָמַר: גְּמַרְתָּ לָצֵאת תָּבוֹא בְּשָׁלוֹם. שְׁמַע רַבִּי לְעָזָר וְאָמַר: אֵין רְשׁוּת גְּדוֹלָה מִזּאת.

מַהוּ שֶׁיִּטַּמֵּא אָדָם לִכְבוֹד הָרַבִּים? תָּנֵי: הָיוּ שְׁנֵי דְרָכִים מַתְאִימוֹת, אַחַת רְחוֹקָה וּטְהוֹרָה וְאַחַת קְרוֹבָה וּטְמֵאָה, אִם הָיוּ הָרַבִּים הוֹלְכִים בָּרְחוֹקָה, הוֹלֵךְ עִמָּהֶן. וְאִם לָאו, הוֹלֵךְ בַּקְּרוֹבָה, מִפְּנֵי כְּבוֹד הָרַבִּים. עַד כְּדוֹן בְּטָמְאָה שֶׁהוּא מִדִּבְרֵיהֶן, וַאֲפִלּוּ בְּטָמְאָה שֶׁהוּא מִדְּבַר תּוֹרָה? מִן מַה דְּאָמַר רַבִּי זְעֵירָא: גָּדוֹל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת שֶׁדּוֹחֶה לְמִצְוָה בְּ׳לֹא תַעֲשֶׂה׳ שָׁעָה אַחַת, הָדָא אָמְרָה, וַאֲפִלּוּ בְּטָמְאָה שֶׁהָיָה מִדִּבַּר תּוֹרָה.

רַבִּי יוֹנָה רַבִּי יוֹסֵי גְּלִילָיָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה: אֵין שׁוֹאֲלִין הֲלָכוֹת לִפְנֵי מִטָּתוֹ שֶׁל מֵת. וְהָא רַבִּי יוֹחָנָן שְׁאַל לְרַבִּי יַנַּאי קָמֵי עַרְסֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק: הִקְדִּישׁ עוֹלָתוֹ לְבֶדֶק הַבַּיִת? וְהוּא מֵגִיב לֵהּ! אֲמַר כַּד הֲוָה מַסְקִין לֵהּ לְסִידְרָא. וְהָא רַבִּי יִרְמְיָה שְׁאַל לְרַבִּי זְעֵירָא קָמֵי עַרְסֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וּדְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק, וְהוּא מְגִיב לֵהּ! אֲמַר כַּד הֲוָה רְחִיק הֲוָה מְגִיב לֵהּ, כַּד הֲוָה קָרִיב לָא הֲוָה מְגִיב לֵהּ.

תָּנֵי: הַכַּתָּפִים אֲסוּרִין בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל, שֶׁמָּא יִפָּסֵק סַנְדָּלוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן וְנִמְצָא מִתְעַכֵּב מִן הַמִּצְוָה. רַבִּי זְעֵירָא שָׁרֵי בְּדִיבּוּרֵיהּ, אֲתוֹן בָּעֵיי מִיזְקְפוּנֵיהּ, וְאַשְׁכְּחוּנֵיהּ אִיעֲנֵי. אָמְרוּ לֵהּ: מַהוּ אָכֵן? אֲמַר לוֹן: לְהָן דְּתִנִינַן (קֹהֶלֶת ז, ב): ״וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ״.

הַמּוֹצֵא מֵת מִצְוָה הֲרֵי זֶה מִטַּפֵּל בּוֹ, וְקוֹבְרוֹ בִּמְקוֹמוֹ. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁמְּצָאוֹ חוּץ לַתְּחוּם, אֲבָל אִם מְצָאוֹ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם הֲרֵי זֶה מְבִיאוֹ בִּמְקוֹם הַקְּבָרוֹת וְקוֹבְרוֹ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: כָּךְ הָיְתָה תְּחִלַּת תַּשְׁמִישִׁי לְפָנֵי חֲכָמִים: פַּעַם אַחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וּמָצָאתִי מֵת מִצְוָה, וְנִיטְפַּלְתִּי בּוֹ כְּאַרְבַּעַת מִיל עַד שֶׁהֲבֵאתִיו לִמְקוֹם הַקְּבָרוֹת וּקְבַרְתִּיו. וּכְשֶׁבָּאתִי אֵצֶל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְאֵצֶל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַרְתִּי לָהֶם אֶת הַדָּבָר, אָמְרוּ לִי: עַל כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שֶׁהָיִיתָ פּוֹסֵעַ מַעֲלִין עָלֶיךָ

[לד:]

כְּאִלּוּ שָׁפַכְתָּ דָּמִים. אָמַרְתִּי: אִם בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְכַּוַּנְתִּי לִזְכוּת נִתְחַיַּבְתִּי, בְּשָׁעָה שֶׁלֹּא נִתְכַּוַּנְתִּי לִזְכוּת עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לֹא זָזְתִי מִלְּשַׁמֵּשׁ חֲכָמִים. הוּא הָיָה אוֹמֵר: דְּלָא שְׁמֵשׁ חַכִּימַיָּא קְטָלָא חַיָּב.

מֵת מִצְוָה קָנָה מְקוֹמוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. אֲפִלּוּ שָׂדֶה מָלֵא כְּרְכְּמִין, שֶׁעַל מְנַת כֵּן הִנְחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁמְּצָאוֹ בַּשָּׂדֶה, אֲבָל אִם מְצָאוֹ בַּדֶּרֶךְ, קוֹבְרוֹ אוֹ לִימִין הַדֶּרֶךְ אוֹ לִשְׂמֹאל הַדֶּרֶךְ. שָׂדֶה בּוּר וּשְׂדֵה נִיר, קוֹבְרוֹ בְּשָׂדֶה בּוּר. שָׂדֶה נִיר וּשְׂדֵה זֶרַע, קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּשָׂדֶה נִיר. שָׂדֶה כֶּרֶם וּשְׂדֵה זֶרַע, קוֹבְרוֹ בְּשָׂדֶה זֶרַע. שָׂדֶה כֶּרֶם וּשְׂדֵה אִילָן, אֵית תַּנֵּי תָּנֵי: קוֹבְרוֹ בְּשָׂדֶה כֶּרֶם. אֵית תַּנֵּי תָּנֵי: קוֹבְרוֹ בְּשָׂדֶה אִילָן. מַאן דְּאָמַר קוֹבְרוֹ בְּשָׂדֶה כֶּרֶם - אֲבָל בְּשָׂדֶה אִילָן לֹא, מִפְּנֵי אֹהֶל טֻמְאָה. מַאן דְּאָמַר בְּשָׂדֶה אִילָן - אֲבָל בְּשָׂדֶה כֶּרֶם לֹא, מִפְּנֵי הֶכְשֵׁר בְּצִירָה. הֶחֱלִיף, רַבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: עוֹבֵר מִשּׁוּם (דְּבָרִים כא, כג): "וְלֹא תְטַמֵּא אֶת אַדְמָתְךָ". הָיוּ שְׁתֵּיהֶן בּוּר, שְׁתֵּיהֶן נִיר, שְׁתֵּיהֶן זֶרַע - קוֹבְרוֹ בְּאֵיזֶה שֶׁיִּרְצֶה.

כֹּהֵן וְלֵוִי, יִטַּמֵּא לֵוִי; לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל, יִטַּמֵּא יִשְׂרָאֵל. וְלֹא הוּא לֵוִי הוּא יִשְׂרָאֵל?! אָמַר רַבִּי אָבִין: בִּשְׁעַת דּוּכָן שָׁנִינוּ.

מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּכֹהֵן גָּדוֹל וְנָזִיר, שֶׁיִּטַּמָּא נָזִיר וְאַל יִטַּמָּא כֹּהֵן גָּדוֹל, וּמוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לַחֲכָמִים בְּכֹהֵן גָּדוֹל וְנָזִיר, שֶׁיִּטַּמָּא נָזִיר וְאַל יִטַּמָּא כֹּהֵן גָּדוֹל.

הַגַּע עַצְמְךָ, שֶׁהִקְדִּישׁוֹ אָבִיו מֵרֶחֶם! זוֹ תוֹרָה וְזוֹ אֵינָהּ תּוֹרָה.

רַבִּי הוּנָא בְּשֵׁם רַב יוֹסֵף: אָתְיָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר כְּבֵית שַׁמַּאי, דְּבֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: תְּדִיר וּמְקֻדָּשׁ, מְקֻדָּשׁ קוֹדֵם. כֵּן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תְּדִיר וּמְקֻדָּשׁ, מְקֻדָּשׁ קוֹדֵם.

נָזִיר שִׁלְשִׁים וּנְזִיר מֵאָה, יִטַּמָּא נָזִיר שִׁלְשִׁים. נָזִיר מֵאָה וּנְזִיר עוֹלָם, יִטַּמָּא נָזִיר מֵאָה. נָזִיר עוֹלָם וּנְזִיר נְזִירוֹת, אֵית תַּנֵּי תָּנֵי: יִטַּמָּא נָזִיר עוֹלָם, וְאֵית תַּנֵּי תָּנֵי: יִטַּמָּא נָזִיר נְזִירוֹת. מַאן דְּאָמַר יִטַּמָּא נָזִיר עוֹלָם, הָא נָזִיר נְזִירוֹת לֹא, מִפְּנֵי שֶׁקָּרְבְּנוֹתָיו מְרֻבִּין. מַאן דְּאָמַר יִטַּמָּא נָזִיר נְזִירוֹת, וְנָזִיר עוֹלָם לֹא, מִפְּנֵי שֶׁתִּגְלַחְתּוֹ מְרֻבָּה.

הֶחֱלִיף, ייָבָא כַּהֲדָא דַּאֲמַר רַבִּי אַמִּי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: עוֹבֵר מִשּׁוּם "וְלֹא תְטַמֵּא אֶת אַדְמָתְךָ", וְכָא כֵּן.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: עַל אֵלּוּ הַטְּמֵאוֹת הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ: עַל הַמֵּת, וְעַל כַּזַּיִת מִן הַמֵּת, וְעַל כַּזַּיִת נֵצֶל, וְעַל מְלֹא תַרְוָד רָקָב,

[לה.]

וְעַל הַשִּׁזְרָה, וְעַל הַגֻּלְגֹּלֶת, וְעַל אֵבֶר מִן הַמֵּת וְעַל אֵבֶר מִן הַחַי שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם בָּשָׂר כָּרָאוּי, וְעַל חֲצִי קַב עֲצָמוֹת, וְעַל חֲצִי לוֹג דָּם, עַל מַגָּעָן וְעַל מַשָּׂאָן וְעַל אָהִילָן. וְעַל עֶצֶם כִּשְׁעוֹרָה, עַל מַגָּעוֹ וְעַל מַשָּׂאוֹ. עַל אֵלּוּ הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ, וּמַזֶּה בִּשְׁלִישִׁי וּבְשִׁבִיעִי, וְסוֹתֵר אֶת הַקּוֹדְמִים. וְאֵינוֹ מַתְחִיל לִמְנוֹת עַד שֶׁיִּטְהַר וְיָבִיא אֶת קָרְבְּנוֹתָיו.

גְּמָרָא: חַד סָב שְׁאַל מֵרַבִּי יוֹחָנָן: כַּזַּיִת מִן הַמֵּת מְטַמֵּא, כֻּלּוֹ לֹא כָל שֶׁכֵּן? אָמַר לוֹ: לְהָבִיא אֶת הַנֶּפֶל שֶׁאֵין בּוֹ כַּזַּיִת. חָזַר וּשְׁאַל: אֵבֶר מִן הַמֵּת מְטַמֵּא, לֹא כָל שֶׁכֵּן כֻּלּוֹ? אָמַר לוֹ: לְהָבִיא אֶת הַנֶּפֶל שֶׁלֹּא קָרְשׁוּ אֵיבָרָיו.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: חַכִּים הוּא הָהֵן סָבָא? דִּלְמָא חַכִּים מִשְׁאִיל[טז]! מִכֵּיוָן דִּשְׁאַל לְקַדְמֵיתָא, לָא הֲוָה צָרִיךְ מִשְׁאַל תִּנְיָתָא. וְאִי בָּעֵי מִשְׁאַל תַּרְתֵּיהוֹן, שְׁאַל תִּנְיָתָא וְחָזַר מִשְׁאַל קַדְמֵיתָא. תַּלְמִידוֹי דְּרַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲלַפְתָּא שַׁאֲלוּן קַדְמֵיתָא וְלָא שַׁאֲלוּן תִּנְיָתָא. דְּהָא פְּשִׁיטָא לוֹן מִכֵּיוָן שֶׁאֵין בּוֹ כַּזַּיִת, דָּבָר בָּרִיא הוּא שֶׁלֹּא קָרְשׁוּ אֵיבָרָיו.

אָמַר רַבִּי מָנָא לְרַבִּי חִזְקִיָּה: נָהִיר אַתְּ דַּהֲוָה רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא קָאֵים הָכָא, וְאַף תַּרְתֵּין שְׁאֵלְתָּא דְּהָן סָבָא בַּאֲהִילוֹת. לְהָדָא מִילָּה? לָא שֶׁהַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֵיהֶן! וְעוֹד מִן הָדָא דַּאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָיִיתִי סָבוּר שֶׁאֵין הַנִּפְלִים תּוֹרָה, מִמַּה שֶׁהוּא מוֹשִׁיב אֶת אִמָּן יְמֵי טֹהַר, הֲדָא אָמְרָה, שֶׁהַנִּפְלִים תּוֹרָה.

תָּנֵי: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אוֹמֵר: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ הַשֵּׁרֶץ מְטַמֵּא בְּכַעֲדָשָׁה? מִפְּנֵי שֶׁהַשֵּׁרֶץ תְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ בְּכַעֲדָשָׁה. רַבִּי יוּדָן בָּעֵי: הַמֵּת יְטַמֵּא פָּחוֹת מִכַּזַּיִת, דַּאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לְהָבִיא אֶת הַנֶּפֶל שֶׁאֵין בּוֹ כַּזַּיִת! וּנְבֵלָה מְטַמֵּא כְּאָפוּן, דַּאֲמַר רַבִּי חֲנִינָה: אֲנִי רָאִיתִי עֵגֶל כְּאָפוּן בְּשָׁפִיר, מַאי כַּדּוֹן? מִדְּרָשׁוֹת אָמִינָא, דִּרֹשׁ וְקַבֵּל שָׂכָר.

אִי זֶהוּ נֵצֶל? בְּשַׂר הַמֵּת שֶׁנִּתּוֹק וְהַמֹּהַל שֶׁקָּרַשׁ. הָא עוֹדֵהוּ מָחוּי לֹא, לָא כֵן אָמַר רַבִּי חֲנִינָה בְּשֵׁם רַבִּי חֶלְבּוֹ: הַמֵּת שֶׁהִתִּיכוֹ - הֲרֵי זֶה טָמֵא, חֲתָכוֹ וְהִתִּיכוֹ - הֲרֵי זֶה טָהוֹר! רַבִּי יוּדָן וְרַבִּי יוֹסֵי, חַד אָמַר: לְהוֹצִיא מֵי בָּשָׂר שֶׁבּוֹ וְחָרָנָה אָמַר: שֶׁאִם

[לה:]

יִקָּרֵשׁ וְיִהְיֶה בּוֹ כַּזַּיִת יְהֵא מְטַמֵּא מָחוּי.

תְּנִינָן: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּשַׂר הַמֵּת שֶׁיָּבֵשׁ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁרוֹת וְלַחֲזוֹר כְּמוֹת שֶׁהָיָה - טָהוֹר. מַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי? וְלֹא מִן הַנְּבֵלָה לָמַד? מִן הַנְּבֵלָה: מַה נְּבֵלָה אִם יָבְשָׁה טְהוֹרָה, אַף הַמֵּת אִם יָבֵשׁ יְהֵא טָהוֹר. רַבִּי אַמִּי בָּעֵי: אִי מַה הַנְּבֵלָה אִם נִסְרַחַת טְהוֹרָה, אַף הַמֵּת אִם נִסְרַח יְהֵא

[טז] לֹא הֶחֱכִים לִשְׁאֹל כָּרָאוּי.

טָהוֹר, מֵעַתָּה אֵין נָצָל כְּרַבִּי יוֹסֵי. אַשְׁכַּח תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי יֵשׁ נָצָל!

חַבְרַיָּא בְּעוֹן קָמֵי רַבִּי יוֹסֵי: אִי מָה הַנִּבְלָה אֵין לָהּ רָקָב, אַף הַמֵּת אֵין לוֹ רָקָב? אֲמַר לוֹן: לֹא לָמַד הַמֵּת מִן הַנִּבְלָה לַעֲצָמוֹת, אֶלָּא לִבְשָׂר, אֵין רָקָב לִבְשָׂר, יֵשׁ רָקָב לַעֲצָמוֹת. כַּהֲדָא דְתָנֵי בַּר קַפָּרָא (משלי יד, ל): "וּרְקַב עֲצָמוֹת קִנְאָה".

רַבִּי יַנַּי אָמַר (במדבר יט, יח): "אוֹ בַקֶּבֶר" – אֲפִלּוּ נָגַע בְּקֶבֶר אָדָם הָרִאשׁוֹן. חַבְרַיָּא אָמְרִין: מְסָרֵס קָרְיָא 'אוֹ בַקֶּבֶר' – 'אוֹ בְרָקָב' הוּא. תָּנֵי בַּר קַפָּרָא אוֹמֵר: 'אוֹ בַקֶּבֶר' – 'אוֹ בְרָקָב'.

אָמַר רַבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי: מִלְּא תַּרְוָד אֶחָד נָטַל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִמְּקוֹם הַמִּזְבֵּחַ, וּבָרָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן. אָמַר: הַלְוַאי יִבָּרֵא מִמְּקוֹם הַמִּזְבֵּחַ וּתְהֵא לוֹ עֲמִידָה. הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב, ז): "וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה", וּכְתִיב (שמות כ, כ): "מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי" – מָה אֲדָמָה שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן מִזְבֵּחַ, אַף כָּאן מִזְבֵּחַ.

"וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה" (בראשית ו, ג) – קָרוֹב לְאֶלֶף שָׁנָה חָיָה אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאַתְּ אָמַר "וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה"? אֶלָּא לְמֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה – הוּא חוֹזֵר לְמִלֵּא תַּרְוָד אֶחָד רָקָב. וְקַשְׁיָא, עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, וְתִינוֹק בֶּן יוֹמוֹ מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה? עוֹג מִלֵּא תַּרְוָד רָקָב, וְתִינוֹק בֶּן יוֹמוֹ מִלֵּא תַּרְוָד רָקָב?

מִלֵּא תַּרְוָד רָקָב שֶׁאָמְרוּ, יֶשְׁנוֹ מִקְּשָׁרֵי אֶצְבְּעוֹתָיו וּלְמַעְלָה, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מִלֵּא הַיָּד הַגְּדוֹלָה. רַבִּי זְעִירָא רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי מַחֲוִי: הֲדָא דְרַבִּי מֵאִיר הָכֵן, וַהֲדָא דְרַבָּנִין הָכֵן.

אִי זֶהוּ מֵת שֶׁיֵּשׁ לוֹ רָקָב? הַנִּקְבָּר עָרוֹם בְּאָרוֹן שֶׁל שַׁיִשׁ אוֹ עַל גַּבֵּי רִצְפָּה אוֹ עַל גַּבֵּי טַבְלָה שֶׁל שַׁיִשׁ. אֲבָל נִקְבַּר בִּכְסוּתוֹ עַל אָרוֹן שֶׁל עֵץ אוֹ עַל גַּבֵּי טַבְלָה שֶׁל עֵץ – אֵין זֶה רָקָב, זֶהוּ עֲפַר קְבָרוֹת. וְצָרִיךְ מִלֵּא תַּרְוָד וְעוֹד. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: נִקְבַּר עִמּוֹ אֲפִלּוּ גִּילְגִּלִּין קְטָן, אֵין זֶה רָקָב.

רַבִּי יַסָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁנֵי מֵתִים שֶׁקְּבָרָן זֶה בְּצַד זֶה, זֶה נַעֲשָׂה גִּילְגִּלִּין לָזֶה וְזֶה נַעֲשָׂה גִּילְגִּלִּין לָזֶה. מַה נַפְשָׁךְ גִּילְגִּלִּין לָזֶה וְלֹא לָזֶה? הַתִּיב אַבָּא בַּר נָתָן: הָגַע עַצְמָךְ שֶׁהֵבִיא חֲצִי תַּרְוָד רָקָב מִזֶּה וַחֲצִי תַּרְוָד רָקָב מִזֶּה וְעֵרְבָן זֶה בָּזֶה? וַהֲוָה עַיְינַן וְאִיתְחֲמֵי גָּחִיךְ, וְאִקְפַּד עֲלוֹי וּמִית. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי:

[לו.]

הָא אֲזִיל גַּבְרָא וְלֹא שָׁמְעִינַן מִנֵּהּ כְּלוּם, מַאי כְּדוֹן? תַּמָּן אֵין כָּל אֶחָד רָאוּי לְמַלֵּא תַּרְוָד רָקָב, בְּרַם הָכָא כָּל אֶחָד וְאֶחָד רָאוּי לְמַלֵּא תַּרְוָד רָקָב.

נֶחְתְּכָה רַגְלוֹ מֵאַרְכּוּבָה וּלְמַעְלָה אֵין לוֹ רָקָב, מֵאַרְכּוּבָה וּלְמַטָּה יֵשׁ לוֹ רָקָב. נִקְבְּרָה עִמּוֹ – מֵאַרְכּוּבָה וּלְמַטָּן הִיא נַעֲשֵׂית לוֹ גִּילְגִּלִּין, מֵאַרְכּוּבָה וּלְמַעְלָן אֵין נַעֲשֵׂית לוֹ גִּילְגִּלִּין.

חַבְרַיָּא בְּעוֹ קָמֵי רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַבְדּוּמָא: קֶשֶׁר גִּילְגִּלִּין, מִן הָאַרְכֻּבָּה וּלְמַטָּן? וַאֲמַר לוֹן: אֵין כֵּנִי, אֲפִלּוּ לֹא נֶחְתְּכָה, אֶרְאֶה

אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הִיא חֲתוּכָה, וְתֵעָשֶׂה לוֹ גִּילְגְּלִין! מִכֵּיוָן שֶׁהִיא מְחֻבֶּרֶת לוֹ, כְּלוֹ גּוּף אֶחָד הוּא. חָסֵר, מַהוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רָקָב? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: חָסֵר אֵין לוֹ רָקָב, וְאֵין לוֹ תְּפִישַׂת קֶבֶר, וְאֵין לוֹ שְׁכוּנַת קְבָרוֹת.

רַבִּי יוֹחָנָן בְּעֵי: כַּמָּה יֶחְסַר וְלֹא יִהְיֶה לוֹ רָקָב? יֵיבָא כְּיֵי דִּתְנִינַן תַּמָּן: כְּדֵי שֶׁיִּנָּטֵל מִן הַחַי וְיָמוּת, וְכָא כֵּן. הַגַּע עַצְמְךָ שֶׁנִּקַּב וֶוּשְׁטוֹ, הֲרֵי אֵינוֹ חָסֵר וְאֵינוֹ חַיָּה?! לֵית לָךְ אֶלָּא כְּהָדָא: נֶחְתְּכָה רַגְלוֹ, מִן הָאַרְכֻּבָּה וּלְמַטָּה - יֵשׁ לוֹ רָקָב, מִן הָאַרְכֻּבָּה וּלְמַעְלָן - אֵין לוֹ רָקָב. נִקְּבָרָה עִמּוֹ, מִן הָאַרְכֻּבָּה וּלְמַטָּן - נַעֲשֵׂית לוֹ גִּילְגְּלִין, מִן הָאַרְכֻּבָּה וּלְמַעְלָן - אֵין נַעֲשֵׂית לוֹ גִּילְגְּלִין.

נְפָלִים מַהוּ שֶׁיִּהְא לָהֶן רָקָב? מַאן דְּמַר דָּמָן מְטַמֵּא בִּרְבִיעִית - יֵשׁ לָהֶן רָקָב, וּמַאן דְּמַר אֵין דָּמָן מְטַמֵּא בִּרְבִיעִית - אֵין לָהֶן רָקָב. נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: עֲפַר תְּלוּלִיּוֹת לָמָּה הוּא טָמֵא? מִפְּנֵי שֶׁהַנְּשִׁים קוֹבְרוֹת שָׁם נְפָלֵיהֶן. אָמַר רַבִּי יוּדָן אֲבוּי דְּרַבִּי מַתַּנְיָה: לָא מִסְתַּבְּרָה דְּלָא דְּמֵכֵי שְׁחִין קוֹבְרִין שָׁם אִיבְּרֵיהֶן? אִית לָךְ מֵימַר מִשָּׁם רָקָב?! לֹא, מִשָּׁם מַגָּע כְּשִׁעוּרָהּ.

וְהָא תָנֵי: נָטַל מִמֶּנּוּ עָפָר וּסְמָכוֹ לוֹ - טָהוֹר! תִּפְתַּר כְּהָדֵין תַּנָּיָא, דְּתָנֵי: עֲקָרוֹ מִמְּקוֹמוֹ טָמֵא, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מְטַהֵר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: וְיָרְדוּ בְּשִׁיטַּת רַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּתָנֵי: הַשִּׁזְרָה וְהַגֻּלְגֹּלֶת, אֲפִלּוּ מְכֻתָּתִין אֲפִלּוּ מְפוֹרָקִין - טְמֵאִים. שֶׁהַקֶּבֶר מְצָרְפָן מִשּׁוּם אָדָם בְּאֹהֶל.

[לו:]

מַתְנִיתָא דְּרַבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, דְּתָנֵי: אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ בָתֵּי דִינִין חֲלוּקִין, מְקַצָּתָן אוֹמְרִים רְבִיעִית דָּם רֹבַע עֲצָמוֹת, מְקַצָּתָן אוֹמְרִים חֲצִי לוֹג דָּם חֲצִי קַב עֲצָמוֹת. בֵּית דִּין שֶׁאַחֲרֵיהֶן אָמְרוּ: רְבִיעִית דָּם וְרֹבַע עֲצָמוֹת לִתְרוּמָה וּלְקָדָשִׁים, חֲצִי קַב עֲצָמוֹת וַחֲצִי לוֹג דָּם לְנָזִיר וּלְמִקְדָּשׁ. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: מִדָּרָשׁ אֲמָרוּהָ מִפִּי חַגַּי זְכַרְיָה וּמַלְאָכִי.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: אֲבָל הַסְּכָכוֹת וְהַפְּרָעוֹת, וּבֵית הַפְּרָס, וְאֶרֶץ הָעַמִּים, וְהַגּוֹלֵל, וְהַדּוֹפֵק, וּרְבִיעִית דָּם, וְאֹהֶל, וְרֹבַע עֲצָמוֹת, וְכֵלִים הַנּוֹגְעִין בְּמֵת, וִימֵי סְפִירוֹ, וִימֵי גָּמְרוֹ; עַל אֵלּוּ אֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ, וּמַזֶּה בַּשְּׁלִישִׁי וּבַשְּׁבִיעִי, וְאֵינוֹ סוֹתֵר אֶת הַקּוֹדְמִים, וּמַתְחִיל מוֹנֶה מִיָּד, וְקָרְבָּן אֵין לוֹ. בֶּאֱמֶת אָמְרוּ: יְמֵי הַזָּב וְהַזָּבָה, וִימֵי הֶסְגֵּרוֹ שֶׁל מְצֹרָע, הֲרֵי אֵלּוּ עוֹלִין לוֹ.

גְּמָרָא: בְּנָתִים מַהוּ? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בְּנָתִים לְהָקֵל, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: בְּנָתִים לְהַחְמִיר. מַהוּ בְּנָתִים? זֶה אֵבֶר מִן הַמֵּת וְאֵבֶר מִן הַחַי שֶׁאֵין עֲלֵיהֶן בָּשָׂר כָּרָאוּי. רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: מִנַּיִן עֶצֶם כְּשִׁעוּרָהּ? לֹא מִן הַדִּין קְרָיָא (בְּמִדְבַּר יט, טז): "אוֹ בְעֶצֶם אָדָם"? הָכָא אַתְּ עֲבַד לַהּ כְּשִׁעוּרָהּ, וְהָכָא אַתְּ עֲבַד לַהּ פָּחוֹת מִכְּשִׁעוּרָהּ! תָּנֵי רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַבְדּוּמָא (שָׁם): "בַּחֲלַל" - כָּל שֶׁהוּא חָלָל. "בַּחֲלַל" - זֶה אֵבֶר מִן

הַמֵּת וְאֵבֶר מִן הַחַי שֶׁאֵין עֲלֵיהֶם בָּשָׂר כָּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: סְכָכוֹת וּפְרָעוֹת תּוֹרָה הֵן אֵצֶל תְּרוּמָה, וְאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ. רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: אִם לִשְׂרֹף, אֲפִלּוּ עַל סָפֵק דִּבְרֵיהֶן שׁוֹרְפִין, אֶלָּא לִלְקוֹת. תְּנֵי רַבִּי יוֹסֵי צַיְידָנָיָה קָמֵי רַבִּי יִרְמְיָה, וּפְלִיג עַל רַבִּי יִרְמְיָה: כָּל טֻמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁהַנָּזִיר מְגַלֵּחַ - חַיָּבִין עָלֶיהָ עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל טֻמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עָלֶיהָ - אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רוֹבְדֵי אִילָן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יָדוֹ אַחַת

[לז.]

בְּצַד זוֹ, וְיָדוֹ אַחַת בָּרֹבֶד, אֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ. רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: אִם חוֹצֵץ הוּא בִּפְנֵי הַטֻּמְאָה, יָחוֹץ בִּפְנֵי טָהֳרָה, אִם אֵינוֹ חוֹצֵץ בִּפְנֵי טֻמְאָה אַל יָחוֹץ בִּפְנֵי טָהֳרָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַמֵּת בַּבַּיִת וְהַנָּזִיר תַּחַת הַמִּטָּה, נָזִיר מְגַלֵּחַ, כָּל שֶׁכֵּן הַמֵּת תַּחַת הַמִּטָּה וְהַנָּזִיר בַּבַּיִת, מְגַלֵּחַ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַמֵּת וְהַנָּזִיר תַּחַת כַּרְעֵי הַמִּטָּה, תַּחַת מְעֵי הַגָּמָל, תַּחַת מְעֵי הַשְּׂקוֹף, תַּחַת מַלְתְּרִיוֹת - אֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ, וְלֹא כָּל דָּבָר שֶׁנִּרְאֶה לְהָגֵן. שְׁמַע חִזְקִיָּה וַאֲמַר: טְהֲרוּ מֵתִים.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַמֵּת בַּבַּיִת וְהַנָּזִיר בַּטְּרִיקְלִין - הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ, כָּל שֶׁכֵּן הַמֵּת בַּטְּרִיקְלִין וְהַנָּזִיר בַּבַּיִת - שֶׁהַנָּזִיר מְגַלֵּחַ. רַבִּי מָנָא בָּעֵי: אִם אֹהֶל לָחוּץ, יְהֵא אֹהֶל לְהַמְשִׁיךְ; אִם אֵינוֹ אֹהֶל לְהַמְשִׁיךְ, תִּפְקַע טֻמְאָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: סְכָכוֹת וּפְרָעוֹת תּוֹרָה הֵן - הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ. אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: טֻמְאָה טְמוּנָה בְּקַרְקָעוֹ שֶׁל בַּיִת - נָזִיר מְגַלֵּחַ. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יֹאשִׁיָּה: רֹב בִּנְיָנוֹ וְרֹב מִנְיָנוֹ שֶׁל מֵת - אֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ.

'בְּאֶמֶת' - אָמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר: כָּל מָקוֹם שֶׁשָּׁנִינוּ 'בֶּאֱמֶת' - הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי.

"יִפְלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ" (בַּמִּדְבָּר ו, יב), מִכָּן שֶׁטִּמְאִים נוֹפְלִין. וְיִסְתֹּר? אֵין לָךְ סוֹתֵר, אֶלָּא יְמֵי הַמֵּת בִּלְבַד. וְלָמָּה לֹא יַעֲלוּ? מָה אִם יָמִים שֶׁעוֹשִׂין מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב אַתְּ אוֹמֵר עוֹלִין, יָמִים שֶׁאֵין עוֹשִׂין מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב אֵינוֹ דִּין שֶׁיַּעֲלוּ? מָה חָמַרְתָּ מֵימַר שֶׁאֵין עוֹלִין? אָמַר רַבִּי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ (שָׁם, ה): "גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ" - יָמִים שֶׁל גִּדּוּל שֵׂעָר עוֹלִין, יָמִים שֶׁל

[לז:]

הַעֲבָרַת שֵׂעָר אֵין עוֹלִין. עַד כְּדוֹן בִּימֵי סְפִירוֹ, בִּימֵי גָּמְרוֹ? רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: (שָׁם יב, יב): "אַל נָא תְּהִי כַּמֵּת" - מַה יְמֵי הַמֵּת אֵין עוֹלִין, אַף יְמֵי הֶחְלֵט אֵין עוֹלִין.

חַד בֵּי רַבִּי, אָמַר הָדָא דְרַבִּי יוֹחָנָן קָמֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, וְלֹא קִבֵּל עֲלוֹי. אֲמַר לֵהּ: הָכָא אַתְּ עָבֵד לַהּ הֶסְגֵּר וְהָכָא אַתְּ עָבֵד לַהּ הֶחְלֵט? לֵית יָכֵיל. דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: "אַל נָא תְּהִי כַּמֵּת"... "תִּסָּגֵר" - מַה יְמֵי הַמֵּת שִׁבְעָה, אַף יְמֵי הֶסְגֵּר שִׁבְעָה.

הֲלָכָה ד: **מַתְנִיתִין**: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כָּל טֻמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁהַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עָלֶיהָ - חַיָּבִין עָלֶיהָ עַל בִּיאַת מִקְדָּשׁ, וְכָל טֻמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עָלֶיהָ - אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: לֹא תְהֵא זוֹ קַלָּה מִן הַשֶּׁרֶץ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: דַּנְתִּי לִפְנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מָה אִם עֶצֶם כְּשֶׁעוֹרָה שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא אֶת הָאָדָם בְּאֹהֶל - הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עַל מַגָּעוֹ וְעַל מַשָּׂאוֹ, רְבִיעִית דָּם שֶׁהִיא מְטַמֵּא אֶת הָאָדָם בְּאֹהֶל - אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עַל מַגָּעָהּ וְעַל מַשָּׂאָהּ? אָמַר לִי: מַה זֶּה עֲקִיבָה? אֵין דָּנִין כָּאן מִקַּל וָחֹמֶר! וּכְשֶׁבָּאתִי וְהִרְצֵיתִי אֶת הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר לִי: יָפֶה אָמַרְתָּ! אֶלָּא כָּךְ אָמְרָה הֲלָכָה.

גְּמָרָא: תַּמָּן תְּנִינַן: שְׁנַיִם טְמֵאִין בְּמֵת, אֶחָד טָמֵא טֻמְאַת שִׁבְעָה וְאֶחָד טָמֵא טֻמְאַת עֶרֶב. שְׁלֹשָׁה טְמֵאִין בְּמֵת, שְׁנַיִם טְמֵאִין טֻמְאַת שִׁבְעָה וְאֶחָד טָמֵא טֻמְאַת עֶרֶב. אַרְבָּעָה טְמֵאִין בְּמֵת, שָׁלֹשׁ טְמֵאִין טֻמְאַת שִׁבְעָה וְאֶחָד טָמֵא טֻמְאַת עֶרֶב. כֵּיצַד שְׁנַיִם? אָדָם הַנּוֹגֵעַ בַּמֵּת - טָמֵא טֻמְאַת שִׁבְעָה, וְאָדָם הַנּוֹגֵעַ בּוֹ - טָמֵא טֻמְאַת עֶרֶב וְכוּ׳.

רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: וְכֻלְּהוֹן תּוֹרָה הֵן אֶצֶל תְּרוּמָה, אֲבָל עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא עַל הָרִאשׁוֹן בִּלְבַד. שֵׁנִי שֶׁנִּגַּע בָּרִאשׁוֹן מַה טַּעַם? "וְאִישׁ אֲשֶׁר יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטָּא" (במדבר יט, כ), הַטָּעוּן חִטּוּי - חַיָּב עַל בִּיאַת מִקְדָּשׁ, וְשֶׁאֵין טָעוּן חִטּוּי - אֵינוֹ חַיָּב עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ.

הַתִּיבוֹן: הֲרֵי אָדָם הַנּוֹגֵעַ בִּכְלִים וְנוֹגְעִין בְּמֵת, טָעוּן חִטּוּי וְהוּא שֵׁנִי! אָמַר רַבִּי אָבִין בַּר חִיָּה: בְּטֻמְאַת אִישׁ בְּאִישׁ, לֹא בְּטֻמְאַת אִישׁ בִּכְלִים. מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי אָבִין בַּר חִיָּה, אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא עַל הָרִאשׁוֹן בִּלְבַד. מֵאַחַר שֶׁאִלּוּ אָדָם בְּאָדָם אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא עַל הָרִאשׁוֹן בִּלְבַד, וְכָא אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא עַל הָרִאשׁוֹן

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת נִדָּה פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. הֲרֵי שֶׁהָיְתָה נִשֵּׂאת וְהָיְתָה רוֹאָה דָּם בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ - מְשַׁמֶּשֶׁת פַּעַם רִאשׁוֹנָה, שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית, מִכָּאן וָאֵילָךְ - אֵינָהּ מְשַׁמֶּשֶׁת, אֶלָּא תִּתְגָּרֵשׁ וְתִנָּשֵׂא לְאַחֵר. נִשֵּׂאת לְאַחֵר וְהָיְתָה רוֹאָה דָּם בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ - מְשַׁמֶּשֶׁת פַּעַם רִאשׁוֹנָה שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית, מִכָּאן וָאֵילָךְ - לֹא תְשַׁמֵּשׁ, אֶלָּא תִּתְגָּרֵשׁ וְתִנָּשֵׂא לְאַחֵר. נִשֵּׂאת לְאַחֵר וְהָיְתָה רוֹאָה דָּם בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ - מְשַׁמֶּשֶׁת פַּעַם רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית. עַד כַּמָּה מֻתֶּרֶת לְנַשֵּׂא? עַד שָׁלֹשׁ. יָתֵר מִכָּאן - אֲסוּרָה עַד שֶׁתִּבְדּוֹק אֶת עַצְמָהּ. כֵּיצַד בּוֹדְקִין אוֹתָהּ? מְבִיאִין שְׁפוֹפֶרֶת וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ מִכְחוֹל, וּמֵבִיא מוֹךְ וְנוֹתֵן בְּרֹאשׁ הַמִּכְחוֹל, נִמְצָא עַל רֹאשׁוֹ - הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא דַּם הַמָּקוֹר, וְעַל הַצְּדָדִין - הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא דַּם צְדָדִין. אִם יֵשׁ לָהּ וֶסֶת - הֲרֵי זוֹ תּוֹלָה לְוֶסְתָּהּ. אִם יֵשׁ לָהּ מַכָּה - הֲרֵי זוֹ תּוֹלָה בָּהּ. וְאִם הָיְתָה דַּם נִדָּתָהּ מְשֻׁנֶּה מִדַּם מַכָּתָהּ - הֲרֵי זוֹ אֵינָהּ תּוֹלָה:

ב. נֶאֱמֶנֶת אִשָּׁה לוֹמַר: ״יֵשׁ בִּי מַכָּה בַּמָּקוֹר, וְ״אֵין בִּי מַכָּה בַּמָּקוֹר״; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: דַּם הַיּוֹצֵא מִן הַמָּקוֹר, אַף עַל פִּי שֶׁבְּיָדוּעַ שֶׁהוּא דַּם הַמַּכָּה - טָמֵא. וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ: דַּם הַמַּכָּה - טָהוֹר. הָיְתָה בּוֹדֶקֶת בְּיָמִין וְהִיא טְמֵאָה, בִּשְׂמֹאל וְהִיא טְהוֹרָה - לֹא תִבְדּוֹק אֶלָּא בִּשְׂמֹאל. בֶּחָצֵר וְהִיא טְהוֹרָה, בַּטְּרַקְלִין וְהִיא טְמֵאָה - לֹא תִבְדּוֹק אֶלָּא בֶּחָצֵר. בְּעַצְמָהּ וְהִיא טְמֵאָה, בַּחֲבֶרְתָּהּ וְהִיא טְהוֹרָה - לֹא תִבְדּוֹק אֶלָּא בַּחֲבֶרְתָּהּ; כֵּיצַד תּוֹלוֹת זוֹ בְּזוֹ? עֻבְּרָה וְשֶׁאֵינָהּ עֻבְּרָה - תּוֹלָה עֻבְּרָה בְּשֶׁאֵינָהּ עֻבְּרָה. מֵנִיקָה וְשֶׁאֵינָהּ מֵנִיקָה - תּוֹלָה מֵנִיקָה בְּשֶׁאֵינָהּ מֵנִיקָה. זְקֵנָה וְשֶׁאֵינָהּ זְקֵנָה - תּוֹלָה זְקֵנָה בְּשֶׁאֵינָהּ זְקֵנָה. בְּתוּלָה וְשֶׁאֵינָהּ בְּתוּלָה - תּוֹלָה בְּתוּלָה בְּשֶׁאֵינָהּ בְּתוּלָה. הָיוּ שְׁתֵּיהֶן מְעֻבָּרוֹת, שְׁתֵּיהֶן מֵנִיקוֹת, שְׁתֵּיהֶן זְקֵנוֹת, שְׁתֵּיהֶן בְּתוּלוֹת - זוֹ הִיא שֶׁאָמְרוּ: ״לֹא הָיוּ רְאוּיוֹת לִרְאוֹת״ - רוֹאִין אוֹתָן כְּאִילּוּ הֵן רְאוּיוֹת לִרְאוֹת:

ג. בְּתוּלָה עֻבְּרָה וּמֵנִיקָה וּזְקֵנָה - אֵין תּוֹלוֹת זוֹ בְּזוֹ. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מַעֲשֶׂה בְּשִׁקְמָה שֶׁבִּכְפַר סַבָּא שֶׁהֵם מַחֲזִיקִין בּוֹ טֻמְאָה, בְּדָקוּהוּ וְלֹא מָצְאוּ תַּחְתָּיו כְּלוּם. פַּעַם אַחַת בָּא הָרוֹחַ וּפָרַכְתּוּ מִשָּׁרָשָׁיו, וְנִמְצֵאת גֻּלְגֹּלֶת שֶׁל מֵת שְׁלֵמָה דְּבוּקָה בְּשָׁרָשָׁיו. אָמְרוּ לוֹ: מִשָּׁם רְאָיָה? שֶׁמָּא לֹא בְּדָקוּהוּ כָּל צָרְכּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה בְּמִעֲרַת שֶׁל שִׁיחִין שֶׁהָיוּ מַחֲזִיקִין בּוֹ טֻמְאָה, בְּדָקוּהוּ עַד שֶׁהִגִּיעַ לְקַרְקַע שֶׁהָיְתָה חֲלָקָה כַּצִּפֹּרֶן, פַּעַם אַחַת נִכְנְסוּ פּוֹעֲלִין לְתוֹכָהּ מִפְּנֵי גְּשָׁמִים, וּכְשֶׁהָיוּ מְהַרְסִים בְּקַרְדֻּמּוֹת, בָּדְקוּ וּמָצְאוּ שָׁם מַכְתֶּשֶׁת מְלֵאָה עֲצָמוֹת. אָמְרוּ לוֹ: מִשָּׁם רְאָיָה? שֶׁמָּא לֹא בְּדָקוּהוּ כָּל צָרְכּוֹ. אָמַר רַבִּי שָׁאוּל: מַעֲשֶׂה בְּסֶלַע בֵּית חוֹרִין שֶׁהָיוּ מַחֲזִיקִין בּוֹ טֻמְאָה, וְאֵינָן יְכוֹלִין לְבָדְקָן מִפְּנֵי שֶׁהָיָה מְרֻבֶּה. אָמַר לָהֶם זָקֵן אֶחָד: הָבִיאוּ לִי סָדִין, הֵבִיאוּ לוֹ סָדִין וְשָׁרְאוֹ בַּמַּיִם וּפֵרְשׂוֹ עַל גַּבּוֹ, וְנִמְצָא מִן הַצְּדָדִין נָגוּב וּבָאֶמְצַע לַח, בָּדְקוּ וּמָצְאוּ שָׁם בּוֹר גָּדוֹל שֶׁל מֵתִים:

ד. וְאֵיזֶהוּ רֹק תְּפֵל? כָּל שֶׁלֹּא טָעַם כְּלוּם מִבָּעֶרֶב. יָשַׁן כָּל הַיּוֹם - אֵינוֹ עוֹשֶׂה רֹק תְּפֵל. נֵעוֹר כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר - עוֹשֶׂה רֹק תְּפֵל. מֵי לְעִיסַת גְּרִיסִין שֶׁל חֲלָקַת נָפֶשׁ, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מֵי גְּרִיסִין רוֹתֵחַ וְעוֹבֵר שֶׁיִּתֵּן לְתוֹכוֹ מֶלַח:

ה. מֵי רַגְלַיִם שֶׁהֶחְמִיצוּ. וְכַמָּה הִיא חֲמוּצָן? שְׁלֹשָׁה יָמִים. נָתַר - זוֹ נֶתֶר אֲלֶכְסַנְדְּרִית. בּוֹרִית וּקְמוֹלְיָא וְאֶשְׁלָג, מִכָּל מָקוֹם מְקַשְׁקֵשׁ וְאֵין צָרִיךְ לְנַגְּבוֹ. הֶעֱבִירָן שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן, רִאשׁוֹנִים - עָלוּ לוֹ, וּשְׁנִיִּים - לֹא עָלוּ לוֹ:

ו. הֶעֱבִיר עָלָיו שִׁבְעָה סְמָנִין וְלֹא עָבַר. וְשָׁנָה וְעָבַר - הַטְּהָרוֹת טְהוֹרוֹת. שִׁשָּׁה סְמָנִין וְלֹא עָבַר, סַאפוֹן וְעָבַר - הַטְּהָרוֹת תְּלוּיוֹת, שֶׁאִלּוּ הֶעֱבִיר עָלָיו הַשְּׁבִיעִי, שֶׁמָּא הָיָה עוֹבֵר:

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

ז. דַּם הַנִּדָּה וַדַּאי - מַעֲבִיר עָלָיו שִׁבְעָה סָמָנִין וְנוֹטֵל. הַשַּׁק וְהָעוֹר - אֵין מַעֲבִירִין עֲלֵיהֶן שִׁבְעָה סָמָנִין וּמְבַטְּלִין. הַבֶּגֶד הַצָּבוּעַ - מִטַּמֵּא בַּכְּתָמִים. וְרַבִּי נָתָן בֶּן יוֹסֵף אוֹמֵר: אֵינוֹ מִטַּמֵּא בַּכְּתָמִים, שֶׁלֹּא תִּקְּנוּ בִּגְדֵי צִבְעוֹנִין לְאִשָּׁה אֶלָּא לְהָקֵל עַל כְּתִמֶּיהָן. בֶּגֶד שֶׁאָבַד כֻּלּוֹ - מַעֲבִיר עָלָיו שִׁבְעָה סָמָנִין וּמְבַטְּלוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בּוֹדְקוֹ שְׁכוּנוֹת שְׁכוּנוֹת. אָבְדָה בּוֹ שִׁכְבַת זֶרַע, אִם הָיָה חָדָשׁ - בּוֹדְקוֹ בְּמַחַט. שַׁחַק - בּוֹדְקוֹ בַּחַמָּה:

מַסֶּכֶת נִדָּה פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. הָיְתָה לְמוּדָה לִהְיוֹת רוֹאָה בִּתְחִלַּת הַוֵּסֶת, כָּל הַטָּהֳרוֹת שֶׁעָשְׂתָה בִּתְחִלַּת הַוֵּסֶת וּבְאֶמְצַע הַוֵּסֶת וּבְסוֹף הַוֵּסֶת - טְמֵאוֹת. בְּאֶמְצַע הַוֵּסֶת. כָּל הַטָּהֳרוֹת שֶׁעָשְׂתָה בִּתְחִלַּת הַוֵּסֶת - טְהוֹרוֹת. בְּאֶמְצַע הַוֵּסֶת וּבְסוֹף הַוֵּסֶת - טְמֵאוֹת. וּבְסוֹף הַוֵּסֶת, כָּל טָהֳרוֹת שֶׁעָשָׂאָה בִּתְחִלַּת וּבְאֶמְצַע הַוֵּסֶת - טְהוֹרוֹת. וּבְסוֹף הַוֵּסֶת - טְמֵאוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף יָמִים וְשָׁעוֹת וְסָתוֹת הֵן:

ב. כֵּיצַד? הָיְתָה לְמוּדָה לִהְיוֹת רוֹאָה מִיּוֹם עֶשְׂרִים לְיוֹם עֶשְׂרִים מֵשֵׁשׁ שָׁעוֹת לְשֵׁשׁ שָׁעוֹת? הִגִּיעַ יוֹם עֶשְׂרִים וְלֹא רָאֲתָה - אֲסוּרָה לְשַׁמֵּשׁ כָּל הַיּוֹם; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר עַד שֵׁשׁ שָׁעוֹת. עָבְרָה שֵׁשׁ שָׁעוֹת וְלֹא רָאֲתָה - אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ כָּל הַיּוֹם; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר מֵשֵׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה, וְאֵין מְחַיְּבִין אוֹתָהּ שֶׁתְּהֵא יָדָהּ בְּעֵינָהּ כָּל הַיּוֹם, אֶלָּא בּוֹדְקָהּ סָמוּךְ לְוֶסְתָּהּ:

ג. הָיְתָה לְמוּדָה לִהְיוֹת רוֹאָה יוֹם עֶשְׂרִים וְאֶחָד, יוֹם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם, יוֹם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה - הֲרֵי זוֹ וֶסֶת לְסֵרוּגִין. סֵרְגָה לְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה - אֵינוֹ וֶסֶת. הָיְתָה לְמוּדָה לִהְיוֹת רוֹאָה יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר, וְשִׁנְּתָה לְיוֹם שִׁשָּׁה עָשָׂר - זֶה וָזֶה אֲסוּרִין. שִׁנְּתָה לְיוֹם שִׁבְעָה עָשָׂר - הַתַּר שִׁשָּׁה עָשָׂר, וְנֶאֱסַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר וְשִׁבְעָה עָשָׂר. שִׁנְּתָה לְיוֹם שְׁמוֹנָה עָשָׂר - הֻתְּרוּ כֻּלָּן, וְאֵין אֲסוּרוֹת אֶלָּא מִשְׁמוֹנָה עָשָׂר וָאֵילָךְ. הָיְתָה לְמוּדָה לִהְיוֹת רוֹאָה יוֹם עֶשְׂרִים וְשִׁנְּתָה לְיוֹם שְׁלֹשִׁים - זֶה וָזֶה אֲסוּרִין. הִגִּיעַ יוֹם עֶשְׂרִים וְלֹא רָאֲתָה - מֻתֶּרֶת לְשַׁמֵּשׁ עַד יוֹם שְׁלֹשִׁים, וְחוֹשֶׁשֶׁת לְיוֹם שְׁלֹשִׁים. הִגִּיעַ יוֹם שְׁלֹשִׁים וְרָאֲתָה, הִגִּיעַ יוֹם עֶשְׂרִים וְלֹא רָאֲתָה, הִגִּיעַ יוֹם שְׁלֹשִׁים וְלֹא רָאֲתָה, וְהִגִּיעַ יוֹם עֶשְׂרִים וְרָאֲתָה - הַתַּר יוֹם שְׁלֹשִׁים וְנֶאֱסַר יוֹם עֶשְׂרִים, מִפְּנֵי שֶׁאֹרַח בִּזְמַנּוֹ בָּא:

ד. הָרוֹאָה דָּם - מְטַמְּאָה מֵעֵת לְעֵת. מַה הִיא מְטַמְּאָה? אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין, מִשְׁכָּבוֹת וּמוֹשָׁבוֹת, וּכְלֵי חֶרֶס הַמַּקְפִּין צָמִיד פָּתִיל, וְאֵינָהּ מְקַלְקֶלֶת, וְאֵינָהּ מְטַמְּאָה אֶת בּוֹעֲלָהּ, וְאֵינָהּ מוֹנָה שִׁבְעָה אֶלָּא מִשָּׁעָה שֶׁרָאֲתָה:

ה. הָרוֹאָה כֶּתֶם - מְטַמְּאָה לְמַפְרֵעַ. וּמַה הִיא מְטַמְּאָה? אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין, מִשְׁכָּבוֹת וּמוֹשָׁבוֹת, וּכְלֵי חֶרֶס הַמַּקְפִּין צָמִיד פָּתִיל, וּמְקַלְקֶלֶת לְמִנְיָנָהּ, וּמְטַמְּאָה אֶת בּוֹעֲלָהּ, וְאֵינָהּ מוֹנָה שִׁבְעָה אֶלָּא מִשָּׁעָה שֶׁרָאֲתָה. זוֹ וְזוֹ תּוֹלִין, לֹא אוֹכְלִין וְלֹא שׁוֹרְפִין:

ו. תִּינוֹקֶת שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנָּהּ לִרְאוֹת וְנִשֵּׂאת, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נוֹתְנִין לָהּ אַרְבָּעָה לֵילוֹת מִסְרָגִין, וַאֲפִלּוּ בְּאַרְבָּעָה חֳדָשִׁים. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כָּל זְמַן שֶׁהִיא נוֹגֶפֶת וּבִזְמַן שֶׁלֹּא הִפְסִיקָה מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ, אֲבָל הִפְסִיקָה מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ וְרָאֲתָה - הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה נִדָּה. נִשְׁתַּנָּה מַרְאֶה דָּמֶיהָ - טְמֵאָה נִדָּה. וּכְשֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּהּ לִרְאוֹת - נוֹתְנִין לָהּ אַרְבָּעָה לֵילוֹת. הִפְסִיקָה מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ וְרָאֲתָה - הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה נִדָּה. נִשְׁתַּנָּה מַרְאֶה דָּמֶיהָ - טְמֵאָה נִדָּה. רָאֲתָה וְעוֹדָהּ בְּבֵית אָבִיהָ - נוֹתְנִין לָהּ כָּל הַלַּיְלָה וְנוֹתְנִין לָהּ עוֹנָה שְׁלֵמָה. וְכַמָּה עוֹנָה שְׁלֵמָה? פֵּרֵשׁ רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לַיְלָה וַחֲצִי יוֹם.

ז. וְכֻלָּן שֶׁהָיוּ שׁוֹפְעוֹת וּבָאוֹת, מִתּוֹךְ אַרְבָּעָה לֵילוֹת, לְאַחַר אַרְבָּעָה לֵילוֹת, מִתּוֹךְ הַלַּיְלָה, לְאַחַר הַלַּיְלָה - כֻּלָּן צְרִיכוֹת לִבְדּוֹק אֶת עַצְמָן. וּבְכֻלָּן רַבִּי מֵאִיר מַחְמִיר כְּדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. וְכֵן שְׁאָר רְאָיוֹת שֶׁבֵּין בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל - הֲלֵךְ אַחַר מַרְאֶה דָּמִים.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁהָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מַרְאֶה דָּמִים מְשֻׁנִּים הֵן זֶה מִזֶּה. כֵּיצַד? דַּם נִדָּה – אָדוֹם. דַּם בְּתוּלִים – אֵינוֹ אָדֹם. דַּם נִדָּה – זֹהוֹם. דַּם בְּתוּלִים – אֵינוֹ זוֹהֵם. דַּם הַנִּדָּה – בָּא מִן הַמָּקוֹר. דַּם הַבְּתוּלִים – בָּא מִן הַצְּדָדִין:

ח. רָאֲתָה כֶּתֶם וְאַחַר כָּךְ רָאֲתָה דָּם – הֲרֵי זוֹ תּוֹלָה כִּתְמָהּ בִּרְאִיָּתָהּ בְּתוֹךְ מֵעֵת לְעֵת; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: יוֹמוֹ. אָמַר רַבִּי: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר מִדְּבָרַי, שֶׁהוּא מְתַקֵּן וַאֲנִי מְעַוֵּת. בְּדִקָּה חֲלוּקָּה וְהִשְׁאִילַתּוּ לַחֲבֶרְתָּהּ וְאַחַר כָּךְ נִמְצָא עָלֶיהָ דָּם – הִיא טְהוֹרָה, וַחֲבֶרְתָּהּ תּוֹלָה בָּהּ. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: אִלְמָלֵי יָדֵיהָ מֻנָּחוֹת בְּעֵינֶיהָ כָּל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, יָפֶה אַתָּה אוֹמֵר! עַכְשָׁו אוֹמֵר: עִם סְלוּק יָדֶיהָ רָאֲתָה, מַה לִּי הִפְרִישָׁה בְּטָהֳרָה בַּשְּׁבִיעִי מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה, מַה לִּי הִפְרִישָׁה בְּטָהֳרָה בָּרִאשׁוֹן? אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלִיעֶזֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֶפְשָׁר יוֹם רִאשׁוֹן וְיוֹם שְׁבִיעִי טְהוֹרִין וְהָאֶמְצָעִיִּים טְמֵאִין, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה (וַיִּקְרָא, טו, כח): "וְאַחַר תִּטְהָר" – וְאַחַר אַחַר לְכָלָן. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וְאִי אַתָּה מוֹדֶה בְּזָב שֶׁרָאָה קֶרִי, וְנָזִיר שֶׁהָלַךְ תַּחַת סְכָכוֹת וּפְרָעוֹת שֶׁמּוֹנֶה בְּסֵרוּגִין? וְהַתּוֹרָה אָמְרָה (בְּמִדְבַּר ו, יב): "וְהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים יִפְּלוּ". רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי אֶלִיעֶזֶר מִדִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא מִשְּׁנֵיהֶן, אֲבָל הֲלָכָה כִּדְבְרֵי רַבִּי אֶלִיעֶזֶר:

ט. הַזָּב וְהַזָּבָה הַנִּדָּה וְהַיּוֹלֶדֶת וּמְצֹרָע שֶׁמֵּתוּ – מְטַמְּאִין בְּמַשָּׂא. וְאֵין מְטַמְּאִין אֶלָּא בְּרֶבֶץ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין שׁוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶם עַל טְמֵאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו, שֶׁאֵין טְמֵאָה אֶלָּא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁמֵּת שֶׁהוּא טָהוֹר מִלְּטַמֵּא בְּמַשָּׂא? לְפִי שֶׁאֵין טְמֵאָתוֹ אֶלָּא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים:

י. וּמוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה בְּיוֹשֶׁבֶת עַל הַמַּשְׁבֵּר וָמֵתָה, וְיָצְאָה הֵימֶנָּה רְבִיעִית דָּם – שֶׁהִיא

הַשָּׁלֵם

מְטַמְּאָה מִשּׁוּם כֶּתֶם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: לְפִיכָךְ אֵין מְטַמְּאָה בְּאֹהֶל. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מְטַמֵּא בְּאֹהֶל:

יא. בְּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מַטְבִּילִין כֵּלִים עַל גַּב נִדּוֹת מֵתוֹת, וְהָיוּ נִדּוֹת חָיוֹת מִתְבַּיְּשׁוֹת. הִתְקִינוּ שֶׁיִּהְיוּ מַטְבִּילִין עַל גַּבֵּי כָּל הַנָּשִׁים מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל נִדּוֹת חָיוֹת. בְּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מַטְבִּילִין עַל גַּבֵּי זָבִין מֵתִין, וְהָיוּ זָבִין חַיִּין מִתְבַּיְּשִׁין – הִתְקִינוּ שֶׁיִּהוּ מַטְבִּילִין עַל גַּבֵּי כָּל הָאֲנָשִׁים מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל זָבִין חַיִּים. בְּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מַנִּיחִין אֶת הַמַּגְמָר תַּחַת חוֹלֵי מֵעַיִם מֵתִים, וְהָיוּ חוֹלֵי מֵעַיִם חַיִּים מִתְבַּיְּשִׁין – הִתְקִינוּ שֶׁיִּהוּ מַנִּיחִין תַּחַת הַכֹּל, מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל חוֹלֵי מֵעַיִם חַיִּים. בְּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מוֹצִיאִין עֲשִׁירִים בַּדַּרְגָּשׁ, וַעֲנִיִּים בַּכְּלִיבָה, וְהָיוּ עֲנִיִּים מִתְבַּיְּשִׁין – הִתְקִינוּ שֶׁיִּהוּ הַכֹּל מוֹצִיאִין בַּכְּלִיבָה מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל עֲנִיִּים. בְּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מַשְׁקִין בְּבֵית אֵבֶל – עֲשִׁירִים בִּזְכוּכִית לְבָנָה, וַעֲנִיִּים בִּזְכוּכִית צְבוּעָה, וְהָיוּ עֲנִיִּים מִתְבַּיְּשִׁין – הִתְקִינוּ שֶׁיִּהְיוּ הַכֹּל מַשְׁקִין בִּזְכוּכִית צְבוּעָה, מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל עֲנִיִּים. בְּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מְגַלִּין פְּנֵי עֲשִׁירִים וּמְכַסִּין פְּנֵי עֲנִיִּים, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מֻשְׁחָרִין פְּנֵיהֶם מִפְּנֵי הַבַּצָּרֶת, וְהָיוּ עֲנִיִּים מִתְבַּיְּשִׁין – הִתְקִינוּ שֶׁיִּהוּ מְכַסִּין הַכֹּל מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל עֲנִיִּים. בְּרִאשׁוֹנָה הָיָה הוֹצָאַת הַמֵּת קָשָׁה לַקְּרוֹבִים יוֹתֵר מִמִּיתָתוֹ, עַד שֶׁהָיוּ קְרוֹבָיו מַנִּיחִין אוֹתוֹ וּבוֹרְחִין, עַד שֶׁבָּא רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְנָהַג קַלּוּת רֹאשׁ בְּעַצְמוֹ וְיָצָא בִּכְלֵי פִּשְׁתָּן, וְנָהֲגוּ הָעָם אַחֲרָיו לָצֵאת בִּכְלֵי פִּשְׁתָּן. בְּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: בְּשַׂר הַתַּאֲוָה – טָהוֹר. חָזְרוּ וְגָזְרוּ עָלָיו שֶׁיְּהֵא מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם. חָזְרוּ וְגָזְרוּ עָלָיו שֶׁיְּהֵא מְטַמֵּא בְּמַגָּע. חָזְרוּ וְגָזְרוּ עָלָיו שֶׁיְּהֵא מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא כַּנְּבֵלָה. חָזְרוּ וְאָמְרוּ: כָּל הַגַּת שֶׁנַּעֲשֵׂית עַל גַּבֵּי בְּשַׂר הַתַּאֲוָה – טָהוֹר. חָזְרוּ וְאָמְרוּ: אַף חַיָּה וָעוֹף – טְמֵאִין לְקַדֵּשׁ וּטְהוֹרִין לִתְרוּמָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יְהוּדָה אִישׁ אוֹבְלִין אוֹמֵר: אֲפִלּוּ נַעֲשֵׂית עַל גַּבֵּי עוֹף אֶחָד וְעַל גַּב תַּרְנְגוֹל אֶחָד – טְמֵאָה לְקַדֵּשׁ וּטְהוֹרָה לִתְרוּמָה:

תּוֹסֶפְתָּא

יב. בְּזוֹ שֶׁהָיָה בֵּית הִלֵּל קוֹרִין אוֹתוֹ - גַּרְגְּרָן, הָיוּ בֵּית שַׁמַּאי קוֹרִין אוֹתָם - בּוֹעֵל נִדָּה. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל: אִי אַתֶּם מוֹדִים בְּרוֹאָה בְּתוֹךְ אַחַד עָשָׂר יוֹם שֶׁטְּבָלָה לָעֶרֶב וְשִׁמְּשָׁה - שֶׁהֵן מְטַמְּאִין מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב וְחַיָּבִין בְּקָרְבָּן, אַף הָרוֹאָה יוֹם אֶחָד עָשָׂר - תְּהֵא חַיֶּבֶת בְּקָרְבָּן. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי: לֹא, אִם אֲמַרְתֶּם בְּתוֹךְ אֶחָד עָשָׂר יוֹם, שֶׁכֵּן יוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו מִצְטָרֵף עִמּוֹ בְּזִיבָה, תֹּאמְרוּ בְּיוֹם אֶחָד עָשָׂר שֶׁאֵין יוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו מִצְטָרֵף עִמּוֹ בְּזִיבָה. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הִלֵּל: אִם הֵבִיאָנוּ לִידֵי טָמְאַת מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב לְהַחְמִיר, נְבִיאֵהוּ לִידֵי קָרְבָּן לְהָקֵל? וְעוֹד מִדִּבְרֵיכֶם אַתֶּם נוֹשָׁבִים, שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים טְבָלָה יוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו וְשִׁמְּשָׁה וְאֶחָר כָּךְ רָאָתָה - מְטַמְּאָה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב וּפְטוּרָה מִן הַקָּרְבָּן, אַף אַתֶּם הַשְׁוּוּ מִדּוֹתֵיכֶם, אִם שְׁוֵה לוֹ לַטֻּמְאָה - יִשְׁוֶה לוֹ לַקָּרְבָּן, וְאִם לֹא שְׁוֵה לוֹ לַקָּרְבָּן - לֹא יִשְׁוֶה לוֹ לַטֻּמְאָה אֶלָּא לְהַחְמִיר וְלֹא לְהָקֵל.

מַסֶּכֶת מַכְשִׁירִין פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הַמַּרְעִיד אֶת הָאִילָן לְהַשִּׁיר מִמֶּנּוּ מַשְׁקִין, וְנָפְלוּ עַל תִּלּוּשִׁין שֶׁבּוֹ וְעַל מְחֻבָּרִין שֶׁתַּחְתָּיו - בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: בְּ׳כִי יִתַּן׳[1]. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: עַל הַתְּלוּשִׁין בְּ׳כִי יִתַּן׳, וְעַל הַמְחֻבָּרִין אֵינָם בְּ׳כִי יִתַּן׳. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל הַמַּרְעִיד אֶת הָאִילָן לְהַשִּׁיר מִמֶּנּוּ מַשְׁקִין, וְנָפְלוּ עַל הַתְּלוּשִׁין שֶׁבּוֹ וְעַל מְחֻבָּרִין שֶׁתַּחְתָּיו - שֶׁהֵן בְּ׳כִי יִתַּן׳, וְעַל שֶׁעִקָּרָן מִשֶּׁנִּגְּבוּ - שֶׁאֵינָן בְּ׳כִי יִתַּן׳. עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל הַמַּרְעִיד אֶת הָאִילָן לְהַשִּׁיר מִמֶּנּוּ אוֹכְלִין, וְנָפְלוּ מִבַּד עַל בַּד וּמִשּׁוּכָּה לַחֲבֶרְתָּהּ בְּאוֹתוֹ אִילָן, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: בְּ׳כִי יִתַּן׳. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינָן בְּ׳כִי יִתַּן׳.

ב. אָמְרוּ בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי: אִי אַתֶּם מוֹדִים בְּמַעֲלֶה שַׂק אֶחָד וּנְתָנוֹ עַל גַּב הַנָּהָר אוֹ עַל גַּבֵּי הַמְּעָרָה, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהַמַּיִם יוֹרְדִים מִצַּד הָעֶלְיוֹן לְצַד הַתַּחְתּוֹן - שֶׁאֵינָן בְּ׳כִי יִתַּן׳. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: אִי אַתֶּם מוֹדִין בְּמַעֲלֶה שְׁנֵי שַׂקִּין מִן הַמְּעָרָה וּנְתָנָן זֶה עַל גַּב זֶה, שֶׁהַמַּיִם יוֹרְדִין מִן הָעֶלְיוֹן לַתַּחְתּוֹן - שֶׁהַתַּחְתּוֹן בְּ׳כִי יִתַּן׳. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֶחָד שַׂק וְאֶחָד שְׁנֵי שַׂקִּין, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: בְּ׳כִי יִתַּן׳. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינָן בְּ׳כִי יִתַּן׳. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: זֶה וָזֶה בְּ׳כִי יִתַּן׳. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: זֶה וָזֶה אֵינָן בְּ׳כִי יִתַּן׳. וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הַתַּחְתּוֹן - בְּ׳כִי יִתַּן׳, וְהָעֶלְיוֹן - אֵינוֹ בְּ׳כִי יִתַּן׳.

ג. הַמְמַחֵק אֶת הַגַּג וְאֶת הַכְּרִישָׁה, אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּיִם יוֹרְדִים מִצַּד הָעֶלְיוֹן לְצַד הַתַּחְתּוֹן - אֵינָן בְּ׳כִי יִתַּן׳, נִתְלַשׁוּ - הֲרֵי זֶה בְּ׳כִי יִתַּן׳. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: זָב וְטָמֵא שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין בַּדֶּרֶךְ, וְיָרְדוּ גְּשָׁמִים עַל שְׂעָרוֹ וְעַל כְּסוּתוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁסּוֹחֲטָן וְהַמַּיִם יוֹרְדִין מִצַּד הָעֶלְיוֹן לַתַּחְתּוֹן - הֲרֵי אֵלּוּ טְהוֹרִים, שֶׁאֵין נֶחְשָׁבִים אֶלָּא לְאַחַר שֶׁיָּצְאוּ מִכֻּלָּן. יָצְאוּ מִכֻּלָּן - הֲרֵי אֵלּוּ מֻכְשָׁרִין וּטְהוֹרִין, שֶׁאֵין נֶחְשָׁבִין אֶלָּא לְאַחַר יְצִיאָתָן:

ד. הַמְסַדֵּר קַנְקַנִּים בִּכְפָּה, אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁאֲבוּ יוֹתֵר מִלּוֹג - אֵינָן בְּ׳כִי יִתַּן׳. וּלְעִנְיַן מֵי חַטָּאת אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא שָׁאֲבוּ. אֲחֵרִים אוֹמְרִים מִשּׁוּם רַבִּי נְחוּנְיָה: אִם הָיוּ מְחֻסָּנוֹת אֵינָן שְׁאוּבוֹת:

ה. מֵי פֵרוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹכָן טִפַּת מַיִם כָּל שֶׁהֵן - טְמֵאִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אֲפִלּוּ כּוֹר צִיר שֶׁנָּפַל לְתוֹכוֹ טִפַּת מַיִם כָּל שֶׁהוּא - טָמֵא. נָפַל לְתוֹכוֹ יַיִן דִּבַשׁ וְחָלָב - הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב:

הַשָּׁלֵם

---

[1] **וּבְי יִתַּן** מַיִם עַל זֶרַע וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם (ויקרא יא, לח):

תּוֹסֶפְתָּא

ו. הַטּוֹרֵף אֶת גַּגּוֹ וְהַמְכַבֵּס אֶת כְּסוּתוֹ, אֵימָתַי יוֹדֵעַ אִם רַבּוּ גְּשָׁמִים אִם לָאוּ? אִם בַּתְּחִלָּה הָיָה מְנַטֵּף גַּסּוֹת, וְעַכְשָׁו הוּא מְנַטֵּף טִפִּין עָבוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּתְּחִלָּה הָיָה מְנַטֵּף טִפִּין חֲתוּכוֹת, וְעַכְשָׁו יוֹרֵד טִפָּה אַחַר טִפָּה:

ז. מָצָא בָּשָׂר - הוֹלְכִין אַחַר רֹב הַטַּבָּחִין. מַחֲרוֹזוֹת - הוֹלְכִין אַחַר רֹב אוֹכְלֵי בָּשָׂר. מָצָא בָּהּ תִּינוֹק מֻשְׁלָךְ מֻחֲצָה עַל מֻחֲצָה - מַטִּילִין עָלָיו שְׁנֵי חוֹמְרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיְתָה שָׁם עוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים אַחַת אוֹ שִׁפְחָה אַחַת - הִיא חֲשׁוּדָה לְהַשְׁלִיךְ:

מַסֶּכֶת מַכְשִׁירִין פֶּרֶק שֵׁנִי

א. חָבִית שֶׁהִיא מְלֵאָה פֵּרוֹת וּנְתוּנָה בְּתוֹךְ הַמַּשְׁקִין, כָּל שֶׁשָּׁאֲבוּ - הֲרֵי זֶה בְּכִי יְתַן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֶׁל חֶרֶס, אֲבָל בִּשְׁאָר כָּל הַכֵּלִים - אֵינָן שׁוֹאֲבִין. וּכְלֵי אֶבֶן הָרַכִּין - הֲרֵי הֵן כִּכְלֵי חֶרֶשׂ. סָדִין שֶׁנְּתָנָהּ עַל גַּבֵּי סְלוֹן לְחַטִּין בּוֹ אֶת חִטָּיו וְטָנְנוּ, אִם מֻחֲמַת הַמַּיִם - בְּכִי יְתַן. אִם מֻחֲמַת הַסָּדִין - אֵינוֹ בְּכִי יְתַן. הַמְרַבֵּץ אֶת בֵּיתוֹ בַּמַּיִם וְנָתַן בּוֹ שִׁבֳּלִין וְטָנְנוּ, אִם יֵשׁ עֲלֵיהֶן מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ - הֲרֵי זֶה בְּכִי יְתַן. וְאִם לָאו - אֵינוֹ בְּכִי יְתַן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ - אֵינוֹ בְּכִי יְתַן. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמְרַבֵּץ אֶת גָּרְנוֹ - שֶׁאֵינוֹ בְּכִי יְתַן. וּבַמַּשְׁכִּים לְהָבִיא פִּסֹלֶת, אִם בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּשׁ עָלָיו טַל - הֲרֵי זֶה בְּכִי יְתַן, וְאִם בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִבָּטֵל מִמְּלַאכְתּוֹ - אֵינוֹ בְּכִי יְתַן:

ב. בְּהֵמָה שֶׁיָּרְדָה לִשְׁתּוֹת מַיִם הָעוֹלִים בְּפִיהָ וּבִשְׁפָמָהּ - הֲרֵי הוּא בְּכִי יְתַן. בְּיָדָהּ וּבְרַגְלָהּ - אֵינָן בְּכִי יְתַן. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הַמַּיִם הָעוֹלִין בְּרַגְלֵי אָדָם - לְעוֹלָם טְמֵאִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַיִם הָעוֹלִין בְּרַגְלֵי בְּהֵמָה טְמֵאָה - לְעוֹלָם טְמֵאִין. הַמְמַלֵּא בֶּחָבִית, הַמַּיִם הָעוֹלִין בְּאַחֲרֶיהָ וּבְחֶבֶל הַמְכוֹנָן עַל צַוָּארָהּ וּבְחֶבֶל שֶׁהוּא לְצָרְכָּהּ - הֲרֵי הוּא בְּכִי יְתַן. וּלְעִנְיַן מֵי חַטָּאת - אֵינָן חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא לֹא נִתְמַלֵּא

הַשָּׁלֵם

בַּכְּלִי. עֲרֵבָה שֶׁיָּרַד דֶּלֶף לְתוֹכָהּ, הַנִּתָּזִין וְהַצָּפִין - אֵינָן בְּכִי יְתַן. נִטָּלָן לְשׁוֹפְכָן - בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: בְּכִי יְתַן, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינָן בְּכִי יְתַן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּטְּהוֹרָה. אֲבָל בַּטְּמֵאָה - הַכֹּל מוֹדִין שֶׁהוּא בְּכִי יְתַן; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה - בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הֲרֵי הֵן בְּכִי יְתַן, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינָן בְּכִי יְתַן. הַנּוֹגֵעַ בַּנִּבְלָה, וְהַנּוֹגֵעַ בְּמִשְׁכָּב וּבְמוֹשָׁב, בְּתוֹךְ הַמִּקְוֶה טָמֵא, וְטָהוֹר בַּעֲלִיָּתוֹ. זָב שֶׁדָּרַס עַל גַּבֵּי מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב, בְּתוֹךְ הַמִּקְוֶה טָמֵא, וְטָהוֹר בַּעֲלִיָּתוֹ. פֵּרוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ אַמַּת הַמַּיִם וּפָשַׁט מִי שֶׁיָּדָיו טְמֵאוֹת וְנָטָלָן - יָדָיו טְמֵאוֹת וְהַפֵּרוֹת טְהוֹרִין. וְאִם חִשֵּׁב שֶׁיִּוָּדְחוּ יָדָיו - יָדָיו טְהוֹרוֹת וְהַפֵּרוֹת בְּכִי יְתַן:

ג. הַמְמַלֵּא בַּקִּילוֹן, פֵּרֵשׁ רַבִּי עֲקִיבָא: אִם נִגְּבוּ מִיָּד - טְהוֹרִין. וְאִם לֹא נִגְּבוּ, אֲפִלּוּ עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם - טְמֵאִין. סְתָמָן - שְׁלֹשָׁה יָמִים. עֲצִים שֶׁנָּפְלוּ עֲלֵיהֶן מַשְׁקִין טְמֵאִין וְיָרְדוּ עֲלֵיהֶן גְּשָׁמִים - טְמֵאִים. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן דּוֹסְתַּאי אוֹמֵר: אִם רַבּוּ - טְהוֹרִין, וְיַסִּיקֵן אֲפִלּוּ בְּיָדַיִם טְמֵאוֹת. הוֹצִיאָן שֶׁיָּרְדוּ עֲלֵיהֶן גְּשָׁמִים, אֲפִלּוּ רַבּוּ - טְמֵאִים. בָּלְעוּ מַשְׁקִין טְמֵאִים אַף עַל פִּי שֶׁהוֹצִיאָן שֶׁיָּרְדוּ עֲלֵיהֶן גְּשָׁמִים - טְהוֹרִים. וְלֹא יַסִּיקֵן אֶלָּא בְּיָדַיִם טְהוֹרוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם הָיוּ לַחִין וְהִסִּיקָן, וְרַבּוּ עֲלֵיהֶן מַשְׁקִין הַיּוֹצְאִין מֵהֶן עַל מַיִם שֶׁבָּלְעוּ טְהוֹרִין מִקַּל וָחֹמֶר, וּמַה אִם מֵי גְּשָׁמִים שֶׁהֵן עֲלוּלִין לְקַבֵּל טֻמְאָה - הֲרֵי הֵן מְטַהֲרִין בְּרֹב, מֵי פֵּרוֹת שֶׁאֵינָן עֲלוּלִין לְקַבֵּל טֻמְאָה - אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּטַהֲרוּ בְּרֹב! אָמְרוּ לוֹ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בַּגְּשָׁמִים - שֶׁמְּטַהֲרִין אֶת הַטְּמֵאִין, תֹּאמַר בְּמֵי פֵּרוֹת - שֶׁאֵין מְטַהֲרִין אֶת הַטְּמֵאִין!:

ד. הַטּוֹבֵל בַּיָּם אוֹ בַּנָּהָר, אַף עַל פִּי שֶׁהִפְלִיג יוֹתֵר מִמִּיל - הֲרֵי זֶה בְּכִי יְתַן. עָבַר בַּנָּהָר, אוֹ שֶׁדָּחֲאוּ חֲבֵרוֹ, אוֹ שֶׁיָּרְדוּ עָלָיו גְּשָׁמִים וְרַבּוּ - טְהָרוּ שְׁנֵיהֶם אֶת הָרִאשׁוֹנִים. הַתַּרְקָב וְהַמְּדוּכָה שֶׁהָיוּ בָּהֶם מַיִם טְמֵאִין וְהִטְבִּילָן, רִאשׁוֹנִים - טָהֲרוּ מִלְּטַמֵּא, וְהַשְּׁנִיִּים -

תּוֹסֶפְתָּא

הֻכְשְׁרוּ לְקַבֵּל טֻמְאָה. הָעוֹשֶׂה צְפוֹר בְּמַיִם הַנִּתְּזִין וְאֶת שֶׁבָּהּ - אֵינָן בְּ׳כִי יָתֵן׳; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: זֶה וְזֶה בְּ׳כִי יָתֵן׳ (רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הַנִּתְּזִין - אֵינָן בְּ׳כִי יָתֵן׳, וְאֶת שֶׁבּוֹ - הֲרֵי זֶה בְּ׳כִי יָתֵן׳). וְהָעוֹשֶׂה אַמָּה בַּמַּיִם - אֵינָן בְּ׳כִי יָתֵן׳:

ה. הַמּוֹדֵד אֶת הַבּוֹר בֵּין לְאָרְכּוֹ וּבֵין לְרָחְבּוֹ - הֲרֵי זֶה בְּ׳כִי יָתֵן׳; דִּבְרֵי רַבִּי טַרְפוֹן. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לְעָמְקוֹ - בְּ׳כִי יָתֵן׳. וּלְרָחְבּוֹ - אֵינוֹ בְּ׳כִי יָתֵן׳. אָמַר לוֹ רַבִּי טַרְפוֹן: כְּשֶׁמְּדְדוֹ לְרָחְבּוֹ - אֵין רוֹצֶה בְּמַשְׁקֶה שֶׁבָּרֹשֶׁם, וּכְשֶׁמְּדְדוֹ לְעוֹמְקוֹ - רוֹצֶה בְּמַשְׁקֶה שֶׁבָּרֹשֶׁם. אָמַר לוֹ: אִם כֵּן יְהֵא מַשְׁקֶה שֶׁבָּרֹשֶׁם - טָמֵא. לְמַטָּה מִן הָרֹשֶׁם - טָהוֹר! אָמַר לוֹ: אִי אַתָּה מוֹדֶה שֶׁהַמַּלֵּא בֶּחָבִית, הַמַּיִם הָעוֹלִין בָּהּ אַחֲרֶיהָ, וּבְחֶבֶל שֶׁהוּא לְצָרְכָּהּ שֶׁהֵן בְּ׳כִי יָתֵן׳, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְמַיִם שֶׁיִּפְלוּ לְתוֹכָהּ עַד שֶׁיִּגְּעוּ לַאֲחוֹרֶיהָ, אַף כָּאן אִי אֶפְשָׁר לְמַשְׁקֶה שֶׁבָּרֹשֶׁם עַד שֶׁיִּהְיֶה לְמַטָּה מִן הָרֹשֶׁם. חָזַר רַבִּי טַרְפוֹן לִהְיוֹת שׁוֹנֶה כְּדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא:

ו. שִׁלְשֵׁל אֶת הַחֶבֶל לַבּוֹר לְיַדַּע אִם יֵשׁ בּוֹ מַיִם - הֲרֵי זֶה בְּ׳כִי יָתֵן׳. יָדָיו וְרַגְלָיו - אֵינָן בְּ׳כִי יָתֵן׳. שִׁלְשֵׁל אֶת הַמַּטְלִית לְהַעֲלוֹת בָּהּ דְּלִי אוֹ קְתוֹן, וְכַלְכָּלָה לְהוֹשִׁיב עָלֶיהָ תַּרְנְגֹלֶת - אֵינָן בְּ׳כִי יָתֵן׳. וְאִם נִעֵר - הֲרֵי זֶה בְּ׳כִי יָתֵן׳. הַמּוֹצִיא מַסְמֵר לַגְּשָׁמִים לְכַבּוֹתוֹ - אֵינָן בְּ׳כִי יָתֵן׳, וְאִם בִּשְׁבִיל לְצָרְפוֹ - הֲרֵי זֶה בְּ׳כִי יָתֵן׳. הַמְּנִיחַ אֶת הָאוּד בַּגְּשָׁמִים לְכַבּוֹתוֹ - אֵינוֹ בְּ׳כִי יָתֵן׳, וְאִם בִּשְׁבִיל לַעֲשׂוֹתוֹ פֶּחָם - הֲרֵי זֶה בְּ׳כִי יָתֵן׳. הַשּׁוֹקֵל עֲנָבִים בְּכַף מֹאזְנַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁהַיַּיִן צָף עַל גַּבֵּי יָדָיו, וְאַף עַל פִּי שֶׁחִשֵּׁב עָלָיו - טָהוֹר. כְּנָסוֹ לְתוֹךְ הַכְּלִי - טָמֵא: הַדּוֹרֵס עֲנָבִים בֶּחָבִית, אַף עַל פִּי שֶׁהַיַּיִן צָף עַל גַּבֵּי יָדָיו - טָהוֹר. וְכֵן בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים, אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם יַיִן נֶסֶךְ:

מַסֶּכֶת מַכְשִׁירִין פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַמַּעֲלֶה אַגָּדוֹת בִּשְׁבִיל שֶׁיִּמְתִּינוּ לִהְיוֹת אוֹגֵד בָּהֶן - הֲרֵי זֶה בְּ׳כִי יָתֵן׳. הַמַּעֲלֶה

הַשָּׁלֵם

פֵּרוֹתָיו לַגַּג לְלוֹתְתָן בַּטַּל וּבַגְּשָׁמִים - הֲרֵי זֶה בְּ׳כִי יָתֵן׳. הֶעֱלָן מִפְּנֵי הַכְּנִימָה וְיָרְדוּ עֲלֵיהֶן טַל וּגְשָׁמִים, אִם שָׁמַח - בְּ׳כִי יָתֵן׳. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹחַ, אֶלָּא עוֹדֵהוּ טַל וּגְשָׁמִים עֲלֵיהֶן, אִם חִשֵּׁב עֲלֵיהֶן - הֲרֵי זֶה בְּ׳כִי יָתֵן׳. אִם לָאו - אֵינָן בְּ׳כִי יָתֵן׳. חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁהֶעֱלוּ פֵּרוֹתֵיהֶם לַגַּג לְלוֹתְתָן בַּטַּל וּבַגְּשָׁמִים - הֲרֵי זֶה בְּ׳כִי יָתֵן׳. הֶעֱלָן מִפְּנֵי הַכְּנִימָה וְיָרַד עֲלֵיהֶן טַל וּגְשָׁמִים, אַף עַל פִּי שֶׁחִשְּׁבוּ - אֵינָן בְּ׳כִי יָתֵן׳. שֶׁיֵּשׁ לָהֶן מַעֲשֶׂה וְאֵין לָהֶן מַחֲשָׁבָה:

ב. רַבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן קָוִינָא אוֹמֵר: שׁוּם בַּעַל בֶּכִי - טָמֵא, מִשּׁוּם שֶׁמַּרְבִּיצִין עָלָיו בַּמַּיִם וְאַחַר כָּךְ קוֹלְעִין אוֹתוֹ. אָמְרוּ חֲכָמִים: אִם כֵּן יְהֵא טָמֵא לַחֲלַפְתָּא בֶּן קָוִינָא, וְטָהוֹר לְכָל יִשְׂרָאֵל. יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה אוֹמֵר: חִטִּים הַבָּאוֹת מֵאֲלֶכְסַנְדְּרִיָּא - טְמֵאוֹת מִפְּנֵי אַנְטַלְיָא שֶׁלָּהֶן. אָמְרוּ חֲכָמִים: אִם כֵּן יְהֵא טְמֵאוֹת לִיהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה, וּטְהוֹרוֹת לְכָל יִשְׂרָאֵל:

ג. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בְּרֹאשׁוֹנָה הָיוּ כְּרִיכוֹת שֶׁל קְשׁוּאִין וְשֶׁל דְּלוּעִין שֶׁבִּצְפוֹרֵי - טְמֵאוֹת, מִפְּנֵי שֶׁמְּקַנְּחִין אוֹתָן בִּסְפוֹג בְּשָׁעָה שֶׁעוֹקְרִין אוֹתָן. קִבְּלוּ עֲלֵיהֶן אַנְשֵׁי צִפּוֹרֵי שֶׁלֹּא יְהוּ עוֹשִׂין כֵּן. בְּרֹאשׁוֹנָה הָיָה גְּרִיס שֶׁל פּוֹל וְשֶׁל טוּפַּח שֶׁל צִפּוֹרֵי - טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁשּׁוֹרִין אוֹתָן בְּמַיִם בְּשָׁעָה שֶׁגּוֹרְסִין אוֹתָן. קִבְּלוּ עֲלֵיהֶן אַנְשֵׁי צִפּוֹרֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ עוֹשִׂין כֵּן. הַפֵּרוֹת מִכָּל מָקוֹם - הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקַת טָהֳרָה, אֶחָד עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְאֶחָד הַכּוּתִי וְאֶחָד יִשְׂרָאֵל. אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ: אֵין אָדָם רַשַּׁאי לְטַמֵּא פֵּרוֹתָיו, הִתִּירוּ לְבַעַל הַבַּיִת שֶׁהוּא מְטַמֵּא דָּבָר מוּעָט וְנוֹתֵן לְתוֹךְ כְּפִישָׁה:

ד. כָּל הָאַגָּדוֹת שֶׁל שְׁוָקִים הַבָּאִין מִבֵּית הַשְּׁוָקִין - טְמֵאִין. וְלֹא מָקוֹם אֶגֶד אָמְרוּ, אֶלָּא כֻּלָּם, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִתְרַפֶּרֶפֶת וְחוֹזֶרֶת וְאוֹגְדָהּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן

תּוֹסֶפְתָּא

גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם כְּדִבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, יְהִיוּ אֲלוּמוֹת שֶׁל שְׁוָקִים - טְהוֹרוֹת:

ה. הָאוֹג בְּכָל מָקוֹם - הֲרֵי הוּא בְּחֶזְקַת טָמְאָה. הַקִּשּׁוּאִין וְהַדְּלוּעִין הַתְּלוּיִין בְּגֶמִי עַל פִּתְחֵי חֲנֻיּוֹת - הֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִים. יָרָק הַנִּמְכָּר עִם טְרַכְּסִימוֹן לִפְנֵי חֲנָוָנִי - הֲרֵי זֶה טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁמְּזַלְּפִים עָלָיו מַיִם בְּשָׁעָה שֶׁמּוֹכְרִים אוֹתוֹ. אֶתְרוֹגֵי קֶסָרִין - הֲרֵי זֶה בְּחֶזְקַת טָמְאָה:

ו. בֵּיצֵי חֲנָוָנִי שֶׁמּוֹכְרִין לַח וְיָבֵשׁ - הֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא שֶׁהָיָה רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא לַח וְיָבֵשׁ, אֶלָּא שֶׁתִּינּוֹק מְטַמְּאָן בְּמַשְׁקֶה שֶׁבַּצְּלוֹחִית. כָּל הַבֵּיצִים - בְּחֶזְקַת טָהֳרָה, וּבֵיצַת הַבַּלָּן - בְּחֶזְקַת טְמֵאָה.

ז. וְכֵיצַד צָדִין דָּגִים בְּטָהֳרָה? בֵּין שֶׁצָּדָן בְּחֶרֶס, וּבֵין שֶׁצָּדָן בִּכְפִיפָה, וּבֵין שֶׁצָּדָן בַּמְּצוּדָה וְלֹא נִעֵר אֶת הַמְּצוּדָה עֲלֵיהֶן - הֲרֵי אֵלּוּ בְּחֶזְקַת טָהֳרָה. וּלְעוֹלָם הֵן בְּחֶזְקַת טְמֵאָה, עַד שֶׁיִּתְכַּוֵּן לָצוּד בְּטָהֳרָה. וְאֵין עַם הָאָרֶץ נֶאֱמָן לוֹמַר: 'לֹא נִעַרְתִּי אֶת הַמְּצוּדָה עֲלֵיהֶן':

ח. דַּם הַשְּׁחִין וּבַעְבּוּעוֹת, וְתַמְצִית בָּשָׂר וּמֵי פֵּרוֹת, וְהַמֶּלַח שֶׁנִּתְמַחוּ - לֹא מְטַמְּאִין וְלֹא מַכְשִׁירִין. מֵי רַגְלֵי בְּהֵמָה - לֹא מַכְשִׁירִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה: אִם קִבְּלָן בִּכְלִי - הֲרֵי הֵן מַכְשִׁירִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: סָח לִי נִימוֹס אָחִיו שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הַגַּרְסִי: הַשּׁוֹחֵט אֶת הָעוֹרֵב לְהִתְלַמֵּד בּוֹ - דָּמוֹ מַכְשִׁיר. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּל דַּם הַשְּׁחִיטָה - לְעוֹלָם מַכְשִׁיר. דַּם הַמֵּת - מְטַמֵּא בְּכָל שֶׁהוּא; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בִּרְבִיעִית. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר - בְּטָמְאָה קַלָּה, לְטַמֵּא אֶחָד וְלִפְסֹל אֶחָד. וְדִבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי - בְּטָמְאָה חֲמוּרָה, לְטַמֵּא שְׁנַיִם וְלִפְסֹל אֶחָד:

ט. כָּל מַשְׁקֶה הַמֵּת - טְהוֹרִין, חוּץ מִדָּמוֹ. וְכָל מַרְאֵה דָּמִים - הֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִין. אָמַר

הַשָּׁלֵם

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַבּוּסָאי: כָּל יָמַי הָיִיתִי קוֹרֵא מִקְרָא הַזֶּה (בְּמִדְבַּר יט, יט): "וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא" - טָהוֹר אֶחָד מַזֶּה עַל הַטָּמֵא אֶחָד. עַד שֶׁבָּאתִי לְאוֹצַר שֶׁל יַבְנֶה, וּמֵאוֹצָר שֶׁל יַבְנֶה לָמַדְתִּי: שֶׁטָּהוֹר אֶחָד מַזֶּה עַל מֵאָה טְמֵאִין:

מַסֶּכֶת זָבִים פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הָרוֹאָה רְאִיָּה אַחַת שֶׁל זוֹב, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: כְּשׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כְּבַעַל קֶרִי. אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוֹדִים: שֶׁטּוֹבֵל וְאוֹכֵל אֶת פִּסְחוֹ לָעֶרֶב כְּבַעַל קֶרִי. אָמְרוּ בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי: אִי אַתֶּם מוֹדִים שֶׁהוּא טוֹבֵל וְאוֹכֵל אֶת פִּסְחוֹ לָעֶרֶב כְּבַעַל קֶרִי? אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: אִי אַתֶּם מוֹדִים שֶׁאִם יִרְאֶה לְמָחָר שֶׁהוּא טָמֵא, כְּשׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם שֶׁהִיא טְמֵאָה? הַמַּסִּיט אֶת הָרְאִיָּה, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: תָּלוּי. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: טָהוֹר. מִשְׁכָּבוֹ וּמוֹשָׁבוֹ, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: תָּלוּי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: טָהוֹר. רָאָה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, הַמַּסִּיט אֶת שְׁתֵּיהֶן - טָמֵא; כְּדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הַמַּסִּיט אֶת הָרִאשׁוֹנָה - טָהוֹר, וְאֶת הַשְּׁנִיָּה - טָמֵא. מִשְׁכָּבוֹת וּמוֹשָׁבוֹת שֶׁבֵּין רִאשׁוֹנָה לִשְׁנִיָּה, בֵּית שַׁמַּאי מְטַמְּאִין, וּבֵית הִלֵּל מְטַהֲרִין. רָאָה אַחַת מְרֻבָּה כִּשְׁתַּיִם, הַמַּסִּיט אֶת כֻּלָּהּ - טָמֵא; דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין טָמֵא אֶלָּא הַמַּסִּיט טִפָּה אַחֲרוֹנָה בִּלְבַד. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל הָרוֹאֶה שְׁתַּיִם, אוֹ אַחַת מְרֻבָּה כִּשְׁתַּיִם, וּבַשֵּׁנִי הִפְסִיק, וּבַשְּׁלִישִׁי רָאָה אַחַת - שֶׁהוּא זָב גָּמוּר. עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל שֶׁרָאָה אַחַת בָּרִאשׁוֹן, וּבַשֵּׁנִי הִפְסִיק, וּבַשְּׁלִישִׁי רָאָה שְׁתַּיִם, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: זָב גָּמוּר, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְטַמֵּא מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב, וְצָרִיךְ בִּיאַת מַיִם חַיִּים, וּפָטוּר מִן הַקָּרְבָּן:

ב. כְּשֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא מְסַדֵּר הֲלָכוֹת לְתַלְמִידִים, אָמַר: 'כָּל מִי שֶׁשָּׁמַע טַעַם עַל חֲבֵירוֹ יָבֹא וְיֹאמַר'. אָמַר לְפָנָיו רַבִּי שִׁמְעוֹן

תּוֹסֶפְתָּא

מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר יְהוּדָה אִישׁ בַּרְתּוֹתָא: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל שֶׁרָאָה אַחַת בָּרִאשׁוֹן, וּבַשֵּׁנִי הִפְסִיק, וּבַשְּׁלִישִׁי רָאָה שְׁתַּיִם - שֶׁאֵין זֶה זָב גָּמוּר. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל הָרוֹאֶה שְׁתַּיִם, אוֹ אַחַת מְרֻבָּה כְּשְׁתַּיִם, וּבַשֵּׁנִי הִפְסִיק, וּבַשְּׁלִישִׁי רָאָה אַחַת. אָמַר לוֹ: לֹא כָּל הַקּוֹפֵץ מְשַׁתֵּבֵחַ, אֶלָּא הַנּוֹתֵן אֶת הַטַּעַם. אָמַר לְפָנָיו רַבִּי שִׁמְעוֹן: כָּךְ אָמְרוּ בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי: מַה לִּי כְּשֶׁרָאָה שְׁתַּיִם בַּתְּחִלָּה וְאַחַת בַּסּוֹף, מַה לִּי כְּשֶׁרָאָה אַחַת בַּתְּחִלָּה וּשְׁתַּיִם בַּסּוֹף, אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: כְּשֶׁרָאָה אַחַת בַּתְּחִלָּה וּשְׁתַּיִם בַּסּוֹף - בְּטֵל יוֹם הַטָּהוֹר אֶת הָרְאִיָּה, וְיֵשׁ בְּיָדוֹ שְׁתֵּי רְאִיּוֹת. כְּשֶׁרָאָה שְׁתַּיִם בַּתְּחִלָּה וְאַחַת בַּסּוֹף - הוֹאִיל וְנִזְקַק לִסְפִירַת שִׁבְעָה בְּטֵל הָרְאִיָּה אֶת יוֹם הַטָּהוֹר, וְיֵשׁ בְּיָדוֹ שְׁלֹשָׁה רְאִיּוֹת. חָזַר רַבִּי עֲקִיבָא לִהְיוֹת שׁוֹנֶה כְּדִבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יַנַּאי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר חִסְמָא לְפָנֵי רַבִּי: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל שֶׁרָאָה אַחַת בָּרִאשׁוֹן, וְאַחַת בַּשֵּׁנִי, וּבַשְּׁלִישִׁי הִפְסִיק, וּבָרְבִיעִי רָאָה אַחַת. וְעַל שֶׁרָאָה אַחַת בָּרִאשׁוֹנָה, וּבַשֵּׁנִי הִפְסִיק, וּבַשְּׁלִישִׁי וּבָרְבִיעִי רָאָה שְׁתַּיִם - שֶׁאֵין זֶה זָב גָּמוּר. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל הָרוֹאֶה שְׁתַּיִם, אוֹ אַחַת מְרֻבָּה כְּשְׁתַּיִם, וּבַשֵּׁנִי הִפְסִיק, בַּשְּׁלִישִׁי רָאָה אַחַת. אָמַר תַּלְמִיד אֶחָד מִתַּלְמִידֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לְפָנֵי רַבִּי עֲקִיבָא מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל הָרוֹאֶה קֶרִי בַּשֵּׁנִי - שֶׁהוּא סוֹתֵר אֶת שֶׁלְּפָנָיו. וְעַל הָרוֹאֶה בָּרְבִיעִי - שֶׁאֵין סוֹתֵר אֶלָּא יוֹמוֹ. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל הָרוֹאֶה בַּשְּׁלִישִׁי:

ג. כָּל קֶרִי שֶׁמְּטַמֵּא בַּכֹּהֲנִים - סוֹתֵר בְּזָב, וּמֵתָר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה בִּימֵי גְּמָרוֹ וּבִימֵי סְפִירוֹ, וְאֵינוֹ סוֹתֵר אֶלָּא יוֹמוֹ. רָאָה לְאוֹר שְׁמִינִי - מוֹנֶה בַּתְּחִלָּה וּמֵבִיא קָרְבָּן אֶחָד. רָאָה יוֹם שְׁמִינִי - מוֹנֶה בַּתְּחִלָּה וּמֵבִיא שְׁתֵּי קָרְבָּנוֹת:

ד. כַּמָּה הוּא כְּדֵי טְבִילָה וְסִפּוּג? כְּדֵי שֶׁיֵּרֵד וְיִטְבֹּל וְיַעֲלֶה וְיִסְתַּפֵּג. וְכַמָּה שִׁעוּרָהּ שֶׁל רְאִיָּה מְרֻבָּה? כְּדֵי שָׁלֹשׁ כְּמִגְדָּנוֹן לַשִּׁילֹחַ, שֶׁהֵן כְּדֵי שְׁתֵּי טְבִילוֹת וּשְׁתֵּי סְפוּגִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּדֵי הַקָּפַת הַבַּיִת מִבִּפְנִים. מָשְׁלוּ מָשָׁל, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְחֵבֶל שֶׁל מֵאָה אַמָּה, רָאָה בְּתְחִלַּת מֵאָה, וּבְסוֹף חֲמִשִּׁים, וּבְסוֹף מֵאָה - הֲרֵי זֶה זָב גָּמוּר. רָאָה בְּתְחִלַּת מֵאָה, וּבְתוֹךְ חֲמִשִּׁים, וּבְתוֹךְ מֵאָה. אוֹ בְּתְחִלַּת מֵאָה, וּבְתוֹךְ חֲמִשִּׁים, וּבְסוֹף מֵאָה. אוֹ בְּתְחִלַּת מֵאָה, וְאַחַר חֲמִשִּׁים, וְסוֹף מֵאָה - אֵין זֶה זָב גָּמוּר. הָיָה מַפְסִיק יוֹתֵר - כָּל שֶׁכֵּן הוּא טְמֵאתוֹ. זֶה הַכְּלָל: כָּל זְמַן שֶׁהִיא מְרֻבָּה - כָּל שֶׁכֵּן הוּא טְמֵאתוֹ. רָאָה שָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת, אִם אֵין בֵּין רִאשׁוֹנָה לַשְּׁלִישִׁית כְּדֵי טְבִילָה וְסִפּוּג - אֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא אַחַת. רָאָה אַחַת מְרֻבָּה כְּשְׁתַּיִם, אִם יֵשׁ מִתְּחִלָּתָהּ וְעַד סוֹפָהּ כְּדֵי טְבִילָה וְסִפּוּג - יֵשׁ בְּיָדוֹ שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, וְאִם לָאו - אֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא אַחַת. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בֵּין כֵּן וּבֵין כָּךְ - אֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא אַחַת. וּמוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי: שֶׁאִם רָאָה אַחַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בֵּינֵיהֶן כְּדֵי טְבִילָה וְסִפּוּג - יֵשׁ בְּיָדוֹ שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁנֵי יָמִים חוֹלְקִים אוֹתָהּ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: רָאָה אַחַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת - סָפֵק לַטָּמְאָה וּפָטוּר מִן הַקָּרְבָּן. שְׁתַּיִם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת - סָפֵק לַטָּמְאָה וְלַקָּרְבָּן. אַחַת וַדַּאי וּשְׁתַּיִם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אוֹ שְׁתַּיִם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְאַחַת וַדַּאי, שְׁתַּיִם וַדַּאי וְאַחַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אוֹ אַחַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וּשְׁתַּיִם וַדַּאי - וַדַּאי לַטָּמְאָה וּלְקָרְבָּן:

מַסֶּכֶת זָבִים פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהַגֵּר תּוֹשָׁב - אֵינָן מְטַמְּאִין בְּזִיבָה, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן מְטַמְּאִין בְּזִיבָה - טְמֵאִין כְּזָבִין לְכָל דִּבְרֵיהֶם. וְשׁוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן עַל טָמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו. טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס שֶׁרָאוּ לִבֵּן אוֹ אָדָם - אֵין שׁוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן עַל טָמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו. רָאוּ לִבֵּן וְאָדָם כְּאֶחָד - שׁוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן עַל טָמְאַת מִקְדָּשׁ

תּוֹסֶפְתָּא

וְקָדָשָׁיו. הַנּוֹגֵעַ בְּלֹבֶן וְאֹדֶם, וְנִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ - פָּטוּר. הוּא עַצְמוֹ שֶׁנָּגַע בְּלֹבֶן וְאֹדֶם, וְנִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ - פָּטוּר. הָיָה מוֹנֶה לַלֹּבֶן וְרָאָה אֹדֶם, לְאֹדֶם וְרָאָה לְבָן - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ סוֹתֵר:

ב. וּמַה בֵּין זוֹב לִשְׁכְבַת זֶרַע? זוֹב בָּא מִבְּשַׂר הַמֵּת, שִׁכְבַת זֶרַע מִבְּשַׂר הַחַי. זוֹב דּוֹמֶה לַלֹּבֶן בֵּיצָה הַמּוּזֶרֶת, וְשִׁכְבַת זֶרַע קְשׁוּרָה כְּלֹבֶן בֵּיצָה שֶׁאֵינָהּ מוּזֶרֶת. שִׁכְבַת זֶרַע אֲדָמָה - טְהוֹרָה, וְהָאִשָּׁה תּוֹלָה בָּהּ:

ג. זָב, תּוֹלִין אוֹתוֹ בְּמַאֲכָל, וּבְכָל מִינֵי מַאֲכָל; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פִּינְחָס אוֹמֵר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא: הֶחָלָב וְהַגְּבִינָה, וּבָשָׂר שָׁמֵן, וְיַיִן יָשָׁן, וּגְרִיסִין שֶׁל פּוֹל, וּבֵיצִים, וּמוֹרֶס - מַרְגִּילִין לִדְבַר זִיבָה. תִּינוֹק - תּוֹלִין לוֹ בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים; בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה, בְּמַשָּׂא וּבִקְפִיצָה, בְּחֹלִי שֶׁלּוֹ וְשֶׁל אִמּוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: כְּשֵׁם שֶׁתּוֹלִין שִׁכְבַת זֶרַע מֵעֵת לְעֵת, כָּךְ לְמַרְאָה וּלְהַרְהוּר מֵעֵת לְעֵת. אֲבָל לְמַאֲכָל וּלְמִשְׁתֶּה לְמַשָּׂא וְלִקְפִיצָה - תּוֹלִין לוֹ כָּל זְמַן שֶׁהוּא מִצְטַעֵר:

ד. עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁרָאָה קֶרִי וְנִתְגַּיֵּר - מִיָּד מְטַמֵּא בְּזִיבָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּתְגַּיֵּר מָהוּל. אֲבָל מָל וְאַחַר כָּךְ רָאָה - תּוֹלִין לוֹ כָּל זְמַן שֶׁהוּא מִצְטַעֵר, בֵּין עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּבֵין יִשְׂרָאֵל:

ה. הַמּוֹצֵא מֵת מֻשְׁכָּב לְרָחְבָּהּ שֶׁל דֶּרֶךְ; לְנָזִיר וּלְעוֹשֶׂה פֶּסַח - טָהוֹר. וּלְתִרוּמָה - טָמֵא. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? שֶׁאֵין שָׁם מָקוֹם לַעֲבוֹר. אֲבָל יֵשׁ שָׁם מָקוֹם לַעֲבוֹר, אַף לִתְרוּמָה - טָהוֹר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמְהַלֵּךְ בְּרַגְלָיו. אֲבָל בַּטָּעוּן וּבָרְכוּב - טָמֵא, שֶׁמְּהַלֵּךְ בְּרַגְלָיו אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁלֹּא לִגַּע וְשֶׁלֹּא יַאֲהִיל וְשֶׁלֹּא יָסִיט, אֲבָל בַּטָּעוּן וּבָרְכוּב אִי אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁלֹּא יִגַּע וְשֶׁלֹּא יַאֲהִיל וְשֶׁלֹּא יָסִיט. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? כְּשֶׁמְּצָאוּהוּ שָׁלֵם. אֲבָל בַּמְשֻׁבָּר וּמְפֹרָק - טָהוֹר, שֶׁמָּא בֵּין הַפְּרָקִים עָבַר. וּבַקֶּבֶר, אַף עַל פִּי שֶׁמְּשֻׁבָּר וּמְפֹרָק - טָמֵא, שֶׁהַקֶּבֶר מְצָרְפוֹ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּטֻמְאַת הַתְּהוֹם. אֲבָל בְּטֻמְאָה יְדוּעָה - טָמֵא. אִי זוֹ הִיא טֻמְאַת הַתְּהוֹם? שֶׁלֹּא הִכִּיר בָּהּ אֶחָד בְּסוֹף הָעוֹלָם, אֲבָל הִכִּיר בָּהּ אֶחָד בְּסוֹף הָעוֹלָם - אֵין זֶה טֻמְאַת הַתְּהוֹם. מְצָאוֹ טָמוּן בַּתֶּבֶן אוֹ בֶּעָפָר אוֹ בִּצְרוֹרוֹת - הֲרֵי זוֹ טֻמְאַת הַתְּהוֹם. אֲבָל הַנִּקְבָּר בַּמַּיִם וּבָאֶפֵּלָה וּבִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים - אֵין זֶה קֶבֶר הַתְּהוֹם. אֵין קֶבֶר הַתְּהוֹם אֶלָּא לַמֵּת בִּלְבַד:

הַשָּׁלֵם

איוב פרק טז

א וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר:
ב שָׁמַעְתִּי כְאֵלֶּה רַבּוֹת מְנַחֲמֵי עָמָל כֻּלְּכֶם:
ג הֲקֵץ לְדִבְרֵי־רוּחַ אוֹ מַה־יַּמְרִיצְךָ כִּי תַעֲנֶה:
ד גַּם | אֲנֹכִי כָּכֶם אֲדַבֵּרָה לוּ יֶשׁ נַפְשְׁכֶם תַּחַת נַפְשִׁי אַחְבִּירָה עֲלֵיכֶם בְּמִלִּים
וְאָנִיעָה עֲלֵיכֶם בְּמוֹ רֹאשִׁי:
ה אֲאַמְּצֶכֶם בְּמוֹ־פִי וְנִיד שְׂפָתַי יַחְשֹׂךְ:
ו אִם־אֲדַבְּרָה לֹא־יֶחְשַׂךְ כְּאֵבִי וְאִם־חָדַלְתִּי מַה־ מִנִּי יֵהָלֵךְ:
ז אַךְ־עַתָּה הֶלְאָנִי הֵשַׁמּוֹתָ כָּל־עֲדָתִי:
ח וַתִּקְמְטֵנִי לְעֵד הָיָה וַיָּקָם בִּי כַּחֲשִׁי בְּפָנַי יַעְנֶה:
ט אַפּוֹ טָרַף | וַיִּשְׂטְמֵנִי חָרַק עָלַי בְּשִׁנָּיו צָרִי | יִלְטֹשׁ עֵינָיו לִי:
י פָּעֲרוּ עָלַי | בְּפִיהֶם בֶּחֳרְפָּה הִכּוּ לְחָיַי יַחַד עָלַי יִתְמַלְאוּן:
יא יַסְגִּירֵנִי אֵל אֶל עֲוִיל וְעַל־יְדֵי רְשָׁעִים יַרְטֵנִי:
יב שָׁלֵו הָיִיתִי | וַיְפַרְפְּרֵנִי וְאָחַז בְּעָרְפִּי וַיְפַצְפְּצֵנִי
וַיְקִימֵנִי לוֹ לְמַטָּרָה:
יג יָסֹבּוּ עָלַי | רַבָּיו יְפַלַּח כִּלְיוֹתַי וְלֹא יַחְמֹל יִשְׁפֹּךְ לָאָרֶץ מְרֵרָתִי:
יד יִפְרְצֵנִי פֶּרֶץ עַל־פְּנֵי־פָרֶץ יָרֻץ עָלַי כְּגִבּוֹר:
טו שַׂק תָּפַרְתִּי עָלַי גִּלְדִּי וְעִלַּלְתִּי בֶעָפָר קַרְנִי:
טז פָּנַי חמרמרה חָמַרְמְרוּ מִנִּי־בֶכִי וְעַל עַפְעַפַּי צַלְמָוֶת:
יז עַל לֹא־חָמָס בְּכַפָּי וּתְפִלָּתִי זַכָּה:
יח אֶרֶץ אַל־תְּכַסִּי דָמִי וְאַל־יְהִי מָקוֹם לְזַעֲקָתִי:
יט גַּם־עַתָּה הִנֵּה־בַשָּׁמַיִם עֵדִי וְשָׂהֲדִי בַּמְּרוֹמִים:
כ מְלִיצַי רֵעָי אֶל־אֱלוֹהַּ דָּלְפָה עֵינִי:
כא וְיוֹכַח לְגֶבֶר עִם־אֱלוֹהַּ וּבֶן־אָדָם לְרֵעֵהוּ:
כב כִּי־שְׁנוֹת מִסְפָּר יֵאֶתָיוּ וְאֹרַח לֹא־אָשׁוּב אֵהָלֵךְ:

איוב פרק יז

א רוּחִי חֻבָּלָה יָמַי נִזְעָכוּ קְבָרִים לִי:
ב אִם־לֹא הֳתֻלִים עִמָּדִי וּבְהַמְרוֹתָם תָּלַן עֵינִי:
ג שִׂימָה־נָּא עָרְבֵנִי עִמָּךְ מִי הוּא יִדֵי יִתָּקַע:
ד כִּי־לִבָּם צָפַנְתָּ מִשֶּׂכֶל עַל־כֵּן לֹא תְרוֹמֵם:
ה לֶחֱלֵק יַגִּיד רֵעִים וְעֵינֵי בָנָיו תִּכְלֶינָה:
ו וַיְשִׂיגֵנִי לְמָשָׁל עַמִּים וְתֹפֶת לְפָנִים אֶהְיֶה:
ז וַתֵּכַהּ מִכַּעַשׂ עֵינִי וְיֹצְרַי כַּצֵּל כֻּלָּם:
ח יָשֹׁמּוּ יְשָׁרִים עַל־זֹאת וְנָקִי עַל־חָנֵף יִתְעָרֶר:
ט וְיֹאחֵז צַדִּיק דַּרְכּוֹ וְטָהֳר־יָדַיִם יֹסִיף אֹמֶץ:
י וְאוּלָם כֻּלָּם תָּשֻׁבוּ וּבֹאוּ נָא וְלֹא־אֶמְצָא בָכֶם חָכָם:
יא יָמַי עָבְרוּ זִמֹּתַי נִתְּקוּ מוֹרָשֵׁי לִבָּבִי:
יב לַיְלָה לְיוֹם יָשִׂימוּ אוֹר קָרוֹב מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ:
יג אִם־אֲקַוֶּה שְׁאוֹל בֵּיתִי בַּחֹשֶׁךְ רִפַּדְתִּי יְצוּעָי:
יד לַשַּׁחַת קָרָאתִי אָבִי אָתָּה אִמִּי וַאֲחוֹתִי לָרִמָּה:
טו וְאַיֵּה אִפּוֹ תִקְוָתִי וְתִקְוָתִי מִי יְשׁוּרֶנָּה:
טז בַּדֵּי שְׁאוֹל תֵּרַדְנָה אִם־יַחַד עַל־עָפָר נָחַת:

איוב פרק יח

א וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר:
ב עַד־אָנָה | תְּשִׂימוּן קִנְצֵי לְמִלִּין תָּבִינוּ וְאַחַר

נְדַבֵּר:
ג מַדּוּעַ נֶחְשַׁבְנוּ כַּבְּהֵמָה נִטְמֵינוּ בְּעֵינֵיכֶם:
ד טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ הֲלְמַעַנְךָ תֵּעָזֵב אֶרֶץ וְיֵעְתַּק־צ֫וּר מִמְּקֹמוֹ:
ה גַּם אוֹר רְשָׁעִים יִדְעָךְ וְלֹא־יַגַּהּ שְׁבִיב אִשּׁוֹ:
ו אוֹר חָשַׁךְ בְּאָהֳלוֹ וְנֵרוֹ עָלָיו יִדְעָךְ:
ז יֵצְרוּ צַעֲדֵי אוֹנוֹ וְתַשְׁלִיכֵהוּ עֲצָתוֹ:
ח כִּי־שֻׁלַּח בְּרֶשֶׁת בְּרַגְלָיו וְעַל־שְׂבָכָה יִתְהַלָּךְ:
ט יֹאחֵז בְּעָקֵב פָּח יַחֲזֵק עָלָיו צַמִּים:
י טָמוּן בָּאָרֶץ חַבְלוֹ וּמַלְכֻּדְתּוֹ עָלֵי נָתִיב:
יא סָבִיב בְּעָתֻהוּ בַלָּהוֹת וֶהֱפִיצֻהוּ לְרַגְלָיו:
יב יְהִי־רָעֵב אֹנוֹ וְאֵיד נָכוֹן לְצַלְעוֹ:
יג יֹאכַל בַּדֵּי עוֹרוֹ יֹאכַל בַּדָּיו בְּכוֹר מָוֶת:
יד יִנָּתֵק מֵאָהֳלוֹ מִבְטַחוֹ וְתַצְעִדֵהוּ לְמֶלֶךְ בַּלָּהוֹת:
טו תִּשְׁכֹּן בְּאָהֳלוֹ מִבְלִילוֹ יְזֹרֶה עַל־נָוֵהוּ גָּפְרִית:
טז מִתַּחַת שָׁרָשָׁיו יִבָּשׁוּ וּמִמַּעַל יִמַּל קְצִירוֹ:
יז זִכְרוֹ־אָבַד מִנִּי־אָרֶץ וְלֹא־שֵׁם לוֹ עַל־פְּנֵי־חוּץ:
יח יֶהְדְּפֻהוּ מֵאוֹר אֶל־חֹשֶׁךְ וּמִתֵּבֶל יְנִדֻּהוּ:
יט לֹא נִין לוֹ וְלֹא־נֶכֶד בְּעַמּוֹ וְאֵין שָׂרִיד בִּמְגוּרָיו:
כ עַל־יוֹמוֹ נָשַׁמּוּ אַחֲרֹנִים וְקַדְמֹנִים אָחֲזוּ שָׂעַר:
כא אַךְ־אֵלֶּה מִשְׁכְּנוֹת עַוֶּל וְזֶה מְקוֹם לֹא־יָדַע־אֵל:

איוב פרק יט

א וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר:
ב עַד־אָנָה תּוֹגִיוֹן נַפְשִׁי וּתְדַכְּאוּנַנִי בְּמִלִּים:
ג זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים תַּכְלִימוּנִי לֹא־תֵבֹשׁוּ תַּהְכְּרוּ־לִי:
ד וְאַף־אָמְנָם שָׁגִיתִי אִתִּי תָּלִין מִשְׁוּגָתִי:
ה אִם־אָמְנָם עָלַי תַּגְדִּילוּ וְתוֹכִיחוּ עָלַי חֶרְפָּתִי:
ו דְּעוּ־אֵפוֹ כִּי־אֱלוֹהַּ עִוָּתָנִי וּמְצוּדֹתוֹ עָלַי הִקִּיף:
ז הֵן אֶצְעַק חָמָס וְלֹא אֵעָנֶה אֲשַׁוַּע וְאֵין מִשְׁפָּט:
ח אָרְחִי גָדַר וְלֹא אֶעֱבֹר וְעַל נְתִיבוֹתַי חֹשֶׁךְ יָשִׂים:
ט כְּבוֹדִי מֵעָלַי הִפְשִׁיט וַיָּסַר עֲטֶרֶת רֹאשִׁי:
י יִתְּצֵנִי סָבִיב וָאֵלֵךְ וַיַּסַּע כָּעֵץ תִּקְוָתִי:
יא וַיַּחַר עָלַי אַפּוֹ וַיַּחְשְׁבֵנִי לוֹ כְּצָרָיו:
יב יַחַד | יָבֹאוּ גְדוּדָיו וַיָּסֹלּוּ עָלַי דַּרְכָּם וַיַּחֲנוּ סָבִיב לְאָהֳלִי:
יג אַחַי מֵעָלַי הִרְחִיק וְיֹדְעַי אַךְ־זָרוּ מִמֶּנִּי:
יד חָדְלוּ קְרוֹבָי וּמְיֻדָּעַי שְׁכֵחוּנִי:
טו גָּרֵי בֵיתִי וְאַמְהֹתַי לְזָר תַּחְשְׁבֵנִי נָכְרִי הָיִיתִי בְעֵינֵיהֶם:
טז לְעַבְדִּי קָרָאתִי וְלֹא יַעֲנֶה בְּמוֹ־פִי אֶתְחַנַּן־לוֹ:
יז רוּחִי זָרָה לְאִשְׁתִּי וְחַנּוֹתִי לִבְנֵי בִטְנִי:
יח גַּם־עֲוִילִים מָאֲסוּ בִי אָקוּמָה וַיְדַבְּרוּ־בִי:
יט תָּעֲבוּנִי כָּל־מְתֵי סוֹדִי וְזֶה־אָהַבְתִּי נֶהְפְּכוּ־בִי:
כ בְּעוֹרִי וּבִבְשָׂרִי דָּבְקָה עַצְמִי וָאֶתְמַלְּטָה בְּעוֹר שִׁנָּי:
כא חָנֵּנִי חָנֵּנִי אַתֶּם רֵעָי כִּי יַד־אֱלוֹהַּ נָגְעָה בִּי:
כב לָמָּה תִּרְדְּפֻנִי כְמוֹ־אֵל וּמִבְּשָׂרִי לֹא תִשְׂבָּעוּ:

כג מִי־יִתֵּן אֵפוֹ וְיִכָּתְבוּן מִלָּי מִי־יִתֵּן בַּסֵּפֶר
וְיֵחָקוּ:
כד בְּעֵט־בַּרְזֶל וְעֹפֶרֶת לָעַד בַּצּוּר יֵחָצְבוּן:
כה וַאֲנִי יָדַעְתִּי גֹּאֲלִי חָי וְאַחֲרוֹן עַל־עָפָר יָקוּם:
כו וְאַחַר עוֹרִי נִקְפוּ־זֹאת וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה
אֱלוֹהַּ:
כז אֲשֶׁר אֲנִי | אֶחֱזֶה־לִּי וְעֵינַי רָאוּ וְלֹא־זָר כָּלוּ
כִלְיָתַי בְּחֵקִי:
כח כִּי תֹאמְרוּ מַה־נִּרְדָּף־לּוֹ וְשֹׁרֶשׁ דָּבָר
נִמְצָא־בִי:
כט גְּוּרוּ לָכֶם | מִפְּנֵי־חֶרֶב כִּי־חֵמָה עֲוֹנוֹת
חֶרֶב לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדִּין:

איוב פרק כ

א וַיַּעַן צֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר:
ב לָכֵן שְׂעָפַי יְשִׁיבוּנִי וּבַעֲבוּר חוּשִׁי בִי:
ג מוּסַר כְּלִמָּתִי אֶשְׁמָע וְרוּחַ מִבִּינָתִי יַעֲנֵנִי:
ד הֲזֹאת יָדַעְתָּ מִנִּי־עַד מִנִּי שִׂים אָדָם עֲלֵי־
אָרֶץ:
ה כִּי רִנַּת רְשָׁעִים מִקָּרוֹב וְשִׂמְחַת חָנֵף עֲדֵי־
רָגַע:
ו אִם־יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שְׂאֵתוֹ וְרֹאשׁוֹ לָעָב יַגִּיעַ:
ז כְּגֵלְלוֹ לָנֶצַח יֹאבֵד רֹאָיו יֹאמְרוּ אַיּוֹ:
ח כַּחֲלוֹם יָעוּף וְלֹא יִמָּצֵאהוּ וְיֻדַּד כְּחֶזְיוֹן לָיְלָה:
ט עַיִן שָׁזְפָתּוּ וְלֹא תוֹסִיף וְלֹא־עוֹד תְּשׁוּרֶנּוּ
מְקוֹמוֹ:
י בָּנָיו יִרְצוּ דַלִּים וְיָדָיו תָּשֵׁבְנָה אוֹנוֹ:
יא עַצְמוֹתָיו מָלְאוּ עֲלוּמוֹ וְעִמּוֹ עַל־עָפָר
תִּשְׁכָּב:
יב אִם־תַּמְתִּיק בְּפִיו רָעָה יַכְחִידֶנָּה תַּחַת
לְשׁוֹנוֹ:
יג יַחְמֹל עָלֶיהָ וְלֹא יַעַזְבֶנָּה וְיִמְנָעֶנָּה בְּתוֹךְ
חִכּוֹ:
יד לַחְמוֹ בְּמֵעָיו נֶהְפָּךְ מְרוֹרַת פְּתָנִים בְּקִרְבּוֹ:
טו חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ מִבִּטְנוֹ יֹרִשֶׁנּוּ אֵל:
טז רֹאשׁ־פְּתָנִים יִינָק תַּהַרְגֵּהוּ לְשׁוֹן אֶפְעֶה:
יז אַל־יֶרֶא בְּפַלְגּוֹת נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְּבַשׁ וְחֶמְאָה:
יח מֵשִׁיב יָגָע וְלֹא יִבְלָע כְּחֵיל תְּמוּרָתוֹ וְלֹא
יַעֲלֹס:
יט כִּי־רָצַץ עָזַב דַּלִּים בַּיִת גָּזַל וְלֹא יִבְנֵהוּ:
כ כִּי | לֹא־יָדַע שַׁלְוָ בְּבִטְנוֹ בַּחֲמוּדוֹ לֹא יְמַלֵּט:
כא אֵין־שָׁרִיד לְאָכְלוֹ עַל־כֵּן לֹא־יָחִיל טוּבוֹ:
כב בִּמְלֹאוֹת שְׂפָקוֹ יֵצָר לוֹ כָּל־יַד עָמֵל תְּבֹאֻנוּ:
כג יְהִי | לְמַלֵּא בִטְנוֹ יְשַׁלַּח־בּוֹ חֲרוֹן
אַפּוֹ וְיַמְטֵר עָלֵימוֹ בִּלְחוּמוֹ:
כד יִבְרַח מִנֶּשֶׁק בַּרְזֶל תַּחְלְפֵהוּ קֶשֶׁת נְחוּשָׁה:
כה שָׁלַף וַיֵּצֵא מִגָּוָה וּבָרָק מִמְּרֹרָתוֹ יַהֲלֹךְ עָלָיו
אֵמִים:
כו כָּל־חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפּוּנָיו
תְּאָכְלֵהוּ אֵשׁ לֹא־נֻפָּח יֵרַע שָׂרִיד בְּאָהֳלוֹ:
כז יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ:
כח יָגֶל יְבוּל בֵּיתוֹ נְגָרוֹת בְּיוֹם אַפּוֹ:
כט זֶה | חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת
אִמְרוֹ מֵאֵל:

איוב פרק כא

א וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר:
ב שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי וּתְהִי־זֹאת תַּנְחוּמֹתֵיכֶם:
ג שָׂאוּנִי וְאֲנֹכִי אֲדַבֵּר וְאַחַר דַּבֵּרִי תַּלְעִיג:
ד הֲאֶנֹכִי לְאָדָם שִׂיחִי וְאִם־מַדּוּעַ לֹא־תִקְצַר

רוּחִי:
ה פְּנוּ־אֵלַי וְהָוָשְׁעוּ וְשִׂימוּ יָד עַל־פֶּה:
ו וְאִם־זָכַרְתִּי וְנִבְהֲלְתִּי וְאָחֵז בְּשָׂרִי פַּלָּצוּת:
ז מַדּוּעַ רְשָׁעִים יְחְיוּ עָתְקוּ גַּם־גִּבְרוּ חָיִל:
ח זַרְעָם נָכוֹן לִפְנֵיהֶם עִמָּם וְצֶאֱצָאֵיהֶם לְעֵינֵיהֶם:
ט בָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפָּחַד וְלֹא שֵׁבֶט אֱלוֹהַ עֲלֵיהֶם:
י שׁוֹרוֹ עִבַּר וְלֹא יַגְעֶל תְּפַלֵּט פָּרָתוֹ וְלֹא תְשַׁכֵּל:
יא יְשַׁלְּחוּ כַצֹּאן עֹוְלֵיהֶם וְיַלְדֵיהֶם יִרְקֹדוּן:
יב יְשְׂאוּ כְתֹף וְכִנּוֹר וְיִשְׂמְחוּ לְקוֹל עוּגָב:
יג יבלו יְכַלּוּ בַטּוֹב יְמֵיהֶם וּבְרֶגַע שְׁאוֹל יֵחָתּוּ:
יד וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ:
טו מַה־שַּׁדַּי כִּי־נַעַבְדֶנּוּ וּמַה־נּוֹעִיל כִּי נִפְגַּע־בּוֹ:
טז הֵן לֹא בְיָדָם טוּבָם עֲצַת רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶנִּי:
יז כַּמָּה | נֵר־רְשָׁעִים יִדְעָךְ וְיָבֹא עֲלֵימוֹ אֵידָם חֲבָלִים יְחַלֵּק בְּאַפּוֹ:
יח יִהְיוּ כְּתֶבֶן לִפְנֵי־רוּחַ וּכְמֹץ גְּנָבַתּוּ סוּפָה:
יט אֱלוֹהַ יִצְפֹּן־לְבָנָיו אוֹנוֹ יְשַׁלֵּם אֵלָיו וְיֵדָע:
כ יִרְאוּ עֵינָו כִּידוֹ וּמֵחֲמַת שַׁדַּי יִשְׁתֶּה:
כא כִּי מַה־חֶפְצוֹ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו וּמִסְפַּר חֳדָשָׁיו חָצָוּ:
כב הַלְאֵל יְלַמֶּד־דָּעַת וְהוּא רָמִים יִשְׁפּוֹט:
כג זֶה יָמוּת בְּעֶצֶם תֻּמּוֹ כֻּלּוֹ שַׁלְאֲנַן וְשָׁלֵיו:
כד עֲטִינָיו מָלְאוּ חָלָב וּמֹחַ עַצְמוֹתָיו יְשֻׁקֶּה:
כה וְזֶה יָמוּת בְּנֶפֶשׁ מָרָה וְלֹא־אָכַל בַּטּוֹבָה:
כו יַחַד עַל־עָפָר יִשְׁכָּבוּ וְרִמָּה תְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם:
כז הֵן יָדַעְתִּי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וּמְזִמּוֹת עָלַי תַּחְמֹסוּ:
כח כִּי תֹאמְרוּ אַיֵּה בֵית־נָדִיב וְאַיֵּה אֹהֶל | מִשְׁכְּנוֹת רְשָׁעִים:
כט הֲלֹא שְׁאֶלְתֶּם עֹוְבְרֵי דָּרֶךְ וְאֹתֹתָם לֹא תְנַכֵּרוּ:
ל כִּי לְיוֹם אֵיד יֵחָשֵׂךְ רָע לְיוֹם עֲבָרוֹת יוּבָלוּ:
לא מִי־יַגִּיד עַל־פָּנָיו דַּרְכּוֹ וְהוּא־עָשָׂה מִי יְשַׁלֶּם־לוֹ:
לב וְהוּא לִקְבָרוֹת יוּבָל וְעַל־גְּדִישׁ יִשְׁקוֹד:
לג מָתְקוּ־לוֹ רִגְבֵי נָחַל וְאַחֲרָיו כָּל־אָדָם יִמְשׁוֹךְ וְלִפָּנָיו אֵין מִסְפָּר:
לד וְאֵיךְ תְּנַחֲמוּנִי הֶבֶל וּתְשׁוּבֹתֵיכֶם נִשְׁאַר־מָעַל:

איוב פרק כב

א וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּמָנִי וַיֹּאמַר:
ב הַלְאֵל יִסְכָּן־גָּבֶר כִּי־יִסְכֹּן עָלֵימוֹ מַשְׂכִּיל:
ג הַחֵפֶץ לְשַׁדַּי כִּי תִצְדָּק וְאִם־בָּצַע כִּי־תַתֵּם דְּרָכֶיךָ:
ד הֲמִיִּרְאָתְךָ יְכִיחֶךָּ יָבוֹא עִמְּךָ בַּמִּשְׁפָּט:
ה הֲלֹא רָעָתְךָ רַבָּה וְאֵין־קֵץ לַעֲוֹנֹתֶיךָ:
ו כִּי־תַחְבֹּל אַחֶיךָ חִנָּם וּבִגְדֵי עֲרוּמִּים תַּפְשִׁיט:
ז לֹא־מַיִם עָיֵף תַּשְׁקֶה וּמֵרָעֵב תִּמְנַע־לָחֶם:
ח וְאִישׁ זְרוֹעַ לוֹ הָאָרֶץ וּנְשׂוּא פָנִים יֵשֵׁב בָּהּ:
ט אַלְמָנוֹת שִׁלַּחְתָּ רֵיקָם וּזְרֹעוֹת יְתֹמִים יְדֻכָּא:
י עַל־כֵּן סְבִיבוֹתֶיךָ פַּחִים וַיְבַהֶלְךָ פַּחַד פִּתְאֹם:
יא אוֹ־חֹשֶׁךְ לֹא־תִרְאֶה וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָּ:
יב הֲלֹא־אֱלוֹהַּ גֹּבַהּ שָׁמָיִם וּרְאֵה רֹאשׁ כּוֹכָבִים כִּי־רָמּוּ:

יג וְאָמַרְתָּ מַה־יָּדַע אֵל הַבְעַד עֲרָפֶל יִשְׁפּוֹט:
יד עָבִים סֵתֶר־לוֹ וְלֹא יִרְאֶה וְחוּג שָׁמַיִם יִתְהַלָּךְ:
טו הַאֹרַח עוֹלָם תִּשְׁמֹור אֲשֶׁר דָּרְכוּ מְתֵי־אָוֶן:
טז אֲשֶׁר־קֻמְּטוּ וְלֹא־עֵת נָהָר יוּצַק יְסוֹדָם:
יז הָאֹמְרִים לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וּמַה־יִּפְעַל שַׁדַּי לָמוֹ:
יח וְהוּא מִלֵּא בָתֵּיהֶם טוּב וַעֲצַת רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶּנִּי:
יט יִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִשְׂמָחוּ וְנָקִי יִלְעַג־לָמוֹ:
כ אִם־לֹא נִכְחַד קִימָנוּ וְיִתְרָם אָכְלָה אֵשׁ:
כא הַסְכֶּן־נָא עִמּוֹ וּשְׁלָם בָּהֶם תָּבוֹאַתְךָ טוֹבָה:
כב קַח־נָא מִפִּיו תּוֹרָה וְשִׂים אִמָרָיו בִּלְבָבֶךָ:
כג אִם־תָּשׁוּב עַד־שַׁדַּי תִּבָּנֶה תַּרְחִיק עַוְלָה מֵאָהָלֶךָ:
כד וְשִׁית־עַל־עָפָר בָּצֶר וּכְצוּר נְחָלִים אוֹפִיר:
כה וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ:
כו כִּי־אָז עַל־שַׁדַּי תִּתְעַנַּג וְתִשָּׂא אֶל־אֱלוֹהַּ פָּנֶיךָ:
כז תַּעְתִּיר אֵלָיו וְיִשְׁמָעֶךָּ וּנְדָרֶיךָ תְשַׁלֵּם:
כח וֶתְגְזַר־אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל־דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר:
כט כִּי־הֵשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר גֵּוֶה וְשַׁח עֵינַיִם יוֹשִׁעַ:
ל יְמַלֵּט אִי־נָקִי וְנִמְלַט בְּבֹר כַּפֶּיךָ:

הודפס לזכות

ולברכה והצלחה
וישועה של

מנחם מענדל בן
ציפורה מעהל

וכל משפחתו
ויוצאי חלציו

נתרם על ידי קופת צדקה
של מנחם מעהל

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב
עיר שומרי הלשון עיר השמחה

פרשת שמות

טו	יום **ראשון**	עלות השחר (72 דק') ... 5:29 נץ החמה ..... 6:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:24 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:12	סו"ז תפילה ..... 10:02 חצות היום ..... 11:43 שקיעה ..... 4:44 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:57	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים קיב **ירושלמי:** נזיר לא **תוספתא:** נדה ח **נ"ך:** איוב טז **משניות:** מעשרות ג **זהר:** חלק ג עמ' רסז-רסח	**4**
טז	יום **שני**	עלות השחר (72 דק') ... 5:29 נץ החמה ..... 6:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:24 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:12	סו"ז תפילה ..... 10:03 חצות היום ..... 11:43 שקיעה ..... 4:45 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:58	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים קיג **ירושלמי:** נזיר לב **תוספתא:** נדה ט **נ"ך:** איוב יז **משניות:** מעשרות ד **זהר:** חלק ג עמ' רסט-רע	**5**
יז	יום **שלישי**	עלות השחר (72 דק') ... 5:29 נץ החמה ..... 6:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:24 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:12	סו"ז תפילה ..... 10:03 חצות היום ..... 11:44 שקיעה ..... 4:46 צה"כ לשיטת ר"ת ... 5:59	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים קיד **ירושלמי:** נזיר לג **תוספתא:** מכשירין א **נ"ך:** איוב יח **משניות:** מעשרות ה **זהר:** חלק ג עמ' רעא-רעב	**6**
יח	יום **רביעי**	עלות השחר (72 דק') ... 5:29 נץ החמה ..... 6:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:25 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:13	סו"ז תפילה ..... 10:03 חצות היום ..... 11:44 שקיעה ..... 4:47 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:00	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים קטו **ירושלמי:** נזיר לד **תוספתא:** מכשירין ב **נ"ך:** איוב יט **משניות:** מעשר שני א **זהר:** חלק ג עמ' רעג-רעד	**7**
יט	יום **חמישי**	עלות השחר (72 דק') ... 5:29 נץ החמה ..... 6:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:25 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:13	סו"ז תפילה ..... 10:03 חצות היום ..... 11:45 שקיעה ..... 4:47 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:00	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים קטז **ירושלמי:** נזיר לה **תוספתא:** מכשירין ג **נ"ך:** איוב כ **משניות:** מעשר שני ב **זהר:** חלק ג עמ' רעה-רעו	**8**
כ	יום **ששי**	עלות השחר (72 דק') ... 5:29 נץ החמה ..... 6:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:25 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:13	סו"ז תפילה ..... 10:04 חצות היום ..... 11:45 שקיעה ..... 4:48 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:01	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים קיז **ירושלמי:** נזיר לו **תוספתא:** זבים א **נ"ך:** איוב כא **משניות:** מעשר שני ג **זהר:** חלק ג עמ' רעז-רעח	**9**
		הדלקת נרות (40 דק'): **4:08** (20 דק'): **4:28**			
כא	**שב"ק**	שבת קודש פרשת שמות עלות השחר (72 דק') ... 5:29 נץ החמה ..... 6:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:25 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:13	סו"ז תפילה ..... 10:04 חצות היום ..... 11:45 שקיעה ..... 4:49 צה"כ לשיטת ר"ת ... 6:02	**לימוד יומי:** **בבלי:** זבחים קיח **ירושלמי:** נזיר לז **תוספתא:** זבים ב **נ"ך:** איוב כב **משניות:** מעשר שני ד **זהר:** חלק ג עמ' רעט-רפ	**10**
		מוצש"ק לשיטת ר"ת: 6:02			

אֵיךְ אָדָם זוֹכֶה לְזַכֵּךְ וּלְבָרֵר אֶת הָאֱמוּנָה? עַל יְדֵי שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בַּחַיִּים דָּבָר לֹא כָּל כָּךְ נָעִים וְלֹא כָּל כָּךְ מָתוֹק, וְהוּא לֹא מְאַבֵּד עֶשְׁתּוֹנוֹת, הוּא יוֹדֵעַ: "זֶה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! וַאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק אֶת זֶה עַל יְדֵי תְּפִלָּה, וְלָכֵן אֲנִי מִתְפַּלֵּל, אֲנִי לֹא מִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וְאֹפֶן, אֲנִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פֹּה אִתִּי בְּתוֹךְ הַבְּעָיָה שֶׁלִּי, וַאֲנִי מַמְשִׁיךְ לְהִתְפַּלֵּל!". (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)